

(דף קכט ע"א) וְתַתָּא, וּבְגִין כְּדֵי שְׂדֵה הַמְּכַפְּלָה וְדַאי וְלֹא שְׂדֵה כְּפוּל.

תו רְזָא דְמַלְכָּה שְׂדֵה הַמְּכַפְּלָה וְדַאי, מָאן מְכַפְּלָה, ה' דְּבִשְׁמָא קְדִישָׁא דַּאיְהִי מְכַפְּלָה. וְכֵלָּא קְיִימָא כְּחַד, וּבְגִינֵיהּ קְאָמַר פְּאוּרַח סְתִים ה' מְכַפְּלָה דְלֹא הוּי בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא אֶת אַחְרָא מְכַפְּלָה בְּרַ אִיהִי.

וְאִף עַל גַּב דְּמַעְרְתָּא כְּפֻלְתָּא הוּהּ וְדַאי דַּאיְהִי מַעְרְתָּא גּוּ מַעְרְתָּא, אַבְל עַל שׁוּם אַחְרָא אַקְרִי מַעְרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְּלָה כְּמָה דַּאֲתַמָּר. וְאַבְרָהָם יָדַע, וְכַד אָמַר לְבְנֵי חַת פְּסִי מְלָה וְאָמַר וַיִּתֵּן לִי אֶת מַעְרַת הַמְּכַפְּלָה, עַל שׁוּם דַּאיְהִי מַעְרְתָּא כְּפֻלְתָּא, וְאוּרִיְתָּא לָא קְרִי לָהּ אֶלָּא מַעְרַת שְׂדֵה הַמְּכַפְּלָה כְּדָקָא יְאוּת.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבֶד פְּלֹא לְאַשְׁתַּכְּחָא הַאי עֲלָמָא פְּגוּוּנָא דְלַעֲיָלָא, וְלֹאֲתַדְבַּקָּא דָּא בְּדָא, לְמַהוּי יְקָרִיָּה לַעֲיָלָא וְתַתָּא. זְפָאָה חוּלְקִיהוּן דְּצַדִּיקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי כְּהוּ כְּתָא עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דַּאֲתִי:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמִים וַיִּי בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁבֵּן חֲצִירָה, הַאי קְרָא אַתְמָר, אַבְל זְפָאָה הוּא בְּרַ נֶשׁ דְּאוּרַחוּי אַתְכַּשְׁרֵן קָמִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאִיהוּ אַתְרַעֵי בֵּיהּ לְקַרְבָּא לִיהּ לְגַבִּיָּהּ.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם אַתְקָרִיב לְגַבִּיָּהּ וְתַאוּבַתִּיהּ דִּילִיהּ הוּהּ כָּל יוֹמוֹי בְּהַאי, וְלֹא אַתְקָרִיב אַבְרָהָם בְּיוֹמָא חָדָא אוּ בְּיוֹמָא חָדָא, אֶלָּא עוֹבְדוּי קְרִיבוּ לִיהּ בְּכָל יוֹמוֹי מְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, עַד דַּאֲסַתְלַק בְּדַרְגָּוִי.

כַּד הוּהּ סִיב וְעָאֵל בְּדַרְגִּין עֲלָאִין בְּדָקָא חֲזִי דְכַתִּיב וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְכַדִּין בָּא בְּיָמִים בְּאִינוּן יוֹמִין עֲלָאִין בְּאִינוּן יוֹמִין יְדִיעָאן בְּרִזָּא דְמַהִימְנוּתָא. וַיִּי בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. דְּמַתְמָן נְפָקִין כָּל בְּרַכָּאן וְכָל טִיבוּ.

זְפָאִין אִינוּן מְאָרִיהוּן דְּתַשׁוּבָה דְהָא בְּשַׁעְתָּא חָדָא בְּיוֹמָא חָדָא בְּרַגְעָא חָדָא (דף קכט ע"ב) קְרִיבִין לְגַבִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא, מַה דְּלֹא הוּהּ חֲכִי אֶפִּילוּ לְצַדִּיקִים גְּמוּרִים דַּאֲתְקָרִיבוּ גַבִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה שָׁנִין. אַבְרָהָם לֹא עָאֵל בְּאִינוּן יוֹמִין עֲלָאִין עַד דְּתַהוּ סִיב פְּמָה דַּאֲתַמָּר. וְכֵן דוּד דְכַתִּיב (מלכים א א) וְתַמְלִךְ דוּד זָקֵן בָּא בְּיָמִים. אַבְל מְאָרִיָּה דְתַשׁוּבָה מִיָּד עָאֵל וְאַתְדַּבַּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר תְּנִינָן אַתְרַ דְּמְאָרִיָּהוּן דְּתַשׁוּבָה קְיָיְמִי בֵּיהּ, בְּתַהוּא עֲלָמָא, צַדִּיקִים גְּמוּרִים לִית לוּן רִשׁוֹ לְקִיָּמָא בֵּיהּ, בְּגִין דַּאינוּן קְרִיבִין לְמַלְכָּא יְתִיר מְכַלְהוּ, וְאִינוּן מְשִׁבֵי עֲלִיָּהוּ בְּרַעוּתָא דְלַבָּא יְתִיר וּבְחִילָא סְגִיָּא לְאַתְקָרְבָּא לְמַלְכָּא.

תָּא חֲזִי, פְּמָה אַתְרִין מְתוּקְנִין לִיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּתַהוּא עֲלָמָא, וּבְכַלְהוּ בִי מוֹתְבִי לוּן לְצַדִּיקִים. כָּל חַד וְחַד לְפּוּם דְּרַגְיָה בְּדָקָא חֲזִי לִיהּ.

כְּתִיב, (תהלים סה) אֲשֶׁר־י תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ, דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבִּיּה דְּסֻלְמִין
אֵינּוּן נִשְׁמַתִּין מִתַּתָּא לְעֵילָא וְלֹא תֵּאֲחָדָא בְּאַחַסְנִתִּיהוֹן דְּאַתְתַּקְנֹן לְהוּ. יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ, אֵלֶּיךָ אֲתֵרִין
וְדַרְגִּין לְבָר, וּמֵאֵן אֵינּוּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מַהֲלָכִים בֵּין הָעוֹמְדִים הָאֵלֶּה. וְהֵא
הוּא דְּרָגָא בֵּין קַדִּישִׁין עֲלָאִין.

וּמֵאֵן דְּזַכָּאִין לְדַרְגָּא דָּא, אֵינּוּן שְׁלִיחֵן דְּמֵאֲרִי עֲלָמָא כְּאֵינּוּן מְלָאכִין וְעַבְדִּין שְׁלִיחוּתָא תְּדִיר
בְּרַעוּתָא דְּמֵאֲרִיחוֹן, בְּגִין דְּאֵלֶּיךָ (אַתְתַּקְדְּשׁוּ) תְּדִיר בְּקַדוּשָׁה וְלֹא אִסְתַּאבּוּ. כְּגוֹנָא דָּא, מֵאֵן דְּאַסְתַּאב
בְּהֵאֵי עֲלָמָא אֵיחַו מְשִׁיךְ עֲלֵיהּ רִיחַ מְסֻאָב, וְכַד נִפְק נִשְׁמַתִּיה מִיְמֵהּ מְסֻאָבִין לִיהּ וּמְדוּרִיהּ בֵּין
אֵינּוּן מְסֻאָבִין וְאֵלֶּיךָ אֵינּוּן מְזִיקִין דְּעֲלָמָא. כְּמָה דְּאַתְמֻשְׁךָ בַּר נֶשׁ גְּרַמִּיהּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא הֵכִי הוּא
מְדוּרִיהּ וְאַתְמֻשְׁךָ בְּהֵהוּא עֲלָמָא (נ"א וְאֵינּוּן רִיחֵי מְסֻאָבִי מְסֻאָבִין לִיהּ וְאַעֲלִין לִיהּ לְגַיְהֻנָּם).

תָּא חֲזִי מֵאֵן דְּאַתְתַּקְדְּשׁ וְנָטִיר גְּרַמִּיהּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא דְּלֹא אִסְתַּאבּ. מְדוּרִיהּ בְּהֵהוּא עֲלָמָא בֵּין אֵינּוּן
קַדִּישִׁין (דף קל ע"א) עֲלָאִין וְעַבְדִּין שְׁלִיחוּתָא תְּדִיר, וְאֵלֶּיךָ קִיַּיְמִי בְּחֲצֵר כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כז)
אֵת חֲצֵר הַמִּשְׁכָּן.

וְאֵית אַחַרְגִּין דְּאֵינּוּן לְגוּ יִתִּיר, דְּלֹא אֵינּוּן בְּחֲצֵר אֵלָּא בְּבֵיתָא כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים סה) נִשְׁבַּעָה
בְּטוֹב בֵּיתְךָ. אָמַר דְּוֹד נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ, בִּין דְּאָמַר יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ, אִמְאִי כְּתִיב נִשְׁבַּעָה בְּטוֹב
בֵּיתְךָ, יִשְׁבַּע בְּטוֹב בֵּיתְךָ מִיַּבְעֵי לִיהּ כְּמָה דְּכְתִיב יִשְׁכַּן. אֵלָּא הָא תְּנִינָן לִית יִשְׁבַּעָה בְּעוּרָה אֵלָּא
לְמַלְכֵי בֵית דְּוֹד בְּלַחֲוֹדִיָּהוּ.

וְאֵית אַתְר לַחֲסִידֵי עֲלִיזִין דְּעֵילִי לְגוּ, וּמֵאִי אֵינּוּן, כְּדְכְתִיב, (במדבר ג) וְהַחֹזְנִים לְפָנַי הַמִּשְׁכָּן
קִדְמָה לְפָנַי אֶהְיֶה מוֹעֵד מִזְרָחָה מִשְׁחָה וְאַחֲרָן וּבְנֵיו וְגו'. וְכְמָה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין וְנַהוּרִין עַל נַהוּרִין
מִתְפָּרְשִׁין בְּהֵהוּא עֲלָמָא, וְכָל חַד אַכְסִיף מִנְהוּרָא דְּחֲבֵרִיהּ, כְּמָה דְּעוֹבְדִין אֲתַפְּרָשֵׁן בְּהֵאֵי עֲלָמָא
הֵכִי נָמִי דוֹכְתִין וְנַהוּרִין מִתְפָּרְשִׁין בְּהֵהוּא עֲלָמָא.

וְתָא חֲזִי הָא אֲתַמָּר דְּאַפִּילוּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא כַּד בַּר נֶשׁ נְאִים עַל עַרְסִיהּ, וְנִשְׁמַתִּין אַצְטְרִיכוּ
לְאַתְשׁוּטְטָא בְּעֲלָמָא וְנִפְקוּ מִגּוּ גּוּפָא, לָאו כָּל נִשְׁמַתָּא וְנִשְׁמַתָּא סְלָקָא וְשִׁטְיָא לְמַחֲזִי בִיקָר סָבַר
אַפִּי דְּעַתִּיק יוֹמִין, אֵלָּא כְּמָה דְּאַתְמֻשְׁךָ תְּדִיר וּכְפּוּם עוֹבְדֵי הֵכִי נִשְׁמַתִּיה סְלָקָא.

אִי אִסְתַּאבּ אֵיחַו נְאִים וְנִשְׁמַתָּא נִפְקָא וְכָל אֵינּוּן רִיחִין מְסֻאָבִין נִקְטִין לָהּ וְאַתְדַּבְּקַת בְּהוּ בְּאֵינּוּן
דְּרָגִין תַּתָּאִין דְּשִׁטְיִין בְּעֲלָמָא וְאֵינּוּן מוֹדִיעִין לָהּ מְלִין דְּאֵינּוּן קָרִיבִין לְמִיתֵי בְּעֲלָמָא, וְלִזְמִין
דְּמוֹדְעִין לָהּ מְלִין כְּדִיבֹן וְחִיבֹן בְּהּ וְהֵא אִינְקוּמָהּ.

וְאִי זְכִי בַר נֶשׁ כַּד אֵיחַו נְאִים, וְנִשְׁמַתִּיה סְלָקָא אִזְלָא וְשִׁטְיָא וּבְקַעָא בֵּין אֵלֶּיךָ רִיחִין מְסֻאָבִין,
וְכִלְהוּ מְכַרְיִין וְאָמַרִין, פִּנּוּן אַתְר פִּנּוּן, לָאו דָּא מְסֻטְרָנָא, וְאֵיחַו סְלָקָא בֵּין אֵינּוּן קַדִּישִׁין וּמוֹדְעִי
לָהּ מְלָה חֲדָא דְּקָשׁוּט.

ובד נחמא כל אינון חבילין טריקין בעאן לאתקרבא בהדה למנדע תהיא מלה, ואינון מודעין לה מלין אחרנין, ותהיא מלה דנטלא גו אינון קדישין בין אינון (דף קל ע"ב) אחרנין איהו כעבורא גו תיבנא. והאי (מאן) איהו דזכי יתיר בעוד דאיהו קאים ונשמטא קיימא בהאי עלמא.

בגוונא דא כד נפקין נשמטין מגופא מהאי עלמא, בעאן לסלקא, וכמה תרעין חבילי טהירין קיימי, (1) אי אינון מסטרייהו בלהו אחרין בהו באינון נפשאן ומסרי לון בידי דדומה לאעלא לון בגיהנם.

ולבתר סלקן ואחדן בהו ואינון נטלי להון ומכריזי בהו אלין אינון דעברו על פקודי דמאריהון, וכן שטיין בכל עלמא. ולבתר מהדרי להו לגיהנם, וכן עד תריסר ירחי לבתר תריסר ירחי משתככי בההוא אתר דאתחזי לון. אינון נשמטין דזכו סלקי לעילא כמה דאתמר וזכאן פדוכתייהו.

תא חזי, זכאין אינון צדיקיא דאתגניזי להו כמה טבין לההוא עלמא, ולית אתר פנימאה בכל אינון באינון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא, על אלין כתיב, (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתה, יעשה למחפה לו.

מאי למחפה לו, כמה דאת אמר (איוב לב) חפה את איוב בדברים. ואלין אינון דדחקין למלה דחכמתא, ודייקין לה, ומחפאן לה למנדע ברירא דמלה, ואשתמודעא למאריהון, אלין אינון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא, אלין אינון דעאלין בין עלאין קדישין, ואלין עאלין פל תרעי דלעילא ולית מאן דימחי בידהון, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, אברהם עאל למנדע ולאשתדבקא במאריה בדקא יאות לבתר דאקדים עובדי בקדמיתא, וזכה באינון יומין עלאין, ואתברך מאתר דכל ברכאן נפקי מתמן, דכתיב ויברך את אברהם בכל. מאי בכל. אתר דנתרא דלא פסקי מימזי לעלמין.

אמר רבי חייא תא חזי, דאברהם לא בעא לאתערבא בנשי עלמא ולאשתדבקא בשאר עמין עובדי פוכבים ומזלות, בגין דנשטיא דשאר עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות אינון סאבין לגובריהו ולאינון דמתדבקין בהון, בגין דכד אברהם ידע חכמתא, ידע עקרא ושרשא ומאן אתר נפקי ושטיין רוחי מסאבין בעלמא, ועל דא אומי לעבדיה דלא יסב אתתא לבריה משאר עמין.

מדרש הנעלם

ויחיו. רבנן פתחי בהאי קרא, (שיר השירים ז) לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים. תנו רבנן היוצא להרדף יתפלל שלש תפלות, תפלה שהיא חובה של יום. ותפלת הדרדף על הדרדף שהוא עושה. ותפלה שניחזור לביתו לשלום. ולימא להו להני שלשה, אפילו באחד יכיל למעבדיה, דתנינן פל שאלותיו של אדם יכיל למכילינהו בשומע תפלה.

אמר רבי יהודה כל עובדוי דבר נש כתיבין בספרא, הן טב הן בישי, ועל פלהון עתיד למיתן דינא, דתנינן אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב, (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך, אותם הדברים שעשה הגולם שאינו משגיח בעולם הבא, פולם ראו עיניך שעיינת בהם. ועל ספרך פולם כתיבו, ליתן עליהם דין וחשבון לעולם הבא, הלכך יקדים אדם תפלתו תמיד ויועיל ליה.

אמר רבי יצחק אין אדם עושה עבירות אלא מי שהוא גולם ולא אדם, והיינו שהוא דלא מסתפל בנשמתא קדישא, אלא כל עובדוי כהאי בעירא דלא משגחת ולא ידעת. אמר רבי בון, וכי גולם מתקרי דוד דאמר האי פסוקא.

אמר לו רבי יצחק אדם הראשון אמרו, גלמי ראו עיניך, קודם שזרקת בי נשמה, ראו עיניך למעבד בדיוקני בני נשא דדמו לי. ועל ספרך פולם כתיבו, מאן אינון. ימים יוצרו, כהאי צורה דידי. ולא אחד בהם דלא אשתאר חד מנהון.

אמר רבי בון, למה. אמר ליה תא חזי, פלהו דדמו ליה או ברמיזא דיליה, לא מתו במיתת נפשהון, וכלהו לקו בההוא עניינא ממש.

תא חזי, אמר רבי יהודה דיוקניה דאדם הראשון ושפירוניה הוה כזהרא דרקייעא עלאה דעל גבי שאר רקיעי, וכההוא נהורא דגניו קדשא בריה הוא לצדיקניא לעלמא דאתי, וכל אינון דהוו רמיזא ביה מדיוקניה דאדם הראשון ביה לקו ומיתו.

דכך אורחוי דקדשא בריה הוא, יהיב עותרא לבר איניש, למה, למיזן עניין ולמעבד פקודוי. לא עביד האי ואתגאי (ואי אתגלא ביה) בההוא עותרא, ביה ילקי דכתיב, (קהלת ה) עשר שמור לבעליו לרעתו. יהיב ליה בנין, למה, למילף להו אורחוי דקדשא בריה הוא, ולמיטר פקודוי כדאמור באברהם (בראשית יח) פי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך יי לעשות צדקה וגו'. לא עביד האי ומתגאה בהו, בהו לקי דכתיב, (איוב יח) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו'. וכן כהאי גוונא כד יהיב קדשא בריה הוא משפירוותא טבא עלאה דאדם הראשון להו, למה, בגין למיטר פקודוי ולמעבד רעותיה, לא עבדו כדן אלא אתגאו ביה. ביה לקו כהאי שפירוותא.

אמר רב יהודה, פד פרא קדשא בריה הוא אדם הראשון, הוה גולם עד לא זריק ביה נשמתא, וקרא ליההוא מלאכא דהוא ממונה על דיוקנא דבני נשא, ואמר לו עיין וצר בדיוקנא דדין שיפא בני נשא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ה) וילד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת, פלומר שיפא.

אמר רבי יצחק מההוא עפרא ממש דאתברי אדם הראשון נסיב קדשא בריה הוא לאתבראה אלין שיפא, וקרא ליה שת, שיפא, הדא הוא דכתיב וילד בדמותו כצלמו מאותה העיסה שנברא הגולם שלו, ועל כך נאמר גלמי ראו עיניך ועינת בו לעשות (ד"א ל"ג ב) דדאמו ליה. ועל ספרך פולם כתיבו, מאן אינון, פלהו דלא נטרו מאי דיהב קדשא בריה הוא לון ואתטרדו מן עלמא (ואתדנו בההוא דינא).

תִּנְנָה הַתָּם אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב אֲשֶׁרְחַנָּא דְתַלְתָּ מִטְרִין הוּי לִילְיָא, וְכַל חַד וְחַד אִית עֲנִינָא
דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּבַר נָשׁ. כַּד נָפִיק נִשְׁמַתִּיה מִיְמִיה וְאֲשַׁתָּאָר הָהוּא גּוֹלְמָא נְאִים עַל עֲרִסְיָה,
וְנִשְׁמַתִּיה סְלָקָא בְּכָל לִילְיָא קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אִי זַכָּאָה הִיא חֲדָאן עֲמָה,
וְאִי לָא דַחְזִין לָהּ לְבַר. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מְאִי דְכְּתִיב, (שיר השירים ה) הַשְׁפַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנֹת
יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת הוֹדִי מִה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַשְׁפַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנֹת יְרוּשָׁלַם, הַנְּשִׁמָּה אוֹמְרַת לְאוֹתָם הַנְּשִׁמּוֹת
הַזּוֹכוֹת לִפְנֵים לִירוּשָׁלַם שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם הַנְּקָרְאוֹת בְּנֹת יְרוּשָׁלַם עַל שְׁזוֹכוֹת לִפְנֵים שָׁם, וְלִפְיִכְךָ
הַנְּשִׁמָּה אוֹמְרַת לָהֶם הַשְׁפַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנֹת יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת הוֹדִי דָא קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא. רַב אָמַר זֶה זִיו אֶסְפְּקִלְרִיָּאָה שֶׁל מַעְלָה. מִה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי, לְהַנּוֹת מְזִיו שֶׁלוֹ
וְלַהֲסַתּוּפָה בְּצַלוֹ.

רַב הוֹנָא אָמַר שְׁחֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי, אוֹתָהּ הַתְּשׁוּקָה וְהַכְּסוּף שֶׁכַּסְפְּתִי בְּעוֹלָם עַל הַכַּל לְפִיכְךָ
אֲנִי חוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר זֹו אֶהְבֶּה שְׁאוּהֶבֶת הַנְּשִׁמָּה לְגוּף, דְּכִיּוֹן שְׁנִשְׁלַם קִצּוֹ שֶׁל גּוּף אוֹתָם
הַיָּמִים שְׁנִנְזָרוּ עָלָיו כְּמָה דָּאָת אָמַר וַיְהִי חַי שְׁרָה, מִה כְּתִיב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פָּנָיו מִתּוֹ וְגו'.
אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב מִה כְּתִיב בְּפָסוּק קוֹדֵם זֶה דְּכְּתִיב וַתִּמָּת שְׁרָה בְּקָרִית אַרְבַּע הַיָּם חֶבְרוֹן
בְּאַרְצֵי כְּנָעַן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּרָא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאָדָם וְהַכְּנִים בּוֹ אַרְבַּעָה דְּבָרִים הַנְּחַלְקִים
בְּגוּף. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה הַמְּחוּבְּרִים בְּגוּף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר הַנְּחַלְקִים בְּגוּף שֶׁהֵם חוֹלְקִים לְהַתְּפַרֵּשׁ
כָּל אֶחָד לִיסוּדוֹ כְּשִׁיּוּצָא הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הַמְּחוּבְּרִים בְּגוּף בְּחַיּוֹ, מִשְׁמַע
מִקְרָא דְכְּתִיב וַתִּמָּת שְׁרָה, זֶה הַגּוּף. בְּקָרִית אַרְבַּע, אֵלּוּ הָאֲרַבַּע יְסוּדוֹת. הִיא חֶבְרוֹן, שְׁהִי
מְחוּבְּרִים בְּגוּפּוֹ בְּחַיּוֹ בְּאַרְצֵי כְּנָעַן, בְּעוֹלָם הַזֶּה הַבוֹחֵר אָדָם בְּזִמָּן מוֹעֵט:

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּד לְשְׁרָה וְלִבְכָתָהּ. הֵינְנוּ (דְּכְּתִיב) דְּתִנְנָה כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים נִפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם פּוֹקֶדֶת
לְגוּפּוֹ וּמִתְאַבְּלַת עָלָיו, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תִּאָּכַל. כִּהֲאִי
גּוֹוָנָא וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסַפֵּד לְשְׁרָה וְלִבְכָתָהּ. וַיָּבֵא אַבְרָהָם, זֹו הִיא הַנְּשִׁמָּה. לְסַפֵּד לְשְׁרָה, זֶה הַגּוּף.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשַׁעָה שֶׁהַנְּשִׁמָּה זוֹכָה וְעוֹלָה לְמָקוֹם מַעְלָתָהּ, הַגּוּף שׁוֹכֵב בְּשָׁלוֹם וַיְנוּחַ עַל
מִשְׁכְּבוֹ הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב נז) יָבֵא שָׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם, הַלֵּךְ נִכְחָה. מְאִי הוֹלֵךְ נִכְחָה.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק הַנְּשִׁמָּה הוֹלֵךְ נִכְחָה לְמָקוֹם הָעֵדָן הַגְּנוּז לָהּ. מְאִי מִשְׁמַע. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲאִי
מִשְׁמַע, נִכְחָה כְּתִיב, בַּה"א. וּבְשַׁעָה שְׁאִינָה זוֹכָה וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עוֹנֵשָׁה הוֹלְכַת מְשׁוּמָמַת
וּמִבְּקָרַת בְּכָל יוֹם לְגוּף וְלִקְבָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הֲאִי קוּלִיתָא דְקַרְדִּינִיתָא, כַּד אָזִיל בְּסַרְיָחוּתָא לְכָאן וְלְכָאן אָזִל וּמִבְּקָר לָהּ
לְאַתְרָהּ תְּרִיסַר יָרְחִי. כְּךָ נִשְׁמַתָּא הִיא דְאַתְחַזִּיא לְקַבְּלָא עוֹנֵשָׁא, אָזִלָּה לְבַר בְּעֵלְמָא וּמִפְּקֶדֶת
לָהּ לְאַתְרָהּ תְּרִיסַר יָרְחִי בְּבִתִּי קַבְּרִי וּבְעֵלְמָא.

אמר רבי יהודה תא חזי, דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו וגו', אמר רבי אבא והא תנן דכד נשמתא היא בתשלומא עלאה, ניתוסף בה ה' ונקראת אברהם בתשלומא עלאה. והכא את אמר דכד ליתא זכאה כל כך דכתיב ויקם אברהם. עבדת מאן דיתב בפריסיא נחית פגו זוטא תתאה.

אלא הכי גזרנא ויקם אברהם מעל פני מתו, דאמר רבי בן אמר רבי זריקא כשהנשמה ראוייה לעלות למקום עדנה, קודם מגינה על הגוף הקדוש שיוצאת משם ואחר כך עולה למקום מעלתה, הדא הוא דכתיב ויקם אברהם מעל פני מתו זהו הגוף.

וידבר אל בני חת אלו שאר גופות הצדיקים שהם (ד"א ל"ג בני) חתתים ונחלמים בעולם למען יראת קונם, חתים על שהם שוכני עפר, ואמאי צריכה להו אמר רבי יהודה כלא במנינא פתיבין, ועל (דבני ד"א דא בני ההוא) גופא במנינא עמהון. ומה אמר להו בדרך פיוס ובדרך כבוד.

גר ותושב אנכי עמכם וגו' דהאי גופא יהוי במנינא חד עמכון בחבורא דא. אמר רבי ראה מה כתיב ויענו בני חת את אברהם וגו'. כמו כן בדרך כבוד בדרך פיוס, הדא הוא דכתיב שמענו אדוני נשיא אלהים אתה בתוכנו.

מאי נשיא אלהים אתה. אמר רבי פנחס קודם שיוצא הצדיק מן העולם, בת קול יוצאת בכל יום על אותם הצדיקים בגן עדן הכינו מקום לפלוני שייבא לכאן. ועל כן הם אומרים מאת אלהים מלמעלה אתה נשיא בכל יום בתוכנו, במבחר קברינו במבחר הצדיקים בחבורת הצדיקים המובחרים מנה אותו הכניסוהו בחשבון עמנו, ואיש ממנו לא ימנע את המנין כי כולנו שמחים בו ומקדימים לו שלום.

אמר רבי יוסי בן פזי תא חזי, פיון שהנשמה פוגעת בהם ותדון, לאחר כך פוגעת לאותו המלאך הממונה עליהם דתנן מלאך ממנה על פתי קברי ודומה שמו, והוא מכריז ביניהם בכל יום על הצדיקים העתידים ליפגס ביניהם, ומיד פוגעת בו פדי לשפן הגוף בהשקט ובבטחה ובמנוחה ובהנאה, (עלאה) הדא הוא דכתיב וידבר אל עפרון.

אמר רבי ייסא זה המלאך הנקרא דומה, ולמה נתכנה שמו עפרון, על שהוא ממונה על שוכני עפר. והופקדו בידו כל פנקסי הצדיקים וחיבורות החסידים השוכנים בעפר, והוא עתיד להוציאם בחשבון.

ותאנא אמר רבי אלעזר, לעתיד לבא כשיפקוד הקדוש פרוך הוא להחיות המתים, יקרא למלאך הממונה על הקברות, ודומה שמו, ויתבע ממנו מנין כל המתים הצדיקים והחסידים ואותם גרי הצדק ושנהרגו על שמו, והוא מוציאם בחשבון כמו שננטלם (שמות צד ב) בחשבון, הדא הוא דכתיב (ישעיה מ) המוציא במספר צבאם וגו' איש לא נעדר.

ותאנא אמר רבי שמואל ברבי יעקב, נפשות הרשעים נתונות בידו של מלאך זה ששמו דומה, להכניסם בגיהנם ולדון שם, וכיון שנמסרות בידו, שוב אינן חוזרות עד שיפגסו לגיהנם, וזה

יִרְאֵת דְּיָוֵד שְׁנַתִּירָא בְּשַׁעֲשָׁה אוֹתוֹ עֹזֵן שְׁנַאֲמַר (תהלים צד) לִדְלִי יִי עֲזָרְתָה לִי כַּמְעַט שְׁכָנָה דּוּמָה נִפְשִׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא הַנְּשֻׁמָּה פּוֹנְעַת לֹו לְהַכְנִים אוֹתוֹ גּוּף עִם שְׂאָר גּוּפוֹת הַצַּדִּיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם הֲדָא הוּא דְכָתִיב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן וְגו'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם הַמְּלָאָךְ קוֹדֵם וְאוֹמַר לֹו. רָאָה מַה פְּתִיב לְמַעְלָה וְעֶפְרוֹן יוֹשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת, שְׁחַתּוֹ לְשִׁבּוֹן בְּעֶפְרָי. וְהוּא מְקַדִּים וְאוֹמַר לֹו לְהַכְנִים אוֹתוֹ הַגּוּף בְּחֻשְׁבוֹן הַצַּדִּיקִים, הֲדָא הוּא דְכָתִיב וַיַּעַן עֶפְרוֹן הַחִתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאֶזְנֵי בְנֵי חַת לְכָל פְּאִי שְׂעַר עִירוֹ. רַב נַחֲמָן אָמַר אֵינּוֹן דְּעָאֵלוּ בְּכַתְבֵּי חוּשְׁבוֹן פְּנִיקְסִיָּה, דְּאָמַר רַב נַחֲמָן וְהָכִי אֶתְגַּזֵּר (על חֻשְׁבוֹן, על יְדוּי דְדוּמָה עָאֵלִין בְּבִתֵּי קַבְרֵי וּבְחֻשְׁבוֹן פְּתִיקָא זְמִין לְאַפְקָא לֹון וְהוּא מְמוּנָה עַל דְּיִירֵי עֶפְרָא.

מַהוּ הַשְּׁדָה נִתְתִי לָךְ וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַפְּקֵדָא דְשִׁלְוָה וּמְנוּחָה רַבָּה. אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם בַּר מְנַיִמִי אֵין לָךְ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מְאוּתָם הַעוֹסְקִים בְּתוֹרָה שְׂאִין לֹו מְאוּתִים עוֹלָמוֹת וְכַסּוּפִין בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה הֲדָא הוּא דְכָתִיב, (שיר השירים ח) וּמְאוּתִים לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיו, וּמְאוּתִים עַל שְׁמוֹסְרִים עֲצָמָם בְּכָל יוֹם פְּאֵילוֹ נְהָרְגוּ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ, נִצְחוּ פְּהֵאִי פְּסוּקָא (ג"א וְכָךְ אָמְרוּ בְּהֵאִי פְּסוּקָא) דְכָתִיב וְאַהֲבַת אֶת יִי וְגו'.

וְתַאנָּא כָּל הַמְּכוּוִין לְבוֹ בְּהֵאִי פְּסוּקָא כִּדִּי לְמַסּוֹר נִפְשׁוֹ עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ מַעְלָה עָלָיו הַפְּתוּב כְּאֵלוֹ נְהָרְג בְּכָל יוֹם עָלָיו, הֲדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים מד) פִּי עָלִיךְ הוֹרְגֵנּוּ כָּל הַיּוֹם. אָמַר רַב נַחֲמָן כָּל הַמּוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּהֵאִי פְּסוּקָא נֹחַל אַרְבַּע מְאוּת עוֹלָמוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף וְהָא תַנּוּן מְאוּתִים. אָמַר רַב נַחֲמָן מְאוּתִים עַל הַתּוֹרָה, וּמְאוּתִים עַל שְׁמֵסֵר עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם עַל קְדוּשַׁת שְׁמוֹ. וְאַבְרָהָם זְקֵן בָּא בְּיָמִים וְגו'. מִתְנִיתִין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר עַל כָּל פְּנִים כִּךְ הוּא דְהֵאִי מִתְנִיתִין שְׁפִיר, דְּאֶתְעֵבִיד נִשְׁמַתָּא הַהוּא דְכָתִיב בֵּיה (יחזקאל א) וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאֶרֶץ אֲצֵל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פְּנֵיו. כְּדָאֲמוֹר בְּהֵאִי מִתְנִיתָא קַמִּיתָא.

אָמַר לִיה רַבִּי אַבָּא לִימָא לָן מַר מַהֲהִיא מִתְנִיתִין אָמַר לִיה הָכִי אֶתְפָּרַשׁ בְּתַלְתָּ עֶשְׂרֵי מְכִילָן דְּרַחֲמֵי בְּפָרְשָׁתָא דִּילִיה, אַבָּל הָכָא אֵית לָן לְמִימַר. פְּתַח וְאָמַר (שיר השירים ו) אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מָאִי הִיא דְאֵנָן קְרִינָן הָכָא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לִישְׁנָא דְנוֹקְבָתָא, וְהָתָם בְּאוֹרֵיתָא לִישְׁנָא דְדְכּוּרָא.

אַלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הָכָא בְּתוֹרָה נִקְרָא בְּלִשׁוֹן זְכָר אֲצֵל הַגּוּף מִפְּנֵי שְׁחֵגוּף אֲצֵל הַנְּשֻׁמָּה כְּאִשָּׁה אֲצֵל הַזְּכָר, וְהַנְּשֻׁמָּה לְגַבִּי מַעְלָה, פְּנִיקְבָה בְּפְנֵי הַזְּכָר וְכָל אֶחָד מַעְלָתוֹ יוֹרֵשׁ.

תַּנּוּן הָתָם בְּאַרְבַּעַת פְּעָמִים (ג"א בְּשִׁנָּה) בְּשַׁעֲהָ בְּכָל יוֹם, עֲדָן מְנַטְףָה עַל הַגּוֹן, וַיּוֹצֵא מְאוּתָם הַטְּפוֹת נְהָר גְּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים, וּשְׁמֵנָה וְאַרְבַּעִים טְפוֹת מְנַטְףָה בְּכָל יוֹם וּמִשָּׁם שְׂבָעִים אֵילָנֵי הַגּוֹן הֲדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי יִי. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר מַהֲכָא (תהלים קד) מִשְׁקָה הָרִים מַעְלִיתִיו, אֵיזוֹ הִיא עָלֶיהָ זְהוּ עֲדָן. וְעֲדָן בְּאִיזָה מְקוּם הוּא. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר לְמַעְלָה

מעֲרֻבוֹת הוּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר בְּעֲרֻבוֹת הוּא, דִּהָא תַּנּוּן שְׁם גְּנֻזֵי חַיִּים טוֹבִים, בְּרָכָה וְשְׁלוֹם וְנִשְׁמַתָּן
שֶׁל צַדִּיקִים וְהַגְּנוּזָה הָעֲלִיּוֹן הוּא עֵדוֹן, לְמַטָּה מְכוּוֹן פְּגָנְדוֹ גֵּן בְּאַרְצֵי וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אֶפְהוֹ שְׁמַנְהוּ וְאַרְבָּעִים נְבִיאִים עָמְדוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֶלְקוֹ תְּמֻצִית טַפָּה
אֶחָת מֵאוֹתָם טַפּוֹת שֶׁל עֵדוֹן שֶׁהֵם שְׁמַנְהוּ וְאַרְבָּעִים טַפּוֹת. וְמָה אִם כָּל נְבִיא שֶׁנָּטַל טַפָּה אֶחָת
מֵהֶן הֵיטָה מֵעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ עַל כָּל הַשָּׂאָר. אָדָם הֲרֵאשׁוֹן שֶׁהֵיטָה מְקַבֵּל מִשְׁמַנְהוּ וְאַרְבָּעִים לֹא
כָּל שָׂבֹן, מִכָּאֵן אֶתָּה לְמַד כַּמָּה הֵיטָה חֲכָמְתוֹ.

רַבִּי בָּא אָמַר רַב פְּהֵנָּא וְכִי מֵאִין הֵיטָה לָהֶם לְנְבִיאִים מֵאוֹתָם הַטַּפּוֹת, אֶלָּא הֵכִי תַּנּוּן, בְּכָל טַפָּה
וְטַפָּה הַיּוֹצֵאת מֵעֵדוֹן רוּחַ חֲכָמָה יוֹצֵא עִמּוֹ, וְעַל כֵּן אֶתְגַּזֵּר בְּמַתְנִיתִין, אֵית מִיָּא מְגַדְלָן חַכְמִין,
וְאֵית מִיָּא מְגַדְלָן טַפְשִׁין, וְאֵינּוֹן מִיָּא דְּמְגַדְלָן חַכְמִין אֵינּוֹן מִיָּא הוּוּ מִטְפִּין דְּעֵדוֹן.

דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִיָּא דְּבִיָּה טַפִּין יִתְבִּין (נ"א יתירין) מְכָל אֵינּוֹן אַרְבַּע נְהָרֵי קַדְמָאָה הוּא דְּכַתִּיב,
(כְּרַאשִׁית ב) שֶׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. מָאִי שֶׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן. הַמְּיּוֹחֵד מְכוּלָם פִּישׁוֹן וְהוּא הַנוֹפֵל בְּאַרְצֵי
מִצְרַיִם, וְלִפְיֶכָּה הֵיטָה חֲכָמָה (לְיִשְׂרָאֵל) מִצְרַיִם יוֹתֵר מְכָל הָעוֹלָם.

וּמִשְׁנַגְזָרָה גְּזָרָה שְׂאֵבְדָה חֲכָמָה מִצְרַיִם, נָטַל קַדְשָׁא בְּרִידָה הוּא אוֹתָם טַפִּין וְזָרַק לוֹן בְּהֵוָה גְּזָרָה
בְּהֵוָה נְהָרָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדוֹן דְּכַתִּיב, (כְּרַאשִׁית ב) וְנִהָר יוֹצֵא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. וְזֶה הֵיטָה מוֹלִיד
אַרְבָּעָה אַחֲרָיִם וְהָאֶחָד הַמְּיּוֹחֵד הַנוֹלֵד מִמֶּנּוּ פִּישׁוֹן הֵיטָה. מִשְׁנַטְלוּ אֵלּוּ הַטַּפּוֹת שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מֵהֶגֶן
אַבְדָּה הַחֲכָמָה מִמִּצְרַיִם.

וּמֵאוֹתוֹ הַרוּחַ שֶׁהֵיטָה יוֹצֵא מֵעֵדוֹן, תְּמֻצוֹ (נ"ל ימצו) כָּל נְבִיא וְנְבִיאָה, וְהֵינּוּ דְּכַתִּיב מִתְחִלָּה בְּגֵן לְרוּחַ
הַיּוֹם. וְגִנּוּזָה זֶה בְּגֵן עֵדוֹן לְעֵתִיד לְבוֹא, וְזֶה הוּא הַנְּהָר שֶׁרָאָה יְחֻזְקָאֵל בְּנְבוּאָתוֹ. וְעַל כֵּן אָמַר
הַכְּתוּב (ישעיה יא) כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ יֵדְעָה אֶת יְיָ וְגו'. שְׂאוֹתָם מֵיָם תְּמִיד מְגַדְלִים הַיְדִיעָה בְּעוֹלָם.

תַּנּוּן רַבָּנָן כָּל נִשְׁמַתָּן שֶׁל צַדִּיקִים לְמַעְלָה בְּעֵדוֹן הֵן. וְמָה מִמָּה שִׁיּוֹרֵד מֵעֵדוֹן יִשְׁגָּא הַחֲכָמָה בְּעוֹלָם,
לְעוֹמְדִים בּוֹ וְנִהְיִין מֵהֵנְאוֹתֵינוּ וְכִסּוּפֵינוּ, עַל אֶחָת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק פִּינּוֹן שֶׁהַנְּשֻׁמָּה זוֹכָה לְיִכְנֵס בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. מִיכָא"ל הַשֵּׁר הַגָּדוֹל
הוֹלֵךְ עִמָּה וּמְקַדֵּים לָהּ שְׁלוֹם. מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת תְּמַהֵים בַּהּ וְשׂוֹאֵלִים עָלֶיהָ (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִי זֹאת
עוֹלָה מִן הַמְדַבֵּר. מִי זֹאת עוֹלָה בֵּין הָעֲלִיּוֹנִים מִהַגּוֹף הַחֲרִב שֶׁהוֹמָה לְהַבֵּל דְּכַתִּיב, (תהלים קמד)
אָדָם לְהַבֵּל דְּמָה. הוּא מְשִׁיב וְאוֹמֵר (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) אֶחָת הִיא יוֹנְתִי תְּמָתִי, אֶחָת הִיא מְיּוֹחֶדֶת הִיא.
אֶחָת הִיא לְאֶמָּה, לְאֶמָּה זֹה הִיא כִּסָּא הַכְּבוֹד שֶׁהִיא אִם לְנִשְׁמָה וְיּוֹלְדֶת לָהּ שְׁנַגְזָרָה מִמֶּנָּה.

רְאוּהָ בְּנוֹת וַיֵּאשְׁרוּהָ. אֵלּוּ שְׂאָר הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁהֵן בְּמַעְלָתָן לְמַעְלָה וְהֵם הַנְּקָרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא חֲזָרְנָא עַל מָה דְּאֶמְרֵן אֵלּוּ נְקָרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהָאֲחֵרוֹת נְקָרְאוֹת בְּנוֹת
לוֹט. רְאוּהָ בְּנוֹת וַיֵּאשְׁרוּהָ. שְׂאָר הַנְּשֻׁמוֹת מְשֻׁבָּחוֹת לָהּ, וְאוֹמְרוֹת שְׁלוֹם בּוֹאָה. מְלָכוֹת וּפְלַגְשִׁים,
מְלָכוֹת אֵלּוּ הָאֲבוֹת שֶׁהֵם מְלָכוֹת. וּפְלַגְשִׁים, הֵן גִּירֵי הַצֶּדֶק. כּוּלָם מְשֻׁבָּחוֹת וּמְקַלְסוֹת אוֹתָהּ עַד

שְׁנֵי בְּנֵי חַי שְׁרָה, וְאִי הַנְּשֻׁמָּה בְּמַעֲלָתָהּ וּבְמַתְקִימָא אַרְיִכוֹת הַיָּמִים הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאַבְרָהָם
זָקֵן בָּא בְּיָמָיו. נִכְנַס בְּאַרְיִכוֹת הַיָּמִים לְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אַבְרָם סָבֵא קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר, מְנוּחָה וְשְׁלוֹם גְּרָמִין יְהֵא לָךְ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי דְחֻזְרַת
עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה. דְּתַנִּין בְּמַתְנִיתָא קַדְמָאָה דְכִינּוּן שְׁתַּנְשֻׁמָּה הִיא בְּתַשְׁלוּמָה בְּאַתְרַּךְ עֲלָאָה (לְזַמְנָא
בְּתָרָא עֲלִין) לֹא תִבְאֵת לְגוּפָא, אֲלֵא אַתְּבְּרִיאַן מְנָה נְשָׁמִי אַחֲרֵינִין דְּנַפְקִי מְנָה וְאִיהִי אֲשַׁתְּאֲרַת
בְּקִיּוּמָא, עַד דְּאֲתָא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי וְדַרְשׁ וּמַה אִם בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁהוּא הַבֵּל וְהַגּוֹף שְׁהוּא
טַפָּה סְרוּחָה נִכְנַסְתָּ בּוֹ אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה. לְעֵתִיד לָבֵא שְׁיִצְרְפוּ כּוֹלָם וַיְהִיֶּה הַגּוֹף מוּבָחַר בְּקִיּוּם
וְתַשְׁלוּם יוֹתֵר, אִינּוּ דִין לְהַפְּנִים אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה בּוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִין וְהַעֲלוּיִין שְׁבָה.

אָמַר רַבִּי אַחָא אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה (בוֹ בְּכָל הַתַּשְׁלוּמִין וְהַעֲלוּיִין שְׁבָה) מִכּוֹשׁ וְאוֹתוֹ הַגּוֹף מִכּוֹשׁ עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲמִידוֹן בְּקִיּוּמָן לְעֵתִיד לָבֵא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם יְהִיוּ שְׁלָמִים בְּתַשְׁלוּם הַדַּעַת לְהַשִּׁיג מַה
שְׁלֹא הַשִּׁיגוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו וְגו'. רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן (בְּאוֹתָם הַיָּמִים) בְּאוֹתוֹ הַעוֹלָם שְׁהוּא יָמִים, וְלֹא
בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁהוּא לִילָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בְּאוֹתָם הַעוֹלָמוֹת שְׁהֵם יָמִים בְּאוֹתָם הַהֲנֹאוֹת וְהַכְּסוּפִין
שְׁהוּא נוֹחַל: וַיִּי בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. בְּאוֹתוֹ הַמְּשֻׁרָה (נ"א הַמְּעֻשֵׁר) שְׁנַתָּן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשְׁמוֹ, שְׁהִיא אוֹת ה"א, שְׁבוּ נִבְרָא הַעוֹלָם.

וְתַנִּיא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִטְטְרוֹן שֶׁר הַפְּנִים שְׁהוּא נַעַר עֶבֶד מִרְבוּ הָאֲדוּן הַמוֹשֵׁל עֲלָיו, מִמּוֹנָה עַל
הַנְּשֻׁמָּה בְּכָל יוֹם לְהַסְפִּיק לָהּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שְׁנַצְטוּתָהּ, וְהוּא עֵתִיד לְמִיסַב חוֹשְׁבֵן פְּתָקָא בְּבֵיתִי
קַבְרֵי מִן הוּמָה וְלֹא חֲזוּאָה לִיהִי קַמִּי מְאֲרִיָּה, וְהוּא זְמִין לְמַעֲבַד חֲמִיר הַהוּא גְּרַמָּא תַּחוֹת אֲרַעָא
לְתַקְנָא לְגוּפִיָּא וְלְקִיּוּמָא לוֹן בְּשְׁלִימוּתָא דְגוּפָא בְּלֹא נְשֻׁמָּתָא (בְּזַמְנָא) דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁדַּר
לָהּ לְאַתְרָהּ.

אָמַר רַבִּי יַצְחָק בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מַה כְּתִיב, וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֵל עֶבְדוֹ זָקֵן בֵּיתוֹ הַמוֹשֵׁל וְגו'. מַהוּ אֵל
עֶבְדוֹ, אִי בְּחֻמְתָּא דָּא נִסְתַּכַּל מַהוּ אֵל עֶבְדוֹ. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי לֹא נִסְתַּכַּל אֲלֵא בְּמָה שְׁאָמַר
עֶבְדוֹ, עֶבְדוֹ שֶׁל מְקוֹם. (בְּזוֹ בֵּיתוֹ) הַקְּרוֹב לְעַבְדוֹתוֹ, וּמֵאֵן אִיהוּ, זֶה מִטְטְרוֹן בְּדַקְאֲמָרָן, דְּאִיהוּ
עֵתִיד לְיַפּוֹת לְגוֹף בְּבֵיתִי קַבְרֵי.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֵל עֶבְדוֹ, זֶה מִטְטְרוֹן עֶבְדוֹ שֶׁל מְקוֹם. זָקֵן בֵּיתוֹ, שְׁהוּא תַּחֲלַת
בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל מְקוֹם. הַמוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שְׁנַתָּן לוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִמְּשֻׁלָּה עַל כָּל צְבָאוֹתָיו.

וְתַנִּיא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַב, כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ עֶבֶד נוֹטְלִים אוֹר וְנִהְיִין
מִזִּיו הַנְּשֻׁמָּה, דְּתַנִּיא אוֹר הַנְּשֻׁמָּה לְעוֹלָם הַבָּא גְּדוּל מְאֹד הַכְּפָא. וְהֵא מְהַכְּפָא נְטִלָה הַנְּשֻׁמָּה.
אֲלֵא זֶה לְפִי הָרְאוּי לוֹ וְזֶה לְפִי הָרְאוּי לוֹ. רַב נַחְמָן אָמַר גְּדוּל מְאֹד הַכְּפָא מִכּוֹשׁ דְּכְּתִיב, (יחזקאל
א) דְּמוֹת כְּמִרְאָה אָדָם עֲלָיו מְלַמְעָלָה, מְאִי עֲלָיו עַל זְהָרוֹ.

ובְּשָׂהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתוֹ כָּל צְבָאוֹתָיו וְהַמְרַכְּבָה שְׁלוֹ נִזְוֵינִי מֵאוֹתוֹ הַזֹּהֵר. הֲדָא הוּא שְׂהַנְשָׂמָה אוֹמְרַת לוֹ (דְּכַתִּיב) שִׁים נָא יְדָה, כְּלוֹמַר סִיעָתָהּ, תַּחַת יַרְכִי, זְהוּ אוֹר הַנְּשַׁפֵּעַ מִן הַנְּשָׂמָה עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם כֶּהָ קִבְּלֵנוּ בְּשַׁעַה שְׂזָה הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל מְקוֹם, קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִנִּיעַ כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל מַעְלָה בְּאוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ. אָמַר רַב הוֹנָא כֶּהָ יַרְכִי בְּגִימְטְרִיא ר"ם. כְּלוֹמַר הַנְּשָׂמָה אוֹמְרַת שִׁים נָא יְדָה סִיעָתָהּ תַּחַת מַעְלָתוֹ שֶׁל רַם וְנִשְׂאָה הַמוֹשֵׁל עַל הַכַּל וְלֹאֲחֵר שְׂעִינָה סִיעַת עֲלִיזִים תַּחַת יְדוֹ אֲנִי מִשְׁבִּיעָה שְׁבוּעָה גְדוֹלָה בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ. הוּאֵיל וְאָמַר בֵּינִי שְׂהוּא הַכַּל, לְמָה נֹאמַר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה שְׂהוּא אֲדוֹן עַל הַכַּל, בְּבַת אַחַת וּבְרַגַע אֶחָד הוּא מִנִּיעַ לְכָל וְכָלֶם כְּאִין נִגְדוֹ. רַבִּי יִצְחָק אוֹמַר עַל שְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת מִשְׁמוֹ לְהוֹרוֹת שְׂהוּא הַכַּל וְאִין אַחַר בְּלָתוֹ:

וְאִשְׁבִּיעָה בֵּינִי אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ. אָמַר רַב הוֹנָא וְאִי הוֹנָא עֲמַהוֹן דְּמֵאֲרִי מִתְּנִיחָא כַּד גְּלוֹ רִזָּא דְנָא לֹא אִיפְרַשְׁנָא מִנְהוֹן הַכִּי, דְּהָא אֲנָא חֲזִי עֲמִיקוֹן סְגִיאִין בְּפּוֹמִיידוֹ דְּגָלוֹ וְלֹא אֶתְחַזֵּיין לְכָל אִינִישׁ. תָּא חֲזִי, שְׁבוּעַת קִימָא דָּא אוֹמֵי לָהּ נִשְׁמַתָּא דְּכַתִּיב אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבִנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִתְּכָא מִשְׁמַע שְׂהוּאֵיל וְאַתָּה הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת זֶה לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבִנִי, כְּלוֹמַר שְׂלֹא תִקַּח גּוֹף לְבִנִי (ד"א לְבַנְיִי) לִיפְנֵים בְּגוֹף אַחַר בְּגוֹף זֶר בְּגוֹף שְׂאִינּוֹ רְאוּי לוֹ, אֶלְא בְּהוּא מִמְּשֵׁ שְׂהוּא שְׁלִי, בְּהוּא מִמְּשֵׁ שְׂיַצְעָאֵתִי מִמְּנוֹ, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב כִּי אִם אֵל אֲרֻצֵי וְאֵל מוֹלְדֵתִי תִלְךָ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי מַהוֹ וְלִקְחַתָּ אִשָּׁה לְבִנִי לִיִצְחָק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אוֹתוֹ הַגּוֹף שְׂנַצְטָעַר עֲמִי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה לוֹ הַנְּאָה וְכִסּוּף בּוֹ מִפְּנֵי יְרֵאת קוֹנוֹ, אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמְּשֵׁ תִקַּח לִיִצְחָק עֲמוֹ בְּהֵאֵי שְׂמַחַת הַצְּדִיקִים. לִיִצְחָק עֲמוֹ בְּשְׂמַחַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לִיִצְחָק עֲמוֹ דְּעַכְשָׁיו עַת שְׂחוּק בְּעוֹלָם הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים קכו) אֵיז יִמְלֵא שְׂחוּק פִּינוֹ וְגוֹ'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יִצְחָק תָּא שְׂמַע אִין מְלָאךָ אֶחָד עוֹשֶׂה אֶלְא שְׁלִיחוֹת אֶחָד, וְלֹא ב' שְׁלִיחוֹת בְּבַת אַחַת. וְתִנָּא אָמַר רַבִּי אֲבָא מְלָאךָ אֶחָד אֲשֶׁר קָסַת הַסּוֹפֵר בְּמִתְנֵי עֵתִיד לְהַרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מַצְחוֹ, וְלֹאֲחֵר כֵּן הַשֶּׁר הַגְּדוֹל הוֹלֵךְ לְתַקֵּן כָּל אֶחָד וְאֶחָד וְלְהַעֲמִידוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמַתוֹ, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב הוּא יִשְׁלַח מְלָאכְכוֹ לְפָנָיָהּ וְלִקְחַתָּ אִשָּׁה, מָאִי לְפָנָיָהּ לְפָנֵי שְׁלִיחוֹתָהּ.

רַבִּי (אֶלְעִזָּר) אֶלְיָעִזָּר אֲזוּל לְמַחְמֵי לְרַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זַבְּאִי רַבִּינָה, וְהוּא יוֹמָא רִישׁ יְרַחָא הָוָה, כַּד מְטָא גְבִיָּה אָמַר לִיָּה בִּירָא דְּלְסָרְיִין, וּמְלִיִין לִיָּה, וְהוּא נְבִיעַ מְדִידִיָּה יְתִירָה, מָאִי פְעָא הָכָא. אָמַר לִיָּה חֲיִיב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ. אָמַר לִיָּה לֹאֵו עַל כֶּהָ אֲמַרִית. אֶלְא אֲנָא חֲמִי בְּאַנְפָּךָ דְּמִלְּחָ חֲדָתָא אֵית גְּבָךָ מֵאִינוֹן עֲמִיקוֹן דְּאַתָּ עֵתִיד לְמִתְבַּע.

אָמַר לִיָּה, חֲמִינָא הָאֵי אוֹר הָרֵאשׁוֹן דְּמִטְלָנוּי עֲשָׂרָה וּבְעֲשָׂרָה נְטִיל, וּבְרִזָּא דְּעֲשָׂרָה נְהִיג לְכָלְא, וּבְאַתְוֹתָא דְּעֲשָׂרָה עָבִיד עוֹבְדוּי. וְתֵאנָא עֲשָׂרָה פְּתָקִין עֲשָׂרָה מִפְּתָחִין דְּבִי קְצָרֵי בִידוּי, וּפְתָקִין עֲשָׂרָה נְטִיל בְּגִינְתָא דְּעַדָן לְאַתְקֵנָא אֲרַעָא עַל גּוֹפִיָּהוֹן דְּצַדִּיקָיָא.

אמר ליה אליעזר ברי חמית הוית יתיר ממלאכא קדישא דעלמא, בעשרה אתברי, בעשרה אתנהיג. בעשרה פרסיא קדישא, בעשרה אורייתא, הוא בעשרה מטלנו, בעשרה עלמין עלאין (בעשרה) וחד עלאה על פלא בריה הוא.

ואימא לך מלה דעתייה דמארי דמתניתא הוה בהאי מה כתיב ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו ויילך. אמר ליה רבי זכנא לפסוקא דא, אבל וכל טוב אדניו בידו מהו. אמר ליה הוא שמייה דמאריה דאזיל גבי לאעלא ליה ולאנהגא (ולאנגא) ליה, אמר דא ודאי הוא כי שמי בקרבן. תנן אמר רבי אבהו תא חזי, מאן דידיע שמייה על פרייה, ידע דהוא ושמייה חד הוא, קדשא בריה הוא ושמייה חד דכתיב, (זכריה יד) "אחד וגו' (פלהו) פלומר השם והוא אחד.

אמר רבי אבא אית לאסתפלא בפרשתא דא: ויברך הגמלים מחויץ לעיר אל פאר המים. אמר רבי אבא מחויץ לעיר, דא הוא פי קברי. אל פאר המים, דתנא הנקדמים בבתי קברי אותם ששאו ונתנו בתורה, דהא תנן פשנכנס אדם לקבר מה דשאלו ליה תחילה אם קבע עתים לתורה דכתיב, (ישעיה לג) והיה אמונת עתה וגו'. וכשיצא אינו דין (לקיימם) לתקיים בתחלה.

אמר רבי אבא לעת ערב זהו יום ששוי שהוא ערב השבת שאז הזמן לקיימא מתיא, מאי משמע דתנן שימא אלפי שנין הוי עלמא, והוא אלף הששוי שהוא סיום הכל, והיינו לעת ערב, זמן סיום הכל. לעת צאת השואבות, אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימיה של תורה שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר.

ואמר רבי אבא עוד יש לדעת דתנן אותם המתעסקים לדעת את בוראם בעולם הזה ונשמרתם בתשלומה לעולם הבא זכו לצאת משבועות הנשמה הולך לדעת מי הוא גופה ממש ומאי הוא. הנה אנכי נצב על עין המים אף על גב שתלמיד חכם הוא הולך אחר התשלום, דכתיב והיה העלמה היוצאת לשאוב ואמרתי אליה השקני נא מעט מים מכרה אמור לי רמז ידיעתו ממה שהשגת.

ואמרה אלי גם אתה שתה, אף אתה עבד (במ) כמוני ולא נתחלה לי (על) ידיעתך בידיעתו של מקום פרוץ הוא, וצריך אתה להשיג שאתה נברא כמוני.

וגם לגמליה אשאב, פלומר ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש לי עליך והיא נברא אתה מזיו הנתון אצלך. אם הוא אומר סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים אלו, ואדע שהיא האשה הוא הגוף מאותה הנשמה השבועה שהשביעני:

ויהי הוא טרם פלה לדבר וגו'. רבי יצחק אמר רבי יהודה בעוד שפול העניינים הוא רוצה לנסות על הגוף, מאי כתיב והנה רבקה יוצאת, זהו הגוף קדוש שנתעסק בדברי תורה וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו. אשר ילדה לבתואל, אמר רב יהודה בתו של אל. בן מלכה, בן מלכה של עולם. אשת נחור אחי אברהם. חברת השכל גוף שגדבק בשכל והיא אח הנשמה. וכדה על שכמה, משא החכמה עליה.

וַיֵּרֶץ הָעֶבֶד לִקְרֹאתָהּ. זֶה מַטְטְרוֹן. וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵנִי נָא מְעַט מִיָּמִים מִכַּדָּהּ, אֲמֹר לִי רָמְזוּ חֲכָמָתָא בִּידֵיעַת בּוֹרְאָהּ מִמָּה נְשַׁעְסַקְתָּ בְּעוֹלָם שְׂנִיעָאָת מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבְּא כַּדְפְּרִישִׁינוּ, אַחַר כָּל זֶה מָה כְּתִיב וְאִשִּׁים הֵנּוּם עַל אַפְּהִי וְהַצְמִידִים עַל יָדֶיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבְּא אוֹתָם הָעֲצָמוֹת שְׁנַפְזָרוּ לְכָאן וּלְכָאן, הוּא עוֹמֵד אוֹתָם וְשׂוֹקְלָם זֶה עַל זֶה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה נח) וְעֲצָמוֹתֶיהָ יִחְלִיץ. אָמַר רַבִּי אַבְּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹתוֹ הַגּוֹף עוֹמֵד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם נִכְנַס בּוֹ נִשְׁמָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִי מוֹלִידֵי הַגּוֹף לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָמַר רַבִּי זִירָא קְדָשָׁא בְּרִידֵי הוּא עוֹשֶׂה מְחִילוֹת תַּחַת הָאֶרֶץ וְהֵם מִתְגַּלְגְּלִים וְהוֹלְכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) וְאֶרֶץ רְפָאִים תִּפִּיל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק גְּבַרְיָא ל מוֹלִידֵי אוֹתָם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מִנָּא לָן דְּכְּתִיב, (בראשית כד) הִתְלַכְּבִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה, וּכְתִיב הָתָם (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרְיָאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי מָאִי דְכְּתִיב וּלְרַבְקָה אָח וְשָׁמוֹ לָבֹן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵין יֵצֵר הָרַע בְּטֵל מִן הָעוֹלָם, אָף עַל פִּי שְׁכַלּוֹ לֹא נִמְצָא קֶצֶתוֹ נִמְצָא.

תָּא חֲזִי, בְּתַחֲלָה כְּשֶׁהָיָה מוֹטֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה נִקְרָא לוֹט, לְעוֹלָם הַבָּא (יְבֻרָל) יְבִטֵּל מִן הָעוֹלָם, אָבֵל (לְעִתִּיד לְבָא) לֹא כוֹלֵל, וְנִקְרָא לָבֹן לֹא מְנוּוֹל כְּבְּרָאשׁוֹנָה אֵלָא כְּמָאן דְּסָחִי מְנוּוֹלוֹ. לָבֹן לְמָאִי אֲצַטְרִיהּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַעַבְדַּד פְּרִיָה וְרַבִּיָה אֲצַטְרִיהּ, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אִם אֵין יֵצֵר הָרַע נִמְצָא, פְּרִיָה וְרַבִּיָה אֵינוֹ מְצוּי.

תָּא שְׁמַע בִּין שְׁהַגּוֹף נִבְנָה וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ, מָאִי כְּתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת רַבְקָה אַחֹתָם וְגו'. מָאִי (הו"ו) וְאֵת מִנִּיקְתָּהּ, זֶה כַּח הַתְּנוּעָה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר זֶה כַּח הַגּוֹף.

רַבִּי אַבְּהוֹ פְּתַח בְּהָאִי קְרָא (שיר השירים ד) אֲתִי מְלֻבְּנוֹן כְּלָה אֲתִי מְלֻבְּנוֹן תְּבֹאִי וְגו', אָמַר רַבִּי אַבְּהוֹ בִּין שְׁהַגּוֹף נִבְנָה עַל קִיּוּמוֹ וּמְבִיאֵין אוֹתוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הַנְּשָׁמָה מִמְתַּנַּת אֵלָיו וַיּוֹצֵאת לְקִרְאָתוֹ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשָׂדֵה. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב אֲתִי מְלֻבְּנוֹן כְּלָה. זֶה הוּא הַנְּשָׁמָה. תְּשׁוּרֵי מְרָאשׁ אֲמַנְהָ, הֵינְנוּ דְכְּתִיב וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיֵּרָא.

אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה אִם הוּא הַנְּשָׁמָה, תִּינַח אַבְרָהָם כְּדָקְאֲמָרָן, אָבֵל יִצְחָק מַהוּ. אָמַר רַבִּי אַבְּהוֹ הָא חֲבַרְיָא אָמְרוּ דְעַבְשָׁיו אֲתַקְרִי יִצְחָק עַל שׁוּם חֲדוּתָא סְגִיָּא דְבַעֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי אַבְּהוֹ בְּתַחֲלָה נִקְרָאת הַנְּשָׁמָה אַבְרָהָם וְהַגּוֹף שָׂרָה, עַבְשָׁיו נִקְרָאת הַנְּשָׁמָה יִצְחָק וְהַגּוֹף רַבְקָה. תַּנּוּן בְּמַתְנִיתִין, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אַרְבַּעִים שָׁנָה קוּדְם קִיּוּם הַגּוֹף מִמְתַּנַּת הַנְּשָׁמָה לַגּוֹף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאִיזָה מְקוּם בְּמְקוּם הַמְקַדְּשׁ.

אָמַר רַבִּי אַבְּהוֹ תָּא חֲזִי, וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאָהֲבָהּ וַיִּנָּחֵם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ. אוֹהֵב לְאוֹתוֹ הַגּוֹף וּמִתְנַחֵם עִמּוֹ, וְהוּא עַת לְשָׁחוּק וְהַחֲדוּהָ בְּעוֹלָם.

אמר רבי יהודה הא כל פרשתא דא אתברר לן, אבל לא יכילנא למנדע מהו: ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ולשקולא דדעתא כל פרשתא דא ליסתורי.

כד אתא רב דימי, אמר, האי פרשתא דא שמענא ולא אדברנא, אמרו דעלאין תקיפין לא זמניה לגלאה ואנו מאי נימא. קם רבי יהודה ואמר ממתבתא דחברנא מארי מתניתא גליא.

קמו ואזלו הוא ורבי ייסא ורבי חייא, אנשכחה לרבי אלעזר ברבי שמעון ותוה מגלה רזין דתפילין. עאלו קמיה ואמרו במאי אתעסק מה. אמר לון טעמא דתפילין אמינא, דהא זכאה הוא בר נש דמנח תפילין ונדע טעמא דידהו.

אמרו אי ניחא קמיה דמר לימא לן מלה. אמרו שמענא מאבנד דקודשא בריך הוא ברחימו סגיאה דהוה ליה עם ישראל אמר לון למעבד ליה פי משפנא פגוונא דרתיבא עלאה דלעילא וייתי דינריה עמהון דהא הוא דכתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ושמענא מאבנד דהכא סתים טעמא דתפילין בהאי פסוקא.

אמר ליה תא חזי, פגוונא עלאה אתעבד מקדש ברחימו קדישין, ובתר פן אשרי קדשא בריך הוא דינריה עמהון, פענינא דא, ובגוונא דא אתערו חבריא מארי מתניתא בטעמא דתפילין, למחוי ההוא גברא דוגמא דרתיבא עלאין, רתיבא תתאה רתיבא עלאה, למיתי מלכותא דיליה וישרי דינריה עלויה.

ותנינן אית ביה רזין עלאין ודוגמיהון, ואית ביה תלת רתיבין, דוגמת עלאין קדישין רזין דתלת אתוותא דשמחן קדישי, עלמין תלת, רתיבין תלתא אתוותא, ארבע פרשיות שליט על ארבע, ועל פה רזא דשי"ן דתלת פתרון, ושי"ן דארבע פתרון, תלתא מלכין שליטין בגופא תפילין עלוי קדשא בריך הוא לעילא, אלין תפילין דרישא, תפילין דדרוועא ארבע פרשין.

לבא רכיב דוגמא דרתיבא תתאה ותתאה רכיב. עוד תנינן דא רכיבא דדרוועא לתתא. ולבא רכיב, דוגמא דאיהו לתתא ואתמסרון בידיה לאעלאה לון כל חילי שמיא, פה לבא הוא רכיב לתתא ואתמסרון בידיה כל אברי גופא.

ועילא מניה ארבע פרשין על מוחא דרישא איהו, אבל קדשא בריך הוא שליטא עלאה מלפא מפלא. (ורח) ורזא דחכמתא דא, הוא פגוונא דמקדשא דכתיב ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה. ועליהו דינריה דמלפא בארבע אתוון תריין רתיבין.

וכהאי גוונא לבא ומוחא, לבא מפאן ומוחא מפאן ועליהו מדוריה דקודשא בריך הוא בארבע (ד"א ארבע) פרשין. אמר רבי אלעזר מפאן ולחלאה רזי דכתיב אתוותא ופרשין בגופייהו ורצועותיהון. הלכה למשה מסיני ורמיזא דלהון אתגלי וטעמא דכלא בתלת עשר מכילן (דרחמי).

אמר רבי יהודה אלמלא לא אתינא אלא בדיל רזא דא היי. אמרו ליה זכאה חולקא לעלמא דאתי דכל רז לא אנים לה. אמרו ליה אתינא קמיה דמר למנדע רזא דהאי פסוקא ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה.

אמר פירושה דהאי פסוקא כמה דגלו חברנא מארי מתניתין, דכד נשמתא ייתי בההוא גופא קדישא דילה, הא מילניא הוה על תיביא דיקומון ויכשרון עובדין ויתן להו מזינא יקרא דילה דינדעון ויתובון ויזיבון זכותא שלימתא.

וכד חמא שלמה דא הוה סגי (ד"א פנה סגי) ואמר (קהלת ח) ובכח ראיתי רשעים קבורים ובאו ומקום קדוש יהלכו, שיבאו ויחיו במקום קדוש.

ותנינן אמר רבי אבא אמר רבי יוחנן פתיב, (ירמיה ג) תיהפך פושי עורו ונמר חברברתיו, כד קרשעים שלא זכו לשונב בעולם הזה ולהקטיר מעשים טובים לעולם, לא יקטירו בעולם הבא. ראה מה כתיב ויוסף אברהם ויקח אשה, ושרוצה לעשות להם נשמה לגופם ולקרובם בתשובה, כמה דאת אמר ואת הנפש אשר עשו בחרן.

אמר רבי אלעזר תא חזי, מה כתיב ותלד לו את זמרן ואת יקשו, הרבה מעשים רעים עד שנגרשים מן העולם דכתיב וישלחם מעל יצחק בנו. ועליהם נאמר (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו', ועל האחרים נאמר והמשפילים יזחירו כזהר הרקיע וגו'.

אמר רבי יהודה האי משמע על פרשתא, ומשמע דאותו זמן (נקרא) (ס"א אבד) שם (הנשמה) אברהם, ובמקומו נקראת יצחק כדקאמרן, הדא הוא דכתיב ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, וישב יצחק עם באר לחי ראי. עם ידיעת החי שהוא חי העולמים לדעת ולהשיג מה שלא השיג בעולם הזה הדא הוא דכתיב, (ישעיה יא) פי מלאה הארץ דעה את יי, (עד כאן מדרש הנעלם)

רבי יצחק פתח ואמר, (קהלת יב) וישב העפר על הארץ פשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תא חזי, כד ברא קדשא בריה הוא לאדם, נטל עפריה מאתר דמקדשא, ובנה גופיה מארבע סטרין דעלמא, דכלהו יתבו ליה חילא, לבתר אתרק עליה רוחא דחיי כמה דאת אמר, (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים וגו' לבתר קם וידע דאיהו מעילא ותתא, וכדין אתדבק וידע חכמה עלאה.

כגוונא דא כל בר נש דעלמא איהו כליל מעילא ותתא, וכל אינון דינדעין לאתקדשא בהאי עלמא כדקא יאות, כד אולידו בה, משכין עליה רוח קדישא מאתר דכל קדישי נפקין מניה, ואלין אקרין בנין לקדשא בריה הוא בנין דגופא אתעביד בקדושה כדקא יאות, הכי נמי יהבין ליה רוחא מאתר עלאה קדישא כדקא חזי והא אתמר.

תא חזי, בשעתא דזמין בר נש למיתב חושבן עובדוי עד לא פיוק מעלמא, ההוא יומא, יומא דחושבן איהו, דגופא ונשמתא יהבי חושבנא. לבתר נשמתא אתפרשא מיניה, וגופא תב לארעא, וכלא תב לאתריה דאתנסיב מתמן והא אוקמוה, עד זמנא דקודשא בריה הוא זמין לאחייא מתניא כלא גניז קמיה.

וְהָיָה גּוּפָא מְמִשׁ וְהָיָה נִשְׁמָתָא מְמִשׁ זְמִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא לְעֵלְמָא כְּמַלְקָדְמִין
וְלַחְדָּתָא אֲנָפִי עֵלְמָא הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) יְחִיו מִתִּיהָ נְבִלְתֵי יְקוּמוּן. וְהָיָה נִשְׁמָתָא מְמִשׁ
גְּנִיזָא קִמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְתַבַּת לְאַתְרָהּ פְּפּוּם אֲרַחָהּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה. וְלִזְמַנָּא דְזְמִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מִתְיָא, זְמִין אִיהוּ לְאַרְקָא טַלָּא
מְרִישִׁיהָ עֲלֵיהּ, וּבְהָהוּא טַלָּא יְקוּמוּן כְּלָא מַעְפָּרָא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כו) כִּי טַל אֲזָרוּת טַלָּהּ. מָאִי טַל אֲזָרוּת, אֲזָרוּת מְמִשׁ מְאִינִין נְהוּרִין
דְלֵעִילָא דְבַהוּן זְמִין לְאַרְקָא חַיִּין לְעֵלְמָא, בְּגִין דְאֵילָנָא (דף קלא ע"א) דְחַיִּי גְרִיק חַיִּין דְלָא פְּסָקִין
לְעֵלְמִין, דְהָא הִשְׁתָּא פְּסָקִין בְּגִין דְהָא הוּא בִישָׂא שְׁלֵטָא וְאַתְפְּסִי סִיְהָרָא. וּבְגִין כֵּן פְּבִיכּוּל
פְּסָקִין מִימּוֹי וְחַיִּין לָא שְׁלֵטִין בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת.

וּבְהָהוּא זְמַנָּא תְּהוּא יַצֵּר הָרַע דְאִיהוּ הוּא בִישָׂא יִסְתַּלַּק מֵעֵלְמָא וַיַּעֲבֵר לִיהָ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
כְּמָה דְאַתְמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ. וְלִבְתַּר דְאִיהוּ יַתְעֵבֵר מֵעֵלְמָא, סִיְהָרָא
לָא אֶתְכַסֵּיָא, וְנִהָרָא דְנִגִיד וְנִפְיָק לָא יִפְסָקוּן מִבּוֹעֵזִין, וּכְדִין פְּתִיב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרַח הַלְּבָנָה
כְּאֹרַח הַחֲמָה וְאֹרַח הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתַיִם פְּאֹרַח שְׁבַעֲתַיִם הַיָּמִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אִי תִימָא דְכָל גּוּפִין דְעֵלְמָא יְקוּמוּן וַיַּתְעֵרוּן מֵעַפְרָא, אֵינּוּן גּוּפִי דְאַתְנַטִּיעוּ
בְּנִשְׁמָתָא הָדָא מַה תְּהָא מְנִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי אֵינּוּן גּוּפִין דְלָא זְכוּ וְלָא אֶעֱלְחוּ חַיִּי אֵינּוּן כְּלָא
הוּן, כְּמָה דְהוּן עֵץ יָבֵשׁ בְּהָיָה עֵלְמָא הָכִי נָמִי בְּהָהוּא זְמַנָּא, וּגּוּפָא בְּתִרְאָה דְאַתְנַטֵּעַ וְאַעֲלַח
וְנָטַל שְׂרָשׁוּי כְּדָקָא יְאוּת יְקוּם.

וְעֲלִיָּה פְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כָּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְגו' וְהָיָה עֲלֵהוּ רַעֲזוֹ וְגו'. דְעַבְדַּי אֵיפִין וְנָטַע
שְׂרָשׁוּי וְאַעֲלַח כְּדָקָא יְאוּת. וְעַל הָהוּא גּוּפָא קַדְמָאָה דְלָא עַבְדַּי אֵיפִין וְלָא נָטַע שְׂרָשׁוּי (וְלָא זָכָה
וְלָא אֶעֱלַח) פְּתִיב, (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵרְעֵר בְּעֵרְבָה וְלָא יִרְאֶה כִּי יָבֵא טוֹב וְגו'. כִּי יָבֵא טוֹב דָּא תַּחֲתִית
הַמַּתִּיבִים.

וַיַּתְנַהֵר הָהוּא נְהוּרָא דְזְמִין לְאַנְהָרָא לְהוּן לְצַדִּיקָא דְהוּא גְּנִיז קַמִּיהָ מִיּוֹמָא דְאַתְפְּרִי עֵלְמָא
דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָזָר כִּי טוֹב. וּכְדִין זְמִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַחֲיָא מִתְיָא,
וּכְתִיב, (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרֵאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צַדִּיקָה וְגו', וּכְדִין יַתְגַּבֵּר טוֹב בְּעֵלְמָא, וְהָהוּא דְאַתְקַרִי
רַע יַתְעֵבֵר מֵעֵלְמָא כְּדָמָרְוִן. וּכְדִין אֵינּוּן גּוּפִין קַדְמָאִי לְהוּן כְּלָא הוּן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק זְמִין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַרְקָא עֲלֵיהּ עַל אֵינּוּן גּוּפִין רִיחִין אֲחֵרְזִין, וְאִי זְכָאן
בְּהוּן יְקוּמוּן בְּעֵלְמָא כְּדָקָא יְאוּת, וְאִי לָאו יְהוּן קַטְמָא תְּחוּת רְגֵלֵיהוּן דְצַדִּיקָא דְכְּתִיב (דניאל
יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָא יִקִּיעוּ וְגו'. וְכֵלָּא אֶתְקַם וְאַתְעַתֵּד קִמֵי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכֵלָּהוּ
בְּמִנְיָנָא הוּן כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְּמִסְפַּר צְבָאָם וְגו'.

תָּא חֲזִי, הָא אֶתְמַר כְּלָא אֵינּוּן מִתִּין דְבְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל יְקוּמוּן בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
יַתְעַר עֲלֵיהּ וַיִּזְקִים לוֹן, עֲלֵיהּ כְּתִיב יְחִיו מִתִּיהָ, אֵלִין אֵינּוּן דִּי בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. נְבִלְתֵי יְקוּמוּן,

אֵלֶּיךָ אֵינִי וְהַבְּגָדִים אֲרַעֲאן אַחֲרַיִךְ, וְדָלָא כְּתִיב בְּהוּ תַחֲיִיהָ אֶלְא קִימָה. דְּהָא רַוְחָא דְחַיִּי לָא תִשְׁרִי
אֶלְא בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דִּישְׂרָאֵל, וּבְגִין כֹּה כְּתִיב בְּהוּ יְחִיו מִתִּיד, וְאֵינִי וְדַלְבַּר, יְתַבְרִי גּוּפָא דְלַהוּן
וְיִקּוּמוּן גּוּפָא בְּלָא רַוְחָא. וְלִבְתַּר יְתַגְלַגְלוּן תַּחּוֹת עַפְרָא עַד דִּימְטוּן לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, וְתַמָּן יִקְבְּלוּן
נִשְׁמָתָא, וְלָא בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא, בְּגִין דִּי תִקְיִמוּן בְּעִלְמָא כְּדָקָא חַזִּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הוּוּ יְתַבִּי לִי לֵילֵיא חַד וְעֶסְקִי בְּאוּרִייתָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חַזִּי, בְּשַׁעֲתָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא זְמִין לְאַחֲרֵיא מִתִּיא, כֹּל אֵינִי נִשְׁמָתִין דִּיתַעְרוּן קַמִּיהָ בְּלַהוּ קְיִימִין דִּי וְיִקְנִין
דִּי וְיִקְנִין קַמִּיהָ בְּהוּא דִּי וְיִקְנָא מִמֶּשׁ דְּהוּ בְּהָא עִלְמָא, וְנַחֲתִית לֹון קְדֻשָׁא בְּרִידָא הוּא, וְיִקְרִי לֹון
בְּשִׁמְהֵן כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה נח) לְכֻלְּמָ בְּשֵׁם יְקָרָא. וְכָל נִשְׁמָתָא תִיעוּל לְדוּכְתָהּ, וְיִקּוּמוּן בְּקִיּוּמָא
בְּעִלְמָא כְּדָקָא חַזִּי, וּבְדִין יְהָא עִלְמָא שְׁלִים, וְעַל הַהוּא זְמַנָּא כְּתִיב, (ישעיה כה) וְחִרְפַת עַמּוֹ יָסִיר
וְגו', מָאִי וְחִרְפַת עַמּוֹ יָסִיר. דָּא יַצַּר הָרַע דְּאַחֲשִׁידָא אֲנַפִּי בְּרִיִּין וְשְׁלִיטָא בְּהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי הָא חֲמִינָן כֹּל זְמַנָּא דְּבַר נִשְׁ קָאִים בְּרוּחָא דָּא. לָאו אִיהוּ מְסַאב, נִפְקָא נִשְׁמָתִיהָ
מִנִּיהָ אִיהוּ מְסַאב. אָמַר לִיהָ וְדָאִי הֲכִי הוּא, וְהֲכִי אֲתַמָּר דְּהָא הַהוּא יַצַּר הָרַע כַּד נִטִּיל רַוְחָא
דְּבַר נִשְׁ סָאִים לִיהָ וְאַשְׁתָּאֵר גּוּפָא מְסַאב, וְשָׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת כַּד אֵינִין
בְּחַיִּיהוּן אֵינִין מְסַאבִין דְּהָא מְסַטְרָא מְסַאבָּא אִית לֹון נִשְׁמָתִין, וְכַד אֲתַרִּיק מִנִּיהָ הַהוּא מְסַאבֵּו
אַשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלָא מְסַאבֵּו כְּלָל.

בְּגִין כֹּה (דף קלא ע"ב) מָאִן דְּאַתְדַּבֵּק בְּאַתְתָּא דְּשָׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת אֲסַתָּאב
אִיהוּ. וְהַהוּא בְּרָא דְּאַתְלִיד לִיהָ יִקְבַּל עֲלֵיהָ רוּחַ מְסַאבָּא. וְאִי תִימָא הָא בְּסַטְרָא דְּאַבּוּי מִישְׂרָאֵל
קָא אֲתֵיא, אֲמַאי יִקְבַּל עֲלֵיהָ רוּחַ מְסַאבָּא.

תָּא חַזִּי, דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אֲסַתָּאב אַבּוּי בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְדַּבֵּק בְּהַהוּא אֲתַתָּא דְּאִיהִי מְסַאבָּא, וּבִיּוֹן
דְּאַב אִיהוּ אֲסַתָּאב בְּהַהוּא אֲתַתָּא דְּאִיהִי מְסַאבָּא, כֹּל שְׁפִין דְּאִיהוּ בְּרָא דְּאַתְלִיד מִנִּיהָ יִקְבַּל
עֲלֵיהָ רוּחַ מְסַאבָּא. וְלָא עוּד אֶלְא דְּעַבְרָא עַל אוּרִייתָא דְּכְתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוּהוּ לְאֵל
אַחֵר, כִּי יִי קָנָא שְׁמוֹ בְּגִין דְּקַנִּי עַל הָא בְּרִית קַדִּישָׁא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר תָּא חַזִּי דְּהָא אֲתַמָּר דִּינִין דִּי דְּעַ אַבְרָהָם אַבִּינוּ חֲכַמְתָּא בְּעָא לְאַתְפְּרָשָׁא מִכָּל
שָׂאֵר עַמִּין וְלָא לְאַתְדַּבֵּקָא בְּהוּ, וּבְגִין כֹּה כְּתִיב וְאַשְׁפִּיעָהּ בֵּינִי אֶלְקִי הַשָּׁמַיִם וְאֶלְקִי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו', מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְדָאִי, (מ"א) רְזָא אִיהוּ כְּמָה דְּאֵת אָמַר
(מלאכי ב) וּבָעַל בַּת אֵל נָכָר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּקִרְבּוֹ. אָנֹכִי דִּי יִקָּא כְּתִיב הֲכָא אֲשֶׁר אָנֹכִי, וּכְתִיב
הֲתָם (ישעיה מד) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכָל דָּא בְּגִין דְּלָא לְאַסְתָּאבָּא בְּהוּ.

תָּא חַזִּי, הָאִי מָאִן דְּאַעִיל הָאִי בְּרִית קַדִּישָׁא בְּהַהוּא אֲתַתָּא דְּשָׂאֵר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת פּוֹכְבִים
וּמַזְלוֹת, גְּרִים לְאַסְתָּאבָּא אֲתַר אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (משלי ל) תַּחַת שְׁלֹשׁ רִגְזָה אָרֶץ וְגו'. וְאַף עַל
גַּב דְּאוּמִי לִיהָ בְּהָא בְּרִית, לָא אַבְטַח בִּיהָ אַבְרָהָם עַד דְּעֲלִי עֲלוּתִיהָ קַמִּי קְדֻשָׁא בְּרִידָא הוּא

וְאָמַר יי אֱלֹקֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכָו, וְדָאֵי דָא מַלְאָךְ הַבְּרִית, בְּגִין דִּיתְנַטִּיר הָאֵי בְּרִית
וְלֹא יִסְתָּאב בֵּין אֵינֹן עַמִּין:

רַק אֵת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה. מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּידַע אַבְרָהָם דִּהָא בְּכֻלְהוּ לֹא הָוָה מָאֵן דְּאִשְׁתְּמוּדַע
לִיה לְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר אֵיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי, וְלֹא בַעַא דְלַהוּ מְדוּרִיה דִּיצְחָק בִּינִיָּהוּ, אֲלֵא דִּיהָא
מְדוּרִיה עַמִּיה, וַיִּצְחָק יוֹלִיף מִנִּיה תְּדִיר אַרְחוּי דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא יִסְטֵי לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא.
וְעַל דָּא לֹא בַעַא אַבְרָהָם דְלַהוּ מְדוּרִיה דִּיצְחָק תַּמָּן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְדָאֵי זְכוּתִיה דְאַבְרָהָם אָעֲרַע קַמִּיה דִּיהוּא עַבְדָּא, דִּיהוּא יוֹמָא נָפֵק, וְהוּא
יוֹמָא מְטָא לְעִינָא דְמִיָּא, דְכַתִּיב וְאָבָא הַיּוֹם אֵל הָעֵינַן. וְהָא אוּקְמוּהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאִבְיָטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. כַּמָּה אֵינֹן בְּנֵי נִשְׂא טַפְשֵׁין
דְּלֹא יָדְעִין וְלֹא מִסְתַּכְלִין לְאִשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִיָּתָא, בְּגִין דְּאוּרִיָּתָא כָּל חַיִּין וְכָל חִירוֹ וְכָל טוֹב
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי. (הוּא חִירוֹ דְעֵלְמָא דִּין וְדְעֵלְמָא דְאֵתִי אֵיהוּ) (נ"א הוּא חִירוֹ דְעֵלְמָא דְאֵתִי אֵיהוּ חַיִּין
בְּעֵלְמָא דִּין). חַיִּין אֵינֹן בְּעֵלְמָא דִּין דִּיזְבוּן לְיוֹמִין שְׁלָמִין בְּהָאֵי עֵלְמָא כַּמָּה דְאֵתִי אָמַר, (שמות כג) אֵת
מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלָּא. וְלְיוֹמִין אֲרִיכִין בְּעֵלְמָא דְאֵתִי. בְּגִין דְּאֵינֹן חַיִּין שְׁלָמִין, אֵינֹן חַיִּין דְּחִידוֹ,
חַיִּי בְּלֹא עַצִּיבוֹ, חַיִּין דְּאֵינֹן חַיִּין. חִירוֹ בְּעֵלְמָא דִּין חִירוֹ דְכֻלָּא, דְכָל מָאֵן דְּאִשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִיָּתָא
לֹא יִכְלִין לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא.

וְאֵי תִימָא אֵינֹן בְּנֵי שְׁמָה. גְּזֵרָה הִיא מְלַעֲיָלָא כְּגוֹן רַבִּי עַקִּיבָא וְחִבְרֹוֹי, וְכַד סְלִיק בְּמַחְשְׁבָה. חִירוֹ
דְּמַלְאָךְ הַמּוֹת דְּלֹא יִכִּיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי, וְהָכִי הוּא וְדָאֵי דָאֵי אָדָם הָוָה אֲתַדְבַּק בְּאֵלְנָא דְחַיִּי
דְּאֵיהוּ אוּרִיָּתָא, לֹא גָרִים מוֹתָא לִיה וְלְכָל עֵלְמָא.

וּבְגִין כַּד פִּד יִתֵּב קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל מַה כְּתִיב בְּהַ חֲרוּת עַל הַלְוִיָּהוּ וְהָא
אוּקְמוּהָ. וְאֶלְמָלָא אֵינֹן לֹא חָטוּ וְשִׁבְקוּ אֵילְנָא דְחַיִּי, לֹא גָרְמוּ מוֹתָא לְעֵלְמָא כְּמַלְקָדְמִין. וְקַדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אָמַר (תהלים פב) אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיּוֹן פִּלְכֶם. חִבְלָתוֹן גְּרַמִּיכוֹן אֲכֹן כְּאָדָם
תַּמּוֹתוֹן וְגו'. וְעַל דָּא כָּל מָאֵן דְּאִשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִיָּתָא לֹא יִכִּיל לְשַׁלְטָאָה עֲלוּי הוּא חוּיָא בִּישָׂא
דְּאִחְשִׁיף עֵלְמָא.

אָמַר רַבִּי יִיסָא אֵי הָכִי מִשָּׁה אֲמַאי מִית, דְּאֵי הָכִי כִּיּוֹן דְּלֹא חָב לָא יְמוּת (ואמאי יְמוּת). אָמַר לִיה
וְדָאֵי מִית, אָבָל לֹא שְׁלְטָא בִּיה קְאֲמַרִּינוּ, אֲלֵא לֹא מִית עַל יְדוּי וְלֹא אִסְתָּאב בִּיה, וְלֹא מִית (דף
קלב ע"א) וְדָאֵי אֲלֵא אֲתַדְבַּק בְּשַׁכִּינְתָא וְאִזִּיל לְחַיִּי עֵלְמָא.

וְהָא חַי אַקְרִי, כַּמָּה דְּאוּקְמִנָּא דְכַתִּיב (שמואל ב כג) וּבְנִיָּהוּ בֶן יְהוּדָע בֶּן אִישׁ חֵי וְגו'. וְעַל דָּא
כָּל מָאֵן דְּאִשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִיָּתָא חִירוֹ אֵית לִיה מְכַלָּא בְּעֵלְמָא דִּין מִשְׁעַבּוּדָא דְשָׂאָר עַמִּין עוֹבְדֵי
עֲבוּדָת פּוֹכְבִים וּמְזוֹלוֹת. חִירוֹ בְּעֵלְמָא דְאֵתִי בְּגִין דְּלֹא יִתְבַּעוֹן מִנִּיה דִּינָא בְּהוּא עֵלְמָא כָּלָל.

תָּא חַזִי, בְּאוֹרֵיתָא כְּמָה רְזִין עֲלָאין סְתִימִין אִית בָּהּ, בְּגִין כְּדָּ כְּתִיב, (משלי ג) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים.
כְּמָה גְּנִיזִין טְמִירִין אִית בָּהּ, וְעַל דָּא כֵּד אֶסְתַּכַּל דְּדוּר בְּרוּחָא דְּחֻכְמָתָא וַיֵּדַע כְּמָה פְּלִיאן נִפְקִין
מֵאוֹרֵיתָא

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאֶבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. תָּא חַזִי, וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה
רְבִקָּה יוֹצֵאת. יוֹצֵאת, בָּאָה מִיבְעֵי לִיה, מָאִי יוֹצֵאת. דְּקָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶפִיק לָהּ מִכָּל אֵינּוֹן בְּנֵי
מִתָּא דְּכֻלְהוֹן חַיִּבִין, וְהִיא יוֹצֵאת מִכָּלְלָא דְּלֵחוֹן. וְתַרְדּוֹ הָעֵינָה כְּתִיב בְּה"א, רְזָא אִיהוּ דְּאֶעְרַעַת
תַּמָּן פִּירָא דְּמַרְיָם, וּבְגִין כְּדָּ כְּתִיב הָעֵינָה בְּה"א וְסָלִיקוּ לָהּ מִיָּא.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה רְבִקָּה יוֹצֵאת כְּמָה דְּכְתִיב יוֹצֵאת לְשָׂאוֹב מַיִם, אֲמַאי יוֹצֵאת וְלֹא הוֹלְכוֹת וְלֹא
בְּאוֹת. אֲלָא בְּגִין דְּטְמִירִין הוּוּ כָּל יוֹמָא וּבְהִיא שְׁעָתָא נִפְקִין לְשָׂאבָא מִיָּא, וְסִימְנָא נָקִיט בִּידֵיהָ.

תָּא חַזִי, כֵּד מְטָא עֲבָדָא לְחָרָן וְאֶשְׁכַּח לָהּ לְרְבִקָּה לְעֵת עֶרֶב הָוָה עֵידָן עֲלוֹתָא דְּמִנְחָה. בְּהִיא
שְׁעָתָא דְּמְטָא יִצְחָק לְעֲלֹאָה עֲלוֹתָא דְּמִנְחָה, בְּהִיא שְׁעָתָא מְטָא עֲבָדָא לְגַבְהָ דְּרְבִקָּה. וּבְהִיא
שְׁעָתָא דְּמְטָא יִצְחָק לְעֲלוֹתָא דְּמִנְחָה כְּמִלְקָדְמִין מְטָא רְבִקָּה לְגַבְהָ. לְאֶשְׁתַּכְחָא כְּלָא בְּאֶתְרֵיהָ
דְּאֶצְטְרִיךְ כְּדָקָא יָאוֹת, וְכֻלָּא מְטָא בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא, וְעַל דָּא אֶתָּא הָוָה עֲבָדָא לְבָאָר הַמַּיִם רְזָא
דְּכְתִיב (שיר השירים ד) מַעֲיֵן גַּנִּים בָּאָר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן, וְאֹקִימְנָא, וְכֻלָּא רְזָא אִיהוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָוָה אֶתִי לְטַבְרִיָּה וְהָוָה עֲמִיהָ רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אַבָּא נְזִיל, דְּהָא
אַנָּן חַמִּינָן דְּבַר נָשׁ חַד יְמֵי הַשְּׁתָּא לְגַבָּן וּמְלִין חֲדָתִין בְּפּוֹמִיָּה וְאֵינּוֹן מְלִין דְּאוֹרֵיתָא. אָמַר
רַבִּי אַבָּא הָא יְדַעְנָא דְּכָכָל אֶתְרָא דְּמַר אֲזִיל, קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁדְּרָ לִיה מְלָאכִין טָסִין בְּגַדְפִין
לְאֶשְׁתַּשְׁעָא בֵּיהָ.

עַד דְּהוּוּ אֲזִיל, סָלִיק רַבִּי שְׁמַעוֹן עֵינּוֹ, וְחָמָא בַר נָשׁ דְּהָוָה רְהִיט וְאֲזִיל. יְתַבּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי
אַבָּא. כֵּד מְטָא גַבְיָהוּ, אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן מָאן אַנְתָּ. אָמַר לִיה יוֹדָאִי אַנָּא וּמִקְפּוֹטְקָא קְאֵתִינָא
וְאַנָּא אֲזִילְנָא אֶטְיִטְרִיָּה דְּבַר יוֹחָאִי דְּאֶתְמַנּוֹן חֲבָרְיָא בְּמְלִין יְדִיעָן וְשִׁדְרוּנֵי גַבְיָהּ. אָמַר לִיה אִימָא
בְּרִי. אָמַר לִיה אַנְתָּ בַר יוֹחָאִי. אָמַר לִיה אַנָּא בַר יוֹחָאִי.

אָמַר לִיה הָא אֹקִימְנָא דְּלֹא יַפְסִיק בַר נָשׁ בְּעֲלוֹתֵיהָ בִּינִיה לְבִין כְּמָה דְּכְתִיב, (ישעיה לח)
וַיִּסַּב חֲזַקְיָהוּ כְּנִיזוֹ אֶל הַקִּיר וְגו'. וּמָאן דְּצִלִי אָסִיר לְמַעַבְרָא אַרְבַּע אַמּוֹת סָמִיד לִיה, וְאֹקִימְנָה לְהַנִּי
אַרְבַּע אַמּוֹת לְכָל סָטָר בַר לְקַמִּיָּה. וְאֹקִימְנָה דְּלֹא יִצְלִי בַר נָשׁ אַחֲזִירֵי רַבִּיָּה וְכוּ' וְאֶתְמַנּוֹן בְּכָל
חַנִּי מִיָּלִי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) שְׁמַעְהָ תְּפִלָּתִי יְיָ וְשׁוּעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תַּחֲרֹשׁ. מָאִי טַעְמָא שְׁמַעְהָ
וְלֹא שְׁמַע, בְּאֶתְרָא חַד כְּתִיב שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנִי וְגו', וּבְאֶתְרָא אַחֲרָא שְׁמַעְהָ. אֲלָא בְּכָל אֶתְרָא לְזַמְנִין שְׁמַע
לְדַבְרוּרָא וְלְזַמְנִין שְׁמַעְהָ לְנוֹקְבָא. שְׁמַעְהָ כְּמָה דְּאֶתְרָא אָמַר, (תהלים יז) שְׁמַעְהָ יְיָ צְדָק וְגו'. שְׁמַע כְּמָה
דְּאֶתְרָא אָמַר, (תהלים ל) שְׁמַע יְיָ וְחַנּוּנִי. (משלי א) שְׁמַע בְּנִי. (דברים כז) הִסְפַּת וְשְׁמַע.

והָכָא שְׁמַעְהָ תְּפִלָּתִי יי, בְּגִין דִּיהָי (ד'איהו) דְּרָגָא דְּמִקְבְּלָא כָּל צְלוֹתֵין דְּעֵלְמָא. וְהָא תְּנִינָן דְּעֵבְדָא מִנִּיְהוּ עֵטְרָה וְשׁוּי לָהּ בְּרִישָׁא דְּצַדִּיק חַי עוֹלָמִים דְּכְתִיב, (משלי י) בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וְעַל דָּא שְׁמַעְהָ תְּפִלָּתִי יי.

שְׁמַעְהָ תְּפִלָּתִי יי דָּא צְלוֹתָא דִּי בְּלַחֲשׁ. וְשׁוּעָתִי הַאֲזִינָה דָּא צְלוֹתָא דְּאָרִים בַּר נָשׁ קָלִיָּה בְּעַקְתִּיהָ כְּמָא דְּאֵת אָמַר, (שמות ב) וַתַּעַל שׁוּעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים. וּמַהוּ שׁוּעָתָם, אֵלָּא דְּבְצְלוֹתִיהָ אָרִים קָלִיָּה וְזָקִיף עֵינױ לְעֵילָא כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה כב) וְשׁוּעַ אֶל הַהָר. וְצְלוֹתָא דָּא (דף קלב ע"ב) מִתְּפַר תְּרַעֵין וְדַפִּיק (ס"א וְדַחִיק) לױן לְאֵעֲלָא צְלוֹתִיהָ. אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תְּחַרְשׁ דָּא, אֵעִיל קָמִי מְלָפָא וְלִית תְּרַעָא דְּקָאִים קָמִיָּה, וְלַעוֹלָם לָא אֶהְדְּרוּ דְּמַעֵין בְּרִיקָנָא.

תוּ הָא כְּתִיב הָכָא תְּלַת דְּרָגִין, תְּפִלָּה. שׁוּעָה. דְּמַעָה. לְקַבִּיל אֱלִין תְּלַת אַחְרָנִין. כִּי גַר אֲנֹכִי עַמּוּדָא. לְבַתָּר תּוֹשָׁב. לְבַתָּר כְּכֹל אֲבוֹתֵי עַקְרָא דְּעֵלְמָא.

תָּא חֲזִי, צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ מְעוּמָה, בְּגִין דְּתַרִּי צְלוֹתָא נִינְהוּ חַד מִיּוֹשֵׁב וְחַד מְעוּמָה, וְאִינּוֹן חַד לְקַבִּיל תְּרִין דְּרָגִין תְּפִלָּה שְׁל יָד וְתְּפִלָּה שְׁל רֹאשׁ. לְגַבִּי יוֹם וְלִילָה וְכֹלָא חַד. אוּף הָכָא תְּפִלָּה מִיּוֹשֵׁב לְגַבִּי תְּפִלָּה שְׁל יָד, לְאֵתְקִין לָהּ כְּמָה (ד"א כְּמָא) דְּאֵתְקִין לְכִלָּה וְקָשִׁיט לָהּ לְאֵעֲלָא לְחוּפָה, חֲכִי נְמִי מְקַשְׁטִין לָהּ בְּרֹא דְּרִתִּיכָאָה וּמְשִׁירִיָּהָ, יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וְאֲשֶׁר מְשָׁרְתִין וְהַאֲפִנִים וְחִיּוֹת הַקִּנְדָּשׁ וְכוּ'.

וְעַל דָּא צְלוֹתָא מִיּוֹשֵׁב, בִּינּוֹן דְּעֵאֲלַת לְגַבִּי מְלָפָא עֲלָאָה וְאִיהוּ אֵתִי לְקַבְּלָא לָהּ, בְּדִין אֲנִן קִימִין קָמִי מְלָפָא עֲלָאָה, דְּהָא כְּדִין (דְּרָגָא) דְּכּוֹרָא אֶתְחַבֵּר בְּנוֹקְבָא, וּבְגִין כְּדָּ לָא יַפְסִיק בִּין גְּאוּלָּה לְתְּפִלָּה (וְגְּאוּלָּה וְתְּפִלָּה תְּרִין דְּרָגִין אִינּוֹן, רֹא דְּצַדִּיק וְצַדִּיק יוֹס"ף וְרַח"ל).

וּבְגִין דְּבַר נָשׁ קָאִים קָמִי מְלָפָא עֲלָאָה נְטַל אַרְבַּע אַמּוֹת לְצְלוֹתִיהָ וְאוּקְמוּהָ דְּבְשִׁיעוּרָא (ד"א בְּשִׁיעוּרָא) דְּסוּרְטָא דְּיוֹצֵר פְּלָא. וְכֹל מַה דְּאֵתִי בְּסִטְרָא דְּכּוֹרָא בְּעִי לִיָּה לְאִינִישׁ לְמִיָּקָם בְּקִיּוּמִיָּה וְאִזְדַּקַּר (ס"א וְזִדְקַר). כְּגוּוֹנָא דָּא כַּד אִיהוּ כְּרַע, כְּרַע בְּכּוֹרָה, וְכַד אִיהוּ זָקִיף, זָקִיף בְּשֵׁם, בְּגִין לְאֶחְזָאָה שְׁבַחָא דְּכּוֹרָא עַל נוֹקְבָא.

וְתָא חֲזִי דְּהָא אוּקְמוּהָ לָא יְצִילִי בַר נָשׁ אַחֲזִירִי רַבִּיָּה וְאֶתְמַר כְּמָה דְּכְתִיב, (דברים י) אֵת יי אֶלְקִיךָ תִּירָא. אֵת לְאֶכְלָלָא דְּבְעִי לְמַדְחַל מְרַבִּיָּה כְּמּוֹרָא דְּשְׁכִינְתָּא, וְדַחִילוּ דְּתַלְמִיד, רַבִּיָּה אִיהוּ. בְּגִין כְּדָּ בְּשׁוּעָתָא דְּצְלוֹתָא לָא יִשׁוּי הַהוּא מּוֹרָא לְקָמִיָּה, (ד"א ל"ג לְצְלוֹתָא) אֵלָּא מּוֹרָא דְּקַדְשָׁא בְּרִידָּ הוּא בְּלַחֲדוּדִי וְלָא מּוֹרָא אַחְרָא.

וְתָא חֲזִי צְלוֹתָא דְּמִנְחָה אֶתְקִין לִיָּה יְצַחֵק. וְדָאִי כְּמָה דְּאֶתְקִין אַבְרָהָם צְלוֹתָא דְּצַפְרָא לְקַבִּיל הַהוּא דְּרָגָא דְּאֶתְדַבֵּק בִּיָּה. וְכֵן (ד"א כָּד) יְצַחֵק אֶתְקִין צְלוֹתָא דְּמִנְחָה לְקַבִּיל הַהוּא דְּרָגָא דְּאֶתְדַבֵּק בִּיָּה. וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְּמִנְחָה מְכִי נְטִי שְׁמַשָּׂא לְנַחְתָּא בְּדְרָגִי לְסִטְר מְעַרְב.

דְּהָא עַד לָא נָטָה שְׁמַשָּׂא לְצַד מְעַרְב אַקְרִי יוֹם מְצַפְרָא עַד הַהוּא זְמַנָּא דְּכְתִיב, (תהלים כב) חֶסֶד אֶל כָּל הַיּוֹם. וְאִי תִימָא עַד חִשְׁכָּה, תָּא חֲזִי, דְּכְתִיב (ירמיה ו) אוֹי נָא לְנֹו כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטֹו צִלְגִי

עָרַב. כִּי פָנָה הַיּוֹם לְקַבֵּל צְלוֹתָא דְצַפְרָא דְכְּתִיב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, דְּהָא כְּדִין שְׁמַשָּׂא אִיהוּ לְסֹטֵר מִזְרַח, כִּיּוֹן דְּנִטְיָה שְׁמַשָּׂא וְנַחְתָּא לְסֹטֵר מִעָרַב, הָא כְּדִין אִיהוּ זְמַן צְלוֹתָא דְמִנְחָה וּבְכַר פָּנָה הַיּוֹם וְאִתּוּ צְלָלִי עָרַב וְאִתְעַר דִּינָא קִשְׂיָא בְּעֵלְמָא.

וּפְנָה הַיּוֹם דְּאִיהוּ דְרָגָא דְחֶסֶד, וְנִטְו צְלָלִי עָרַב דְּאִינוּן דְרָגָא דְדִינָא קִשְׂיָא, וּבְכִדִין אִתְחַרַב כִּי מְקַדְשָׁא וְאִתְקַד הִיבְלָא. וְעַל דָּא תְנִינוּ דִּיהָא בַר נָשׁ זְהִיר בְּצְלוֹתָא דְמִנְחָה דְאִיהוּ זְמַנָּא דְדִינָא קִשְׂיָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא. יַעֲקֹב אִתְקִין צְלוֹתָא דְעָרְבִית דְּהָא אִיהוּ אִתְקִין לָהּ וְזֶן לָהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיף, וְדָאִי וְדָאִי וְדָאִי אִתְקִין לָהּ, וְהָא אִתְנַנְתָּ מִן וְאִ"ו דְלִית לָהּ נְהוּרָא מְגַרְמָה בְּלָל.

וּבְגִין כֶּךָ תְּפַלַּת עָרְבִית רְשׁוּת דְּהָא אִתְפְּלִילַת בְּצְלוֹתָא דִּיזְמַנָּא בְּגִין לְאִתְנַהֲרָא, וְהִשְׁתָּא לָאו זְמַנָּא אִיהוּ. וְאוֹקִימָנָא לָהּ דְּהָא לָא אִתְגַּלְיָא נְהוּרָא דִּימְמָא דִּינְהִיר לָהּ, וְאִיהוּ שְׁלֵטָא בְּחִשׁוּכָא עַד זְמַנָּא דְפְלַגוּת לִילְיָא דְאִשְׁתַּעֲשַׁע קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְעַד, וּבְכִדִין אִיהוּ זְמַנָּא לְאִשְׁתַּעֲשַׁע בַּר נָשׁ (ס"א וּלְמַלְעִי) בְּאוֹרֵייתָא כְּמַה דְּאִתְמַר.

תָּא חַזִּי, דְּוֹד אָתָּא וְאָמַר אֵלֶיךָ תְּלַת זְמַנִּין דְּצְלוֹתֵי דְכְּתִיב, (תהלים נה) עָרַב וּבְכַר וְצַהֲרִים הָא תְּלַתָּא, וְאִיהוּ לָא צְלִי אֶלָּא תְרִי מַנְיָהוּ, דְכְּתִיב אֲשִׁיחָה וְאֶהְיֶה, וְלָא יִתִּיר. דָּא לְצְלוֹתָא דְצַפְרָא וְדָא לְצְלוֹתָא דְמִנְחָה, בְּגִין כֶּךָ אֲשִׁיחָה וְאֶהְיֶה דִּיִּקְרָא. בְּצַפְרָא דְאִיהוּ שְׁעָתָא דְחֶסֶד סְגִי לִיהָ בְּחֶסֶד בְּאֲשִׁיחָה, וּבְמִנְחָה דְהוּא שְׁעָתָא דְדִינָא קִשְׂיָא בְּעִי הַמְיָה וּבְגִין כֶּךָ וְאֶהְיֶה. וּלְבַתֵּר כֶּד אִתְפְּלִיג לִילְיָא הָהּ קָם בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחוֹן כְּדָקָא (דף קלג ע"א) יְאוֹת דְכְּתִיב, (תהלים ס"ב) וּבְלִילָהּ שִׁירָה עִמִּי וְהָא אִתְמַר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאֶלּוּ. אֶזְלַת הוּא בַר נָשׁ בְּתַרְדֵּיהָ עַד טְבַרְיָה. עַד דְּהוּוּ אֶזְלוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חַזִּי, תְּפִלוֹת בְּנַגֵּד תְּמִידִין תְּקַנּוּם רַבְּנָן דְּאִנְשֵׁי כְּנַסַּת הַגְּדוּלָּה, בְּגִין דְּאִשְׁבְּחוּן תְּרִי דְכְּתִיב, (במדבר כח) אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֻבִים. וְאִינוּן מִתְקַרְבִּין בְּהַנִּי תְרִי זְמַנִּי דִּיזְמַנָּא דְאִינוּן זְמַנִּין לְצְלוֹתָא.

אָמַר הוּוּא גַבְרָא הָא בְּקַדְמִיתָא אַבּוֹת תְּקַנּוּם לְהַנִּי צְלוֹתֵי, וּמַה דְּאִתְקִינוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הוּא עַקְרָא, וּמַה דְּאִתְקִין יַעֲקֹב דְּאִיהוּ שְׁבַחָא דְאַבְרָהָם אִמְרֵי אִיהוּ רְשׁוּת וְלָא עַקְרָא כְּהַנִּי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן הָא אִתְמַר אַבְּל תָּא חַזִּי, הַנִּי תְרִי זְמַנִּי דְתְרִי צְלוֹתֵי לָאו אִינוּן אֶלָּא לְחַפְרָא לְיַעֲקֹב בְּעַדְבֵיהָ, כִּיּוֹן דְּאִתְחַפְּרוּ דָּא בְדָא אֲנִן לָא צְרִיכִין יִתִּיר, דְכִיּוֹן דְּאִתְיַהֲיֵב אִתְתָּא בֵּין תְרִין דְרוּעִין וְאִתְחַפְּרַת בְּגוּפָא לָא אִצְטְרִיף יִתִּיר, וְעַל דָּא אֲנִן בְּעִינָן לְאִתְעָרָא תְרִין דְרוּעִין בְּגִין דְּאִתְיַהֲיֵב בִּינֵיהוּ, כִּיּוֹן דְּאִיהוּ בִּינֵיהוּ, גּוּפָא וְאִתְתָּא מְלִיחָה בְּלַחֲשֵׁי דְלָא לְאִדְפְּרָא.

וּבְגִין כֶּךָ יַעֲקֹב מִשְׁמַשׁ בְּמָרוֹם תְּנִינוּ. מָאִי בְּמָרוֹם כְּמַה דְּאִתְ אָמַר, (תהלים צב) וְאִתְהָ מָרוֹם לְעוֹלָם יְיָ. וּבְכָלֵא אִיהוּ רְזָא לְיַדְעֵי מַדִּין. אָתּוּ רַבִּי אַבְּא וְהוּוּא יוֹדָאִי וּנְשַׁקּוּ יוֹדִי. אָמַר רַבִּי אַבְּא עַד יוֹמָא דִּין לָא קְאִימָנָא בְּמַלְחָה דָּא בַר הַשְׁתָּא. זְבָאָה חוּלְקֵי דְזְכִינָא לְמִשְׁמַע לִיהָ:

וַיְבִיֶאֱהָ יִצְחָק הָאֱהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הַאי קָרָא קְשִׁיָּא. הָאֱהֱלָה. לְאֶהֱלָה שָׂרָה אִמּוֹ מִיבְעֵי לִיהּ, מָאִי הָאֱהֱלָה. וְהָאֱהֱרַת תַּמָּן שְׂכִינְתָא, בְּגִין דְּכָל זְמַנָּא דְשָׂרָה קִיַּיְמָא בְּעַלְמָא שְׂכִינְתָא לָא אַעֲדֵי מִינְהּ, וְשָׂרָגָא הָוָה דְלִיקַת מְעָרְב שְׂפַת לְעָרְב שְׂפַת וְהָוָה נְהִיר כָּל אִינוּן יוֹמֵי דְשַׁבְּתָא, כְּתֵר דְמִיתַת, כְּבַתְהָ תְּהִיא שָׂרָגָא. פִּינּוּן דְאֶתַת רַבְּקָה אֶהֱרַת שְׂכִינְתָא וְשָׂרָגָא אֲדַלִּיקַת. שָׂרָה אִמּוֹ, וְדַמְיָא לְשָׂרָה בְּכָל עוֹבְדָהָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כְּמָה דְדִיּוֹקְנִיָּה דִּיִּצְחָק הָוָה כְּדִיּוֹקְנִיָּה דְאַבְרָהָם, וְכָל מָאֵן דְחָמִי לִיִּצְחָק אָמַר דָּא אַבְרָהָם, וְדָאִי אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, הָכִי נָמִי רַבְּקָה דִיּוֹקְנָה מִמֶּשׁ תּוֹת דִיּוֹקְנָא דְשָׂרָה, וּבְגִין כִּף שָׂרָה אִמּוֹ וְדָאִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּכֻלָּא הָכִי הוּא, אַבְל תָּא חֲזִי, רָזָא אִיהוּ דָאִף עַל גַּב דְשָׂרָה מִיתַת, דִּיּוֹקְנָה לָא אַעֲדֵי מִן בֵּיתָא, וְלָא אֶתְחִזִּי תַמָּן מִיּוֹמָא דְמִיתַת עַד דְאֶתַת רַבְּקָה, פִּינּוּן דְעַלְמַת רַבְּקָה אֶתְחִזִּיאַת דִּיּוֹקְנָא דְשָׂרָה, דְכְּתִיב וַיְבִיֶאֱהָ יִצְחָק הָאֱהֱלָה וְגו' מִדְּ שָׂרָה אִמּוֹ אֶתְחִזִּיאַת תַּמָּן, וְלָא הָוָה חָמִי לָהּ בְּרַיִל בְּלַחֲדוּדֵי כַד אַעֲלִיל תַּמָּן, וְעַל דָּא וַיִּנְחָם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ (ס"א מָאִי אַחֲרֵי אִמּוֹ, אַחֲרֵי) דְאִמּוֹ אֶתְחִזִּיאַת וְאִזְדַּמְנָא בְּבֵיתָא, וְעַל דָּא לָא כְּתִיב אַחֲרֵי מִיתַת אִמּוֹ, אֶלָּא אַחֲרֵי אִמּוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר מָאִי שָׂנָא דְכְּתִיב בֵּיהּ בִּיִצְחָק וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיַּאֲהֶבָהּ. פִּינּוּן דְאָמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה לָא יְדַעְנָא דְהוּא רַחִים לָהּ, דְהָא כָּל בְּנֵי עַלְמָא רַחֲמֵי לְנַשִּׁיָּהוּ. מָאִי שָׂנָא בִּיִצְחָק דְכְּתִיב בֵּיהּ וַיַּאֲהֶבָהּ.

אֶלָּא וְדָאִי אֶתְעַרְוּתָא דְרַחֲמֵי דְדְכּוֹרָא לְגַבֵּי אֶתְתָּא לָאֵו אִיהוּ אֶלָּא שְׂמַאֲלָא דְכְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמַאֲלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. וְחֲשָׁף וְלִילָה כְּחַד אִינוּן, וְשְׂמַאֲלָא אֶתְעַר רַחֲמֵי תְדִיר לְגַבֵּי נִוְקָבָא וְאֶחֱיד כְּהָ, וְעַל דָּא אִף עַל גַּב דְאַבְרָהָם (ס"א הָוָה) רַחֲמֵי לָהּ לְשָׂרָה לָא כְּתִיב בֵּיהּ וַיַּאֲהֶבָהּ אֶלָּא בִּיִצְחָק. וְאִי תִימָא וַיַּאֲהֶב יַעֲקֹב אֶת רַחֵל, סְטָרָא דִיִּצְחָק דְהָוָה בֵּיהּ קַעֲבִיד לִיהּ.

תָּא חֲזִי, אַבְרָהָם כַּד חָמָא לְשָׂרָה (ס"א לְרַבְּקָה) הָוָה מְחַבֵּק לָהּ וְלָא יִתִּיר, אַבְל יִצְחָק דְאִיהוּ בְּעַלְמָה אֶחֱיד בְּהָ וְשִׁנֵּי דְרוּעִיָּה תַחֲוֹת רִישָׁה דְכְּתִיב שְׂמַאֲלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבַקְנִי. לְכַתֵּר אֶתָּא יַעֲקֹב וְשִׁמְשׁ עַרְסָא וְאוֹלִיד תְּרִיסַר שְׁבַטִין כְּדָקָא יְאוּת.

וְתָא חֲזִי אַבְהֵן פְּלָהוּ בְרָזָא חָדָא (דף קלג ע"ב) אֶזְלוּ. וְכַלְהוּ שְׂמִשּׁוּ בְּאַרְבַּע נָשִׁין כָּל חַד מִפְּנִיָּהוּ, אַבְרָהָם בְּאַרְבַּע שָׂרָה וְהָגֵר וְתָרִי פְלַגְנָשִׁים. דְכְּתִיב וְלִבְנֵי הַפְּלַגְנָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם, פְּלַגְנָשִׁים תְּרִי הָא אַרְבַּע.

יִצְחָק בְּרָזָא דְאַרְבַּע דְסְטִירוֹ דְרַבְּקָה, דְכְּתִיב וַיִּקַּח אֶת רַבְּקָה חַד. וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה תְּרִי. וַיַּאֲהֶבָהּ תַלְתָּ. וַיִּנְחָם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ הָא אַרְבַּע. לְקַבֵּל דָּא הוּוּ לִיעֲקֹב אַרְבַּע נָשִׁין. וְכֻלָּא בְרָזָא חָדָא.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר אַבְרָהָם וַיִּצְחָק שְׂמִשּׁוּ כָּל חַד בְּאֶתְתָּא חָדָא בְרָזָא דְקוּדְשָׁא. אַבְרָהָם בְּשָׂרָה, יִצְחָק בְּרַבְּקָה, וְלְקַבֵּל תְּרוּוּיָּהוּ חֲזִי אַרְבַּע נָשִׁין לִיעֲקֹב בְּתֵרִין חוֹלְקִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר סְלִיקוּ מְלִין לְאֶתְרֵיָּהוּ. דְהָא פְּלָא בְרָזָא קוּדְשָׁא אֶתְעַבֵּד וְכֻלָּא בְרָזָא חָדָא:

וַיֹּסֶף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָּה קְטוֹרֶה. קְטוֹרֶה דָּא הִיא הָגַר. דְּהָא תַּנִּינָן בְּתַר דְּאֵתְפָּרְשָׁא הָגַר מִיָּה דְּאַבְרָהָם וְטַעַת בְּתַר גְּלוּלֵי דְאַבְרָהָ, לְבַתַּר אֶתְקַנְשָׂא בְּעוֹבְדֵי דְכַשְׁרוֹ, וּבְגִין כִּד אֲשַׁתַּיְי שָׁמָּה וְאַקְרִי קְטוֹרֶה בְּעוֹבְדֵי דְכַשְׁרוֹ, וְשֹׁדֵר אַבְרָהָם וּנְסָבָה לִיהָ לְאַנְתּוֹ. מִכָּאֵן דְּשַׁנּוּי שְׁמָא מְכַפֵּר חוֹבִין, וְעַל דָּא אֲשַׁתַּיְי שָׁמָּה.

וַיֹּסֶף אַבְרָהָם, מָאִי וַיֹּסֶף, אִי תִימָא דְעַל שָׂרָה אִיהוּ דְאַוְסִיף, לָאו חֲכִי. אֶלָּא בְּיוֹמָהּ דְשָׂרָה אֶזְדַּוּג בְּהַדְּהָ זְמַנָּא חֲדָא, וְלְבַתַּר תְּרִיף לָהּ עַל עֶסְקֵי דְיִשְׁמַעְאֵל, וְלְבַתַּר וַיֹּסֶף כְּמַלְקָדְמִין זְמַנָּא אַחְרָא עַל מַה דְנָסִיב לָהּ בְּקַדְמִיתָא. וּכְפּוּם דְשַׁנּוּי עוֹבְדָהּ חֲכִי נְמִי שַׁנּוּי שְׁמָהּ.

תָּא חֲזִי, דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וַיְבִיאֶהָ יִצְחָק הַאֲהֵלָה שָׂרָה אִמּוֹ. דְּאֵתְגַלְיָא דְיוֹקְנָא דְשָׂרָה וַיִּצְחָק אֶתְנַחֵם אַחֲרֵי דְאֵתְגַלְיָא אִמּוֹ, וְדִיוֹקְנָהּ הוּוּ חֲמִי כָּל יוֹמָא. וְאַבְרָהָם אָף עַל גַּב דְּאִינְסִיב לָא עָאֵל בְּהַהוּא בֵּיתָא וְלָא אָעִיל לָהּ לְהָא אֶתְתָּא תַּמָּן, בְּגִין דְשַׁפְּחָה לָא תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. וּבְאֵהֵל דְשָׂרָה לָא אֶתְחִזִּי אֶתְתָּא אַחְרָא אֶלָּא רַבָּהּ.

וְאַבְרָהָם אָף עַל גַּב דְּהוּוּ יָדַע דְּדִיוֹקְנָא דְשָׂרָה אֶתְגַלְיָא תַּמָּן, שְׂבָקִיָּה לְיִצְחָק הַהוּוּ אֵהֵל לְמַחְמֵי דִיוֹקְנָא דְאַמִּיָּה כָּל יוֹמָא. יִצְחָק וְלָא אַבְרָהָם, הָדָא הוּוּ דְכַתִּיב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיִקָּא, דָּא הַהוּוּ דִיוֹקְנָא דְשָׂרָה בְּהַהוּוּ מִשְׁכָּנָא.

דְּבַר אַחַר וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, רָזָא דְמַהִימְנוּתָא עַלְמָה לְאַתְדַּבְּקָא יִצְחָק בְּדַרְגָּא דְחוּלְקִיָּה כְּדָקָא יְאוּת. תָּא חֲזִי, הַכָּא אֶתְפְּלִיל (ס"א מִיָּא בְּאִשָּׁא) אִשָּׁא בְּמִיָּא, וְדָאִי אִשָּׁא נְטִיל מִיָּא, מִשְׁמַע וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק דָּא מִיָּא דְאַתְפְּלִיל בְּאִשָּׁא. וּבְקַדְמִיתָא אֶתְפְּלִיל כְּדָא אִשָּׁא בְּמִיָּא. אִימְתִי, בְּשַׁעְתָּא דְעַקְדָּא לִיהָ לְיִצְחָק לְמַעַבְדָּא בֵּיהּ דִּינָא כְּדִין אֶתְפְּלִיל אִשָּׁא בְּמִיָּא. וְהַשְׁתָּא אֶתְפְּלִילוּ מִיָּא בְּאִשָּׁא, לְמַחְמֵי כָּלָא רָזָא דְמַהִימְנוּתָא עַלְמָה:

וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מַתָּנוֹת. מָאִי מַתָּנוֹת. אֵלִין סְטְרֵי דְרַגְזִין תַּתְּאִין דְּאִינוּן שְׁמָהּ דְסְטְרֵי רִיחַ מְסַאבָּא בְּגִין לְאַשְׁלָמָא דְרַגְזִין, וְאַסְתַּלַּק יִצְחָק עַל כָּלָא בְּמַהִימְנוּתָא עַלְמָה כְּדָקָא חֲזִי.

בְּנֵי הַפִּילִגְשִׁים, אֵלִין הוּוּ בְּנֵי קְטוֹרֶה פְּלַגְשׁ בְּקַדְמִיתָא וּפְלַגְשׁ הַשְׁתָּא. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר פְּלַגְשִׁים מִמְּשֵׁ. וַיִּשְׁלַחֵם מִעַל יִצְחָק בְּנוֹ, דְּלָא לְשַׁלְטָאָה לְגַבִּיָּה דְיִצְחָק. בְּעוֹדְנֵי חִי, בְּעוֹד דְּהוּוּ אַבְרָהָם חִי וְקַיִם בְּעַלְמָא דְלָא יְקַטְרָגוּן לִיהָ לְבַתַּר, וּבְגִין דִּיתַתְּשֵׁן יִצְחָק בְּסְטְרֵי דִינָא קְשִׁיָּא עַלְמָה לְאַתְתַּקְפָּא עַל כָּלָהּ, וּכְלָהּ אֶתְכַפְּיִין קַמִּיהָ. קַדְמָה אֶל אֶרֶץ קְדָם, בְּגִין דְּתַמָּן אִינוּן סְטְרֵי חֲרָשֵׁי מְסַאבֵּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (מַלְכִים א ה) וַתִּרְבַּח חַכְמַת שְׁלֹמֹה מִחַכְמַת כָּל בְּנֵי קְדָם. אֵלִין אִינוּן דְּהוּוּ מְבַנֵּי (אִינוּן) בְּנֵי פִילִגְשִׁים דְאַבְרָהָם, וְהָא אוֹקִימְנָא דְהָא בְּאִינוּן חֲרָשֵׁי קְדָם אִינוּן דְּאוּלְפִין חֲרָשִׁין לְבְנֵי נְשָׂא, וּמַהֲהִיא אֶרֶץ קְדָם נְפָקוּ לָבֹן וּבְעוֹר וּבְלַעַם בְּנוֹ וּכְלָהּ חֲרָשֵׁי וְהָא אוֹקִימְוָהּ.

רַבִּי חֲזִיָּה פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה מב) מִי נָתַן לְמִשְׁיָסָה יִעֲקֹב (דף קלד ע"א) וַיִּשְׂרָאֵל לְבוֹזִזִים הֲלֹא יִי וְגוֹ'. תָּא חֲזִי, מִזְמַנָּא דְאַתְחַרַּב בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּרַכָּאן לָא שְׁרִיִין בְּעַלְמָא וְאַתְמַנְעוּ, כְּבִיכּוּל אֶתְמַנְעוּ.

מעילא ותתא, וכל אינון שאר הרגין תתאין מתתקפי ואזלי ושלטי עליהו דישראל בגין דאינון
גראמו בחובייהו.

האי קרא לא אתיישבון מליה דכתיב מי נתן למשיסה יעקב, פיון דאמר מי נתן למשיסה יעקב
וישראל, מהו חטאנו לו, חטאו לו מיבעי ליה, ואי אמר חטאנו לו, מאי ולא אבו, ולא אבינו
מיבעי ליה.

אלא בשעתא דאתחרב מקדשא ואתוקד היכלא ועמא אתגלי, בעיא שכינתא לאתעקרא
מהוכתה ולמיהו עמהון בגלותא, אמרה איהו בקדמיתא למחמי ביתאי והיכלאי ואפקוד על
דוכתי דכתיבי וליאוי דהווי פלחין בביתאי.

אמר רבי אלעזר בההיא שעתא אסתפלת כנסת ישראל לעילא וקמאת דבעלה אסתלק מנה
לעילא לעילא, נחתת לתתא עאלת בביתא ואסתפלת בכל אינון דוכתי, ואשתמע קלא לעילא
לעילא ואשתמע קלא לתתא. הדיא הוא דכתיב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים
רחל מבכה על בניה וגו' ואוקמוה.

פיון דעאלת בגלותא אסתפלת בעמא וקמאת דדחקי לון ורמסי לון בגלותא בין רגלייהו דשא
עמין, כדין אמרת (ישעיה מב) מי נתן למשיסה יעקב וגו'. ואינון אמרין הלא יי זו חטאנו לו. והיא
אמרת ולא אבו בדרכיו הלוח ולא שמעו בתורתו.

ובשעתא דזמין קדשא בריהו הוא למפקד על עמיה, כנסת ישראל תיתוב מן גלותא בקדמיתא
(אמר ליה קדשא בריהו הוא) תיהו לביתא, בגין דבית המקדש יתבני בקדמיתא, ויימא לה קדשא בריהו
הוא קומי מעפרא. היא תבת ואמרה לאן אתר איהו, ביתאי חרב היכלי אתוקד בגורא.

עד דקדשא בריהו הוא יבני בי מקדשא בקדמיתא ויתקין היכלא ויבני קרתא דירושלם, ולבתר
יזקים לה מעפרא. הדיא הוא דכתיב (תהלים קמז) בונה ירושלים יי וגו'. בונה ירושלים בקדמיתא
ולבתר נדחי ישראל יבנס, ויימא לה (ישעיה נב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלים וגו'. ויתפניש
גלותהון דישראל. הדיא הוא דכתיב בונה ירושלים יי, בקדמיתא, ולבתר נדחי ישראל יבנס.
וכדין הרופא לשבורי לב ומחפש לעצבותם דא תחית המתים. וכתיב, (יחזקאל לו) ואת רוחי אתן
בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו וגו'. ברוך יי לעולם אמן ואמן: (ע"כ פרשת חיי שרה).

פרשת תולדות

ואלה (בראשית כח) תולדות יצחק וגו'. פתח רבי חייא ואמר (תהלים קו) מי ימלא גבורות יי ישמיע כל
תהלתו. תא חזי, פד בעא קדשא בריהו הוא וסליק ברעותא קמיה למברי עלמא, הוה מסתפל
באורייתא, ובברא ליה, ובכל עובדא ועובדא דברא קדשא בריהו הוא בעלמא הוה מסתפל
באורייתא, ובברא ליה. הדיא הוא דכתיב, (משלי ח) ואהיה אצלן אמן ואהיה (ד קלד ע"ב) שעשועים
יום יום אל תקרי אמן, אלא אמן.

כַּד בָּעָא לְמַבְרֵי אָדָם אַמְרָה תּוֹרָה קַמִּיָּה, אִי בַר נָשׁ יִתְבָּרִי, וְלִבְתֵּר יַחֲטִי וְאַנְתָּ תִּידוֹן לִיָּה, אַמְאִי יְהוֹן עוֹבְדֵי יָדָה לְמַנְנָא, דְּהָא לֹא יִיכּוּל לְמַסְפַּל דִּינְהָ. אָמַר לִיָּה קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, הָא אַתְקִינַת תְּשׁוּבָה עַד לֹא בְּרֵאתִי עֲלֵמָא, אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא לְעֲלֵמָא כְּשֶׁעֲתָא דְעַבְד לִיָּה וּבְרָא לְאָדָם, אָמַר לִיָּה, עֲלֵמָא עֲלֵמָא, אַנְתָּ וְנִימוּסָה לֹא קִיַּיְמִין אֲלָא עַל אוֹרֵייתָא.

וּבְגִין כֶּה בְּרֵאתִי לִיָּה לְאָדָם כֶּה, בְּגִין דִּיתַעֲסַק בֶּה. וְאִי לָאו, הָא אַנְא אַתְדַּר לָהּ לְתַהוּ וּבַחוּ וּכְלָא בְּגִינִיָּה דְאָדָם קִיַּיְמָא, דְּהָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה מ"ה) אֲנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עֲלֶיהָ בְּרֵאתִי. וְאוֹרֵייתָא קִיַּיְמָא וּמְבָרָא קַמִּיָּהוּ דְבְּנֵי נָשָׂא, בְּגִין דִּיתַעֲסַקוּ וַיִּשְׁתַּדְּלוּ בֶּה וְלִית מָאן דִּירְכִין אוֹדְנִיָּה.

תָּא חֲזִי, כָּל מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרֵייתָא אִיהוּ קִיַּיְמִין עֲלֵמָא, וְקִיַּיְמִין כָּל עוֹבְדָא וְעוֹבְדָא עַל תְּקוּנִיָּה כְּדָקָא יְאוּת, וְלִית לָהּ כָּל שְׂיִיפָא וְשְׂיִיפָא דְקִיַּיְמָא בִּיהּ בְּבַר נָשׁ, דְּלֹא הוּי לְקַבְּלִיָּה בְּרִיָּה כְּעֲלֵמָא. דְּהָא כְּמָה דְּבַר נָשׁ אִיהוּ מִתְפַּלֵּג שְׂיִיפִין, וּכְלָהוּ קִיַּיְמִין דְּרִגִּין עַל דְּרִגִּין מִתְתַּקְנִין אֲלִין עַל אֲלִין וּכְלָהוּ חַד גּוּפָא, חֲכִי נְמִי עֲלֵמָא, כָּל אִינוּן בְּרִיָּין כְּלָהוּ שְׂיִיפִין שְׂיִיפִין, וְקִיַּיְמִין אֲלִין עַל אֲלִין, וְכַד מִתְתַּקְנִין כְּלָהוּ, הָא (ח"ד) גּוּפָא מְמִשׁ.

וּכְלָא כְּגוּנָא דְאוֹרֵייתָא, דְּהָא אוֹרֵייתָא כְּלָא שְׂיִיפִין וּפְרָקִין, וְקִיַּיְמִין אֲלִין עַל אֲלִין, וְכַד מִתְתַּקְנִין כְּלָהוּ, אַתְעַבִּירוּ חַד גּוּפָא. כִּיּוֹן דְּאִסְתַּפַּל דְּוַד בְּעוֹבְדָא דָּא, פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים ק"ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָּהּ יְיָ בָּלָם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קַנְיִנְהָ.

בְּאוֹרֵייתָא אִינוּן כָּל רִזִּין עֲלֵאִין חֲתִימִין דְּלֹא יְכַלִּין לְאַתְדַּבְּקָא, בְּאוֹרֵייתָא כָּל אִינוּן מַלְיִין עֲלֵאִין, דְּאַתְגַּלְיִין וְלֹא אַתְגַּלְיִין, בְּאוֹרֵייתָא אִינוּן כָּל מַלְיִין דְּלֵעִילָא וְלִתְתָּא, כָּל מַלְיִין דְּעֲלֵמָא דִּין, וְכָל מַלְיִין דְּעֲלֵמָא דְאִתִּי בְּאוֹרֵייתָא אִינוּן, וְלִית (דף קלה ע"א) מָאן דִּיִּשְׁגַּח וַיַּדַּע לוֹן, וּבְגִין כֶּה כְּתִיב, (תהלים ק"ו) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

תָּא חֲזִי אַתָּא שְׁלֵמָה וּבָעָא לְמִיָּקָם עַל מַלְוִי דְאוֹרֵייתָא, וְעַל דְּקַדְוִקִי אוֹרֵייתָא, וְלֹא יְכִיל, אָמַר (קהלת ט) אַמְרֵתִי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי. דְּוַד אָמַר, (תהלים קי"ט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בְּשְׁלֵמָה (מלכים א' ה') וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מְשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְפָּה. וְהָא אוּקְמוּהָ. דְּחֲמִשָּׁה וְאַלְפָּה טַעְמִים הוּוּ בְּכָל מְשָׁל וּמְשָׁל דְּהָוָה אָמַר. וּמָה שְׁלֵמָה דְאִיהוּ בְּשֵׁר וְדָם כֶּה הוּוּ בְּמַלְוִי, מַלְיִין דְאוֹרֵייתָא דְקָאֵמַר קַדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, עַל אַחַת פְּמָה וּכְמָה, דְּבְּכָל מְלָה וּמְלָה אִית בֶּה פְּמָה מְשָׁלִים, פְּמָה שִׁירִין, פְּמָה תְּשַׁבְּחוּן, פְּמָה רִזִּין עֲלֵאִין, פְּמָה חֲכְמָאן וְעַל דָּא כְּתִיב מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ.

תָּא חֲזִי, מָה כְּתִיב לְעִילָא, (בראשית כ"ה) וְאַלְהָ תּוֹלְדוֹת יִשְׁמַעְעָל, דְּאִינוּן תְּרִיסַר נְשִׂיאִין, לְבַתֵּר אָמַר וְאַלְהָ תּוֹלְדוֹת יִצְחָק, סְלָקָא דְעֵתָהּ דְּכִיּוֹן דְּכְּתִיב בִּיהּ בִּישְׁמַעְעָל דְּאוּלִּיד תְּרִיסַר נְשִׂיאִין, וַיִּצְחָק אוּלִּיד תְּרִין בְּגִין, דְּדָא אִסְתַּלַּק וְדָא לֹא אִסְתַּלַּק. עַל דָּא כְּתִיב מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ, דָּא יִצְחָק, וַיִּצְחָק אֲפִיק לִיָּה לְיַעֲקֹב דְּהָוָה אִיהוּ בְּלַחוּדוּי וְתִיר מְכַלְהוּ, דְּאוּלִּיד תְּרִיסַר שְׁבַטִין, קִיּוּמָא דְלְעִילָא וְתַתָּא. אֲבָל יִצְחָק לְעִילָא בְּקַדְוִשָׁה עֲלֵאָה (ס"א וַיִּשְׁמַעְעָל) וְעֵשָׂו לְתַתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב, מִי

ימליל גבורות יי ישמיע כל תהלתו, דא יעקב כד אתדבק שמשא בסיתרא פמה ככביא נהירין
מנייהו.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם. (בראשית כה) אמר רבי יוסי, מאי שנא דעד הכא לא כתיב בן
אברהם והשתא אמר, אלא אף על גב דכתיב ויברך אלהים את יצחק בנו, השתא דמית אברהם
דיוקניה הוה ביה, ואשתאר ביה ביצחק, דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר דא אברהם ודאי,
והוה סהיד ואמר (בראשית כה) אברהם הוליד את יצחק.

רבי יצחק קם ליליא חד (דף קלה ע"ב) למלעי באורייתא, ורבי יהודה קם פקסרוי, פההיא שעתא.
אמר רבי יהודה, איקום ואיזיל לגבי רבי יצחק, ואלעי באורייתא ונתחבר פחדא. אזל עמיה
חזקיה בריה דהוה רביא. כד קריב אפבא, שמע ליה לרבי יצחק דהוה אמר, ויהי אחרי מות
אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו וישב יצחק עם פאר לחי רואי, האי קרא לאו רישיה סיפיה
ולאו סיפיה רישיה, מאי שנא דקדשא ברוך הוא אצטריף לברכא ליה ליצחק, בגין דאברהם
לא ברכיה. מאי טעמא, משום דלא יתברך עשו, ועל דא סליקו אינון ברכאן לקדשא ברוך
הוא, ואוקמוהו. וישב יצחק עם פאר לחי רואי, מאי לחי רואי, אלא דאתחבר בה בשכינתא, פירא
דמלאך קיימא אתחזי עליה, פתרגומו, ובגין כך ברכיה.

אדהכי, בטש רבי יהודה אפבא ועאל, ואתחברו. אמר רבי יצחק, השתא זיווגא דשכינתא פתדן.
אמר רבי יהודה, האי פאר לחי רואי דקאמרת שפיר, אבל במלה אשתמע. פתח ואמר, (שיר
השירים ד) מען גנים פאר מים חיים ונוזלים מן לבנון, האי קרא אתמר אבל הא אוקמוהו, מעין
גנים דא אברהם פאר מים חיים ונוזלים מן לבנון דא יעקב. פאר מים חיים דא יצחק,
הינו דכתיב וישב יצחק עם פאר לחי רואי. ומאי פאר דא שכינתא. לחי, דא חי העולמים, צדיק
חי העולמים ולית לאפרשא לון, חי הוא בתרי עלמין, חי לעילא, דאיהו עלמא עלאה, חי לגבי
עלמא תתאה, ועלמא תתאה בגיניה קיימא ונתרא.

תא חזי, סיהרא לא אתנהירת, אלא כד חזיא ליה לשמשא, וכיון דחזיא ליה, אתנהיר. ועל
דא האי פאר לחי רואי ודאי, וכדין אתנתרא, וקיימא במיין חיון, לחי רואי, בגין לאתמלא
ולאתנתרא מהאי חי.

תא חזי, פתיב (דף קלו ע"א) (שמואל ב כ"ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי דהוה צדיק ונהיר לדריה, פמה
דחי דלעילא נהיר לעלמא. ובכל זמנא האי פאר לחי אסתפל וחמי, בגין לאתנתרא כדקאמרן.
וישב יצחק עם פאר לחי רואי. היינו דכתיב, (בראשית כה) בקחתו את רבקה, ויתיב בהרה, ואתאחיד
עמה, חשד בלילה, דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי. ותא חזי, יצחק פקרית ארבע הוה
בתר דמית אברהם, מהו וישב יצחק עם פאר לחי רואי, דאזינוג ביה, ואחיד ביה פההוא פירא,
לאתערא רחימותא כדקאמרן.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׂוֹאֵף זֹרַח הוּא שָׁם. וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא שְׁמַשָּׁא דְנַהִיר לְסִיְהָרָא, דְכַד אֲתַחֲזִי בְהַדָּה כְּדִין נְהָרָא, וְאֲתַנְהִיר וְזָרַח מֵאַתְרַּךְ עַלְמָה דְקַיִמָא עֲלֵיהּ, מִתְמַן זָרַח תְּדִיר. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאַזְהִיבָא בְהַדָּה דְסִיְהָרָא. (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דְרוֹם, דְּאִיהוּ יְמִינָא וְשׁוֹנֵי תוֹקֶפִיה בֵּיהּ, וּבְגִין דְתוֹקֶפִיה בֵּיהּ, כָּל חֵילָא דְגוֹפָא בִימִינָא הוּא וּבֵיהּ תִּלְיָא. וְלִבְתַּר סוֹבֵב אֶל צְפוֹן, נַהִיר לְסִטְרָא דָּא וְנַהִיר לְסִטְרָא דָּא. סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב שֶׁמֶשׁ, וְהַשֶּׁתָּא רוּחַ. אֵלָּא כִּלְאֵי חַד וְרוּזָא חָדָא, וְכָל דָּא בְּגִין דְסִיְהָרָא אֲתַנְהָרָא מִבֵּיהּ וִיתְחַבְרוֹן תְּרוּוֹיֵיהּ.

תָּא חֲזִי, כַּד אַתָּא אַבְרָהָם לְעֶלְמָא חֲבִיב לָהּ לְסִיְהָרָא וְקָרִיב לָהּ, כִּיּוֹן דְאַתָּא יִצְחָק אַחִיד בָּהּ וְאֲתַקִּיף בָּהּ כְּדָקָא יְאוּת, וּמְשִׁיב לָהּ בְּרַחֲמֵיהּ, כְּמָה דְאַתְמַר דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) שְׁמַאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי. כִּיּוֹן דְאַתָּא יַעֲקֹב, כְּדִין אֲתַחְבַּר שְׁמַשָּׁא בְּסִיְהָרָא וְאֲתַנְהִיר, וְאַשְׁתַּכַּח יַעֲקֹב שְׁלִים בְּכָל סִטְרֵין, וְסִיְהָרָא אֲתַנְהִירָת וְאַתְמַקְנַת בְּתַרִּיסָר שְׁבַטִין.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ וְגו'. הָאֵי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל תָּא חֲזִי, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ, וּמֵאַן אֵינּוֹן דִּיתְחַזּוֹן לְבָרְכָא לִיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כָּל עַבְדֵי יְיָ, בְּגִין דְכָל בַּר נֶשׁ (דף קלו ע"ב) בְּעֶלְמָא מִיִּשְׂרָאֵל אִף עַל גַּב דְכִלְאֵי יִתְחַזּוֹן לְבָרְכָא לִיהּ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, בְּרַכְתָּא דְבְּגִינֵיהּ יִתְבָּרְכוּן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין מֵאַן הִיא, הֵהִיא דְבָרְכִין לִיהּ עַבְדֵי יְיָ וְלֹא כְּלָהּ. וּמֵאַן אֵינּוֹן דְבְּרַפְתְּהוֹן בְּרַכְתָּא, הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בְּלִילוֹת, אֵלִין אֵינּוֹן דְקַיִמוּן בְּפִלְגוֹת לִילֵיא וְאַתְעָרִי לְמַקְרִי בְּאוּרִייתָא. אֵלִין קַיִמִי בְּבֵית יְיָ בְּלִילוֹת, דְהָא כְּדִין קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתִי לְאַשְׁתַּעֲשַׂעָא עִם צְדִיקָא בְּגִנְתָּא דְעָדוֹן. וְאַנְן קַיִמִי הָכָּא לְאַתְעָרָא בְּמִלֵּי דְאוּרִייתָא, נִימָא בְּמִלֵּי דִיִּצְחָק, דְאַנְן בֵּיהּ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר. (בראשית כה) וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְקָה וְגו'. בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה, אֲמַאי אַתָּא לְמַמְנֵי הָכָּא דְהָוָה בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה כַּד נָסִיב לָהּ לְרַבְקָה, אֵלָּא וְדָאֵי הָא אֲתַכְלִיל יִצְחָק בְּצְפוֹן וְדְרוֹם, בְּאֶשָׁא וּמֵיָא, וּכְדִין הָוָה יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְקָה. כְּמִרְאָה תְּקֻשָּׁת, יְרוּק חֲנוּר סוּמְק. בַּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחִיד בָּהּ, כַּד אַחִיד בָּהּ בְּרַבְקָה. וְכַד אוֹלִיד, בֶּן שְׁנַיִם, לְאוֹלָדָא כְּדָקָא יְאוּת בְּגִין דִּיפּוּק יַעֲקֹב שְׁלֵם, מִכֵּן שְׁנַיִם שָׁנָה כְּדָקָא יְאוּת, וְכְלָהּ אַחִיד לָהּ יַעֲקֹב לְבָתֵּר, וְאַתְעָבִיד גְּבַר שְׁלֵם.

בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדוֹן אָרָם אַחִות לְבֵן הָאֲרָמִי, מֵאִי אַכְפַּת לָן כּוּלֵי הָאֵי, דְהָא כְּבַר אֲתַמַּר (בראשית כד) וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רַבְקָה וְגו', וְהַשֶּׁתָּא אָמַר בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי וְלִבְתַּר מִפְּדוֹן אָרָם, וְלִבְתַּר אַחִות לְבֵן הָאֲרָמִי. אֵלָּא אוּקְמוּהָ, דְהָתוּ בֵּין רְשָׁעִים וְאִיהִי לֹא עָבַדַת כְּעוֹבְדֵייהּ, דְהָתוּ בַת בְּתוּאֵל וּמִפְּדוֹן אָרָם, וְאַחִות לְבֵן, וְכְלָהּ חַיִּיבִין לְאַבְרָאָשָׁא, וְהִיא סְלֵקָא עוֹבְדִין דְכְּשָׁרָן וְלֹא עָבַדַת כְּעוֹבְדֵייהּ.

הַשְׁתָּא אֵית לְאַסְתְּפָלְא, אִי רַבָּקָה הוֹת בֵּת עֶשְׂרִין שָׁנִין אוֹ יְתִיר, אוֹ בֵּת שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, כְּדִין הוּא שְׁבַחָא דִּילָהּ דִּילָא עֲבַדַּת פְּעוּבְדִיָּהוּ, אֲבָל עַד פְּעֵן בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הוֹת, מָאִי שְׁבַחָא דִּילָהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֵּת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הוֹת, וְעֲבִידַת לְעֲבָדָא כָּל הַהוּא עוֹבְדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲפִי עַל גַּב דְּכּוּלֵי הָאֵי עֲבַדַּת, לֹא יִדְעָנָא עוֹבְדָהָ אִי אֵינּוּן פְּשִׂירָאן אוֹ לָאוּ. (דף קלז ע"ב) אֵלָּא, תָּא חֲזִי, פְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) פְּשׁוּשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים פֶּן רַעֲיָתִי בֵּין הַפְּנּוֹת. פְּשׁוּשְׁנָה, הָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי בֵּין אוּכְלוּסְתָּהָ כּוּרְדָּא בֵּין פּוּבִין. וְרָזָא דְּמַלְכָּה, יִצְחָק אָתִי מְסַטְרָא דְּאַבְרָהָם דְּאִיהוּ חֶסֶד עֲלָאָה וְעֲבִיד חֶסֶד עִם כָּל בְּרִיָּין, וְאִפִּי עַל גַּב דְּאִיהוּ דִּינָא קְשִׂיא. וְרַבָּקָה אָתִת מְסַטְרָא דְּדִינָא קְשִׂיא וְאַסְתְּלַקַּת מִבִּינֵיהוּ וְאַתְחַבְּרַת בִּיִצְחָק, דְּהָא רַבָּקָה מְסַטְרָא דְּדִינָא קְשִׂיא אָתִיא, וְאִפִּי עַל גַּב דְּאִיהִי מְסַטְרָא דְּדִינָא רַפִּיא הוֹת, וְחוּטָא דְּחֶסֶד תְּלִי בֵּהּ וְיִצְחָק דִּינָא קְשִׂיא וְאִיהִי רַפִּיא, פְּשׁוּשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים הוּוּ. וְאִי לָאוּ דְּאִיהִי רַפִּיא, לֹא יָכִיל עֲלָמָא לְמַסְבֵּל דִּינָא קְשִׂיא דִּיִצְחָק. כְּגוֹנָא דָּא, קְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא מְזוּוג וְזוּגִין בְּעֲלָמָא, חַד תְּקִירָה וְחַד רַפִּיא בְּגִין לְאַתְתְּקַנָּא כָּלָא וְיִתְבַּסֵּם עֲלָמָא.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אֲבַתְרִיהּ וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית כה) וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לַיְי לְנֹכַח אֲשֶׁתּוֹ. מַהוּ וַיַּעֲתֵר, דְּקָרִיב לִיהּ קָרְבָּנָא, וְצִלֵי עֲלָהּ. וּמַה קָרְבָּנָא קָרִיב. עוֹלָה קָרִיב, דְּכִתִּיב, (בְּרַאשִׁית כה) וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, פְּתִיב הָכָא וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, וּכְתִיב הָתָם (שְׂמוּאֵל ב כד) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצֵן וְגו', מַה לְּחֵלֶן קָרְבָּן אִפִּי כָּאֵן קָרְבָּן. פְּתִיב וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וּכְתִיב וַיַּעֲתֵר לוֹ, דְּנִפְק אִשָּׁא מְלַעֲיָלָא לְקַבְּלָא אִשָּׁא דְּלִתְתָּא.

דְּבַר אַחֵר, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק. דְּצִלֵי צְלוֹתִיהּ, וְחֵתֵר חֲתִירָה לְעִילָא לְגַבֵּי מְזֻלָּא עַל בְּנִין, דְּהָא בְּהוּא אָתֵר תְּלִין בְּנִין, דְּכִתִּיב, (שְׂמוּאֵל א א) וְתַתְּפַלֵּל עַל ה', וּכְדִין וַיַּעֲתֵר לוֹ יִי, אֵל תְּקַרֵּי וַיַּעֲתֵר לוֹ אֵלָּא וַיַּחֲתֵר לוֹ, חֲתִירָה חֵתֵר לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא, וּקְבִיל לִיהּ, וּכְדִין וְתַחַר רַבָּקָה אֲשֶׁתּוֹ.

תָּא חֲזִי, עֶשְׂרִין שָׁנִין אֲשֶׁתֵּיהּ יִצְחָק עִם אֲתִתִּיהּ וְלֹא אוֹלִידַת, עַד דְּצִלֵי צְלוֹתִיהּ. בְּגִין דְּקְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא אֲתֵרֵי בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצִדִּיקָא, בְּשַׁעֲתָא דְּבַעָן קַמִּיהּ צְלוֹתֵהוּן עַל מַה דְּאַצְטְרִיכוּ. מָאִי טַעְמָא, בְּגִין דִּיִתְרַבִּי וְיִתּוּסַר רַבּוּת קְדָשָׁא לְכָל מָאן (דף קלז ע"ב) דְּאַצְטְרִיךְ בְּצְלוֹתֵהוּן דְּצִדִּיקָא.

תָּא חֲזִי, אֲבַרְהָם לֹא צִלֵי קַמִּי קְדָשָׁא בְּרִיָּהּ הוּא דִּיִתֵּן לִיהּ בְּנִין, אִפִּי עַל גַּב דְּשָׂרָה עַקְרָה הוֹת. וְאִי תִּימָא, הָא כְּתִיב, (בְּרַאשִׁית טו) הֵן לִי לֹא נָתַתָּ זָרַע, הַהוּא לָאוּ בְּגִין צְלוֹתָא תּוּחַ (נ"א הוּא לֹא בְּעֵי בְּנִין) אֵלָּא כְּמָאן דְּמִשְׁתַּעֵי קַמִּי מְרִיהּ. אֲבָל יִצְחָק צִלֵי עַל אֲתִתִּיהּ, בְּגִין דְּהָא אִיהוּ תּוּחַ יָדַע דְּלָאוּ אִיהוּ עַקְרָא אֲתִתִּיהּ, דִּיִצְחָק תּוּחַ יָדַע בְּרָזָא דְּחֲכַמְתָּא, דִּיִעֲקֹב זְמִין לְמִיפְק מְנִיָּה בְּתַרִּיסַר שְׁבַטִין, אֲבָל לֹא יָדַע אִי בְּהָא אֲתִתָּא אִי בְּאַחֲרָא, וְעַל דָּא לְנֹכַח אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא לְנֹכַח רַבָּקָה.

אָמַר הַהוּא רַבִּיא בְּרִיָּהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי אֲמָאִי לֹא רַחִים לִיהּ יִצְחָק לִיעֲקֹב כָּל כְּדָּהּ כְּמוֹ לְעֶשׂוֹ, הוֹאִיל וְתוּחַ יָדַע דְּזְמִין אִיהוּ לְקַיִמָּא מְנִיָּה תַרִּיסַר שְׁבַטִין. אָמַר לִיהּ שְׁפִיר קְאָמְרַת, אֵלָּא כָּל זִינָא רַחִים לִיהּ לְזִינִיהּ וְאַתְמַשִּׁיךְ וְאִזִּיל זִינָא בְּתַר זִינִיהּ.

תָּא חֲזִי, עֲשׂוּ נֶפֶק סוּמְק פְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית כה) וַיֵּצֵא הָרֵאשִׁוֹן אֲדָמוֹנִי כָּלוּ וְגו', וְאִיהוּ זִינָא דִּי־צַחֵק דְּאִיהוּ דִּינָא קִשְׂיָא דְלַעִילָא, וְנֶפֶק מִנִּיהּ עֲשׂוּ, דִּינָא קִשְׂיָא לְתַתָּא דְדַמְיָא לְזִינִיהּ, וְכָל זִינָא אֲזִיל לְזִינִיהּ, וְעַל דָּא רַחִים לִיהּ לַעֲשׂוּ יִתִּיר מִיַּעֲקֹב פְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית כה) וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֲשׂוּ כִי צִיד בְּפִיו. פְּתִיב הָכָא כִי צִיד בְּפִיו, וּכְתִיב הָתָם (בראשית י) עַל פִּן יֵאמֹר פְּנִמְרֹד גְּבוּר צִיד לְפָנֵי יִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּתִיב, (בראשית כה) וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְפָּה וַתֹּאמֶר אִם פֶּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וַתִּלְךְ לְדַרְשׁ אֶת יִי, לָאֵן אַתְרָא אֲזִילְתָּ. לְבִי מְדַרְשָׁא דְשֵׁם וְעֵבֶר. וַיִּתְרַצְצוּ הַבָּנִים בְּקִרְפָּה, דְּתַמְן הָוָה הָהוּא רִשְׁעֵי דְעֲשׂוּ אֲגַח קִרְבָּא בֵּיהּ בְּיַעֲקֹב. וַיִּתְרַצְצוּ, אַתְּבֵרוּ פְּמָה דְאֲמַרִּינוּ, רַצִּין אֶת מוֹחֹ. אַתְּבֵרוּ דָּא עִם דָּא וְאַתְּפִלְגוּ. תָּא חֲזִי, דָּא סִטְרָא דְרוּכְב נַחֲשׁ, וְדָא סִטְרָא דְרוּכְב עַל פְּרֻסָּא שְׁלִימָתָא קְדִישָׁא בְּסִטְרָא (דף קלח ע"א) דְּשִׁמְשָׁא, לְשִׁמְשָׁא בְּסִיְהָרָא.

וְתָא חֲזִי, בְּגִין דְּאַתְמַשְׁדֵּי עֲשׂוּ אַבְתְּרִיהּ דִּתְהוּא נַחֲשׁ, אֲזִיל עֲמִיהּ יַעֲקֹב בְּעֻקְיָא, פְּנַחֲשׁ דְּאִיהוּ חַפִּים, וְאִיהוּ אֲזִיל בְּעֻקְיָמוּ, פְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (בראשית ג) וַתִּפְחַשׁ הָיָה עָרוֹם וְגו', חַפִּים. וְעוּבְדוּי דְיַעֲקֹב לְגַבִּיהּ הָוּוּ לִיהּ פְּנַחֲשׁ, וְהָכִי אַצְטְרִיף לִיהּ, בְּגִין לְאַמְשָׁכָא לִיהּ לַעֲשׂוּ בְּתַרִּיהּ דִּתְהוּא נַחֲשׁ, וַיִּתְפָּרֵשׁ מִנִּיהּ, וְלֹא יְהֵא לִיהּ חוּלְקָא עֲמִיהּ בְּעֻלְמָא דִּין וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי. וַתִּנְיָנוּ, בָּא לְהַרְגָּהּ, אַקְדִּים אַנְתָּ וְקַטְלִיהּ. פְּתִיב, בְּפִטְוֹן עֻקֵּב אֶת אַחִיו דְאֲשֵׁרִי לִיהּ לְתַתָּא, בְּתַהוּא עֻקֵּב, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית כח) וַיְדוּ אוֹחֲזֹת בְּעֻקֵּב עֲשׂוּ, דְשִׁינֵי יְדוּי עַל תְּהוּא עֻקֵּב לְאַפְפִּיא לִיהּ.

דְּבַר אַחַר וַיְדוּ אוֹחֲזֹת, דְּלֹא יָכִיל לְמִיפֵק מִנִּיהּ מִכָּל וְכָל, אֲלֵא וַיְדוּ אוֹחֲזֹת בְּעֻקֵּב עֲשׂוּ דָּא סִיְהָרָא, דְאַתְפְּסִיא נְהוּרָא בְּגִין עֻקֵּב דְעֲשׂוּ, וְעַל דָּא אַצְטְרִיף לִיהּ לְמִיְהוּ עֲמִיהּ בְּתַכְמָתָא, בְּגִין לְדַחֲיָא לִיהּ לְתַתָּא וַיִּתְדַבֵּק בְּאַתְרִיהּ.

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. (בראשית כה) קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִי לִיהּ יַעֲקֹב וְדָאִי. תָּא חֲזִי, פְּתִיב, (בראשית כז) הָכִי קְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, נִקְרָא שְׁמוֹ לֹא כְּתִיב, אֲלֵא קְרָא שְׁמוֹ. וַיַּעֲקֹבֵנִי, וְדָאִי חֲמָא לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְהָא תְהוּא חוּיָא קְדָמָא אִיהוּ חַפִּים לְאַבְאָשָׁא, פִּינוּן דְאַתָּא יַעֲקֹב, אָמַר הָא וְדָאִי חַפִּים לְקַבְלִיהּ, וּבְגִין בְּךָ קְרָא לִיהּ יַעֲקֹב.

הָא אוֹקִימָנָא בְּכָל אַתְרָא וַיִּקְרָא סָתָם הָאִי הוּא דְרַגְא בְּתַרְאָה, פְּמָה דְכְּתִיב, (ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וְגו'. וְהָכָא וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב, בְּכָל אַתְרָא שְׁמִיהּ לֹא אֲקַרִּי (ד"א ל"ג אֲלֵא) עַל יְדָא דְבַר נָשׁ. בְּאַתְרָא אַחְרָא מַה פְּתִיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרָא לִיהּ לְיַעֲקֹב אֵל. אָמַר לִיהּ, אֲנָא אֱלֹהָא בְּעֻלְמָא וְאַנְתָּ אֱלֹהָא בְּתַתָּאִי.

וְתָא חֲזִי, יַעֲקֹב הָוָה יְדַע דְעֲשׂוּ הָוָה לִיהּ לְאַתְדַּבְּקָא בְּתַהוּא חוּיָא עֻקְיָא, וְעַל דָּא בְּכָל עוּבְדוּי אַתְמַשְׁדֵּי עֲלִיהּ פְּחוּיָא עֻקְיָא אַחְרָא, (דף קלח ע"ב) בְּתַכְמָתָא בְּעֻקְיָמוּ, וְהָכִי אַצְטְרִיף. וְאַתְיָא דָּא, פִּי הָא דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאִי דְכְּתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים הַגְּדוֹלִים, דָּא יַעֲקֹב וְעֲשׂוּ. (בראשית א) וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרוּמְשָׁת, אֲלִין שְׂאֵר דְרַגְיָן דְּבִינִיְהוּ, וְדָאִי אַתְעֵבִיד יַעֲקֹב חַפִּים לְקַבְלִיהּ דִּתְהוּא חוּיָא אַחְרָא וְהָכִי אַצְטְרִיף.

ובגין כך בכל ירחא וירחא חד שעיר, בגין לאמשכא ליה לאתריה ויתפרש מן סיהרא. וכן ביומי
דכפורי לאקרבא ההוא שעיר, ודא בחכמה לשלטאה עליה ולא יכיל לאבאשא, דכתיב, (ויקרא
טז) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה, ואוקמוה דדא עשו דאיהו שעיר, וכלא
בחכמה וברמאות לגביה. מאי טעמא, משום דכתיב, (תהלים יח) ועם עקש תתפתל, בגין דאיהו
הויא בישא, עקים רוחא, חפים לאבאשא, אסטי לעילא ואסטי לתתא.

ובגין כך, ישראל מקדמין וחכמין ליה בחכמה, בעקימו, בגין דלא יכיל לאבאשא ולשלטאה.
ועל דא יעקב דאיהו ברזא דמהימנותא, כל עובדוי לגבי דעשו בגין דלא יחב דוכתא ליה
לההוא חו"א, לסאבא מקדשא. ולא יקריב לגביה, ולא ישלוט בעלמא. ועל דא לא אצטריד ליה
לאברהם לאתנהגא בעוקמא, ולא ליצחק, בגין דעשו דאיהו סטרא דההוא חו"א, עד לא אתא
לעלמא. אבל יעקב, דאיהו מאריה דביתא, איבעי ליה לקיימא לקבל ליה דההוא חו"א, דלא יחב
ליה שלטנותא כלל לסאבא בי מקדשא דיעקב. ועל דא אצטריד ליעקב יתיר מפל בני עלמא.
ובגין כך ישראל קדישין אתברירו חולק עדיה דקדשא בריד הוא, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי
עמו יעקב חבל נחלתו.

ויגדלו הנערים. (בראשית כה) סטרא דאברהם גרים לון לאתגדלא וזכותיה סייע לון, הוא הוה מחנה
לון במצות, דכתיב, (בראשית יח) כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו', לאסגאה יעקב ועשו.
(בראשית כה) ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'. אמר רבי אלעזר, כל חד וחד אתפרש
לארחה, (דף קלט ע"א) דא לסטרא דמהימנותא ודא לסטרא דעבודה זרה.

וכן הוה במעוי דרבקה, דתמן כל חד אזיל לסטריה. דכד איהו אשתדלת בעובדין דכשרן או
עברת סמיה לאתר טב למעבד פקודי דאורייתא, הוה יעקב חדי ודחיק לנפקא, וכד הוות אזלא
סמיה לאתר עבודה זרה, ההוא רשע בטש לנפקא, ואוקמוה. ובגין כך, כד אתבריא ונפקו
לעלמא, כל חד אתפרש ואזיל ואתמשד בדוכתיה דאתחזי ליה, ועל דא, (בראשית כה) ויגדלו
הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו'.

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, (בראשית כה) הא אוקמוה, (כמה) דכתיב, איש יודע ציד איש
שדה. וכתיב התם, (בראשית י) הוא הוה גבור ציד. (ד"א ל"ג מאי) איש שדה, לקפחא לון לבני נשא
ולקטלא לון, ואיהו אמר דעביד צלותא וצייד ליה בפומיה. איש שדה, בגין דחולק עדיה לאו
איהו בישובא, אלא באתר חרוב. במדברא, בחקלא, ועל דא איש שדה.

ואי תימא, היך לא ידע יצחק כל עובדוי בישין דעשו, והא שכנינתא הות עמיה, דאי לא שריא
עמיה שכנינתא, היך יכיל לברכא ליה ליעקב בשעתא דברכיה. אלא ודאי שכנינתא הות דיירא
עמיה בביתא ודיירא עמיה תדיר, אבל לא אודעא ליה, בגין דיתברד יעקב בלא דעמיה אלא
בדעתיה דקודשא בריד הוא. והכי אצטריד, דבההיא שעתא דעאל יעקב קמי אבוהי עאלת
עמיה שכנינתא. וכדין חמא בדעתוי יצחק דאתחזי לברכא, ויתברד מדעתא דשכנינתא.

תא חזי, (ס"א זמנא חדא, הוה יתיב רבי שמעון ושאר חברייה, עאל קמיה רבי אלעזר בריה. אמרו ליה לרבי שמעון, מלתא רבתא בעינן למפעי קמך בעניינא דיעקב ועשו. איד לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל הטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוהי, ויעקבני זה פעמים. אמר לון, בהדין שעתא, אתון חייבים לקבלא מלקות. דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקרנתון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסהיד עליה, (בראשית כה) ויעקב איש תם. ותו כתיב, (מיכה ז) תתן אמת ליעקב. אלא, כך הוא ענייניה דיעקב עם עשו, בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיתא, והוה בעי מניה דיעקב דלספה ליה אפילו בלא כסף. הוה הוא דכתיב, (בראשית כה) ויאכל וישת ויקם וילך ויבו עשו את הבכורה).

ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא ער. (בראשית כה) אמר רבי אלעזר, ויזד יעקב, הא אוקמוה דהא בגין אבלותא דאברהם הוה, אבל ויזד יצחק נזיד מיבעי ליה, אלא ויזד יעקב נזיד, דאיהו הוה ידע עקרא (דף קלט ע"ב) דיליה, בההוא סטרא דאתדבק ביה, ובגין כך עבד תבשילין סומקין. עדשים, תבשיל סומקא, דתבשילא דא מתבר חילא ותוקפא דדמא סומקא בגין לתברא תוקפיה וחייליה. ובגין כך, עבד ליה בהכמתא, פההוא גוונא סומקא.

ועל ההוא תבשילא אזדבן ליה לעבדא וזבין בכירותיה ליעקב. ובההיא שעתא ידע יעקב דבגין שעיר חד דיקרבון ישראל לגבי דרגא דיליה, יתהפך לעבדא לבנוי ולא יקטרג לון. ובכלא אזל יעקב לגביה דעשו בהכמה, בגין ההוא דרגא חפס דעשו, ולא יכיל לשלטאה ואתפפא ולא אסתאב (פיה) ביתיה ואיהו יגין עליה.

(חסר, ומצאנו בספרא אחרינא וז"ל ויאמר עשו אל יעקב (בראשית כח) הלעיטני נא מן האדם האדם הזה. אמאי כתיב תרי זמני האדום, אלא, בגין דפל מה דאית ביה אדום, פמה דאת אמר (בראשית כה) ויצא הראשון אדמוני. ותבשילו אדום דכתיב מן האדום האדום הזה, וארעא דיליה אדומה דכתיב (בראשית לב) ארעה שעיר שדה אדום, וגוברין דיליה אדומין דכתיב, (בראשית לו) הוא עשו אבי אדום. ומאן דזמין לאתפרעא מניה אדום דכתיב (שיר השירים ה) דודי צח ואדום, ולבושיה אדום דכתיב, (ישעיה סג) מדוע אדום ללבושך, וכתיב (ישעיה סג) מי זה בא מאדום).

אמר רבי יהודה, וכן בלבן אתחזי הכי, בגין דהא איהו חרשא הוה, פמה דכתיב (בראשית ל) נחשתי ויברכני יי בגלגלה, ואף על גב דיעקב אקרי גבר שלים, בגין כך הוה שלים עם מאן דאצטריף ליה למיהב עמיה ברחמי הוה אזיל, ועם מאן דאצטריף למיהב עמיה בדינא קשיא ובעקימו הוה אזיל, בגין דתרי חולקי הוה ביה, ועליה פתיב, (תהלים יח) עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפתל. עם חסיד פסטרא דחס"ד, ועם עקש פסטרא דדינא קשיא, בלא כדקא יאות.

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון וגו'. (בראשית כו) רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים יא) יי צדיק יבחן ורשע ואוהב (ר"ת נחש) חמם שנאה נפשו. פמה עובדי דקודשא בריה הוא מתתקנו, וכל מה דאיהו עביד פלא על דינא וקשוט, פמה דכתיב, (דברים לב) הצור תמים פעלו פי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא.

תא חזי, לא דן קדשא בריה הוא לאדם קדמא עד דפקיד ליה לתועלתיה, דלא יסטי לפיה ורעותיה לארה אחרא בגין דלא יסתאב. ואיהו לא אסתמר, ועבר על פקודי דמאריה וילבתר פן דן ליה דינא. (דף קמ ע"א).

ועם כל דא, לא דן ליה פדקא חזי ליה, ואוריך עמיה רוגזיה ואתקנים יומא חד דאיהו אלה שנין, פר אינון שבעים שנים דמסר ליה לדוד מלפא דלא הוה ליה מגרמיה פלום.

פגוונא דא, לא דן ליה לפר נש פעובדוי בישין דאיהו עביד תדיר, דאי הכי לא יכיל עלמא לאתקימא, אלא קדשא בריה הוא אריך רוגזיה עם צדיקיא, ועם רשיעיא יתיר מצדיקיא. עם רשיעיא בגין דיתובון בתיובתא שלימתא, דיתקנימוזן בהאי עלמא ובעלמא דאתי. פמה דכתיב, (יחזקאל לג) חי אני נאם יי וגו' אם אחפץ וגו' כי אם בשוב רשע מדרךכו ותיח. ותיח בעלמא דין, ותיח בעלמא דאתי, ועל דא אוריך רוגזיה לון תדיר. או בגין דיפוק מנהון גזעא טבא בעלמא כמה דאפיק אברהם מתרח דאיהו גזעא טבא, ושרשא וחולקא טבא לעלמא.

אבל קדשא בריה הוא מדקדק עם צדיקיא תדיר, בכל עובדיו דאינון עבדיו. בגין דינדע דלא יסטון למינא ושמאלא, ובגין פד אכחין לון. לאו בגיניה, דהא איהו ידע יצרא ותיקפא דמהימנותא דלהון, אלא בגין לארמא רישיהון פגינייהו.

פגוונא דא, עבד ליה לאברהם, דכתיב, (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה, הרמת נס. פמה דאת אמר (ישעיה סב) הרימו נס, (ירמיה ד) שאו נס, ארים דגלא דיליה בכל עלמא, ואף על גב דהא אתמר, בגין דא קדשא בריה הוא ארים דגלא דאברהם בעינייהון דכלא, הדא הוא דכתיב נסה את אברהם, אופ הכי קדשא בריה הוא בגין לארמא דגלא דצדיקיא איהו בחין לון, לארמא רישיהו בכל עלמא.

צדיק יבחן, (תהלים יא) מאי טעמא, אמר רבי שמעון בגין דקדשא בריה הוא כד אתרעי בהו בצדיקיא, מה פתיב, (ישעיה נג) ויי חפץ דפאו החלי. ואוקמוה. אבל בגין דרעותא דקדשא בריה הוא, לא אתרעי אלא בנשמטא, אבל בגופא לא, דהא נשמטא איהו דמא לנשמטא דלעילא, וגופא לאו איהו חזי לאתחדא לעילא, ואף על גב דידיקנא דגופא ברזא עלאה (דף קמ ע"ב) איהו.

ותא חזי, בזמנא דקדשא בריה הוא אתרעי בנשמטיה דפר נש, לאתהנאה (נ"א לאתהנאה) בה, מחי לגופא בגין דתשלוט נשמטא. דהא בעוד דנשמטא עם גופא, נשמטא לא יכלא לשלטאה. דכד אתרע (נ"א אתבר) גופא, נשמטא שלטא. צדיק יבחן, מאי צדיק יבחן, פמה דאת אמר, (ישעיה כח) אכן בחן, הכי נמי צדיק יבחן, אתקור ליה. פהאי אכן בחן, דהיא (ישעיה כח) פנת יקרת, הכי נמי צדיק יבחן.

ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו. מאי שנאה נפשו, סלקא דעתך דקדשא בריה הוא הוי דנפשו שנאה לההוא רשע. אלא ההוא דרגא דכל נשמטין תלזין ביה, שנאה נפשו דההוא רשע, דלא בעיא לה פלל. לא בעיא לה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי. ובגין פד פתיב, (תהלים יא) ורשע

ואוהב חָמֶם שְׁנָאָה נִפְשׁוֹ, וְדַאי. דְּבַר אַחַר שְׁנָאָה נִפְשׁוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה
בְּנִפְשׁוֹ, וּבְגִין כִּד צְדִיק יִבְחֵן.

תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קֳדָשָׁא בְרִידָה הוּא לְאָדָם, פְּקִיד לִיה לְאוֹטָבָא לִיה, יְהִי לִיה חֲכַמְתָּא, אֲסַתְלַק
בְּדַרְגְוֵי לְעִילָא. כִּד נְחַת לְתַתָּא, חָמָא תִּיאֻבְתָּא דִּינְצַר הָרַע וְאַתְדַבֵּק בִּיה, וְאַנְשֵׁי כָל מַה דְאַסְתְּלַק
(ס"א דְאַסְתַּבְּל), בִּיקְרָא עֲלָאָה דְמָרִיה.

אָתָּא נְחָ, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית ו) נַח אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה, וְלִבְתֵּר נְחַת לְתַתָּא, וְחָמָא חֲמָרָא
תַּקִּיף, דְלָא צָלִיל, מִחַד יוֹמָא, וְאַשְׁתִּי מַנְיָה, וְאַשְׁתַּכַּר וְאַתְגַּלִּי, כְּמָה דְכְּתִיב, (בראשית ט) וַיִּשֶׁת מִן
הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בַּתוֹךְ אֶהְלֵה.

אָתָּא אַבְרָהָם, אֲסַתְלַק בְּחֲכַמְתָּא, וְאַסְתַּבְּל בִּיקְרָא דְמָאֲרִיה, לְבַתֵּר (בראשית יב) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ
וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיִם לְגֹר שָׁם כִּי כָבֵד הָרָעַב בְּאֶרֶץ וְגו'. לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, (בראשית יג) וַיַּעַל
אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאִשְׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַגְּנָבָה, וְאַסְתְּלַק לְדַרְגְוֵיה קְדַמְאָה דְהוּא בִּיה
בְּקַדְמִיתָא, וְעָאֵל בְּשָׁלָם וְנִפְק בְּשָׁלָם.

אָתָּא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, (בראשית כו) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְכָּד הָרָעַב הָרֵאשׁוֹן וְגו'. וְאַזֵּל יִצְחָק וְאַסְתְּלַק
מִתַּמְנָן לְבַתֵּר בְּשָׁלָם. וְכִלְהוּ צְדִיקַיָּא, כִּלְהוּ בְחִין לֹון קֳדָשָׁא בְרִידָה הוּא, בְּגִין לְאַרְמָא רִישׁיָהוּ
בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי.

מְדַרְשׁ הַנִּפְעָלִים

וְאַלָּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק. (בראשית כה) רַבִּי יִצְחָק פִּתְחָה, (שיר השירים ז)
הַהוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְגו'. תְּנֹנוּ רַבְּנָן, לְעֵתִיד לְבָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחִיָּה אֶת הַמֵּתִים וַיִּנְעַר אוֹתָם
מֵעַפְרָם, שְׁלָא יְהִיו בְּנִין עֵפֶר כְּמוֹת שְׁהִיו בְּתַחֲלָה שְׁנִבְרָאוּ מֵעַפְרָ מִמֶּשׁ, דְּבַר שְׁאִינוּ מִתְקַיִים,
הָדָא הוּא דְכְּתִיב (בראשית ב) וַיִּצְרַ יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֵפֶר מִן הָאֲדָמָה.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה יִתְנַעְרוּ מֵעַפְרָ מְאוֹתוֹ הַבְּנִין, וַיַּעֲמֵדוּ בְּבִנְיָן מְקַיִם לְהִיּוֹת לָהֶם קִיּוּמָא, הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, (ישעיה נב) הַתְּנַעְרִי מֵעַפְרָ קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלָּיִם, יִתְקַיִמוּ בְּקִיּוּמָא. וַיַּעֲלוּ מִתַּחַת לְאֶרֶץ וַיִּקְבְּלוּ
נִשְׁמָתָם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יִצְרַף (נ"א יְשִׁיב) קֳדָשָׁא בְרִידָה הוּא כָּל מִינֵי רִיחִין שְׁבִיגֵן עֲדָן
עֲלֵיהֶם, הָדָא הוּא דְכְּתִיב (שיר השירים ז) הַהוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵל תַּקְרִי הַהוֹדָאִים אֲלָא הַהוֹדָאִים, זְהוּ הַגּוֹפַ וְהַנְּשֻׁמָה שְׁהֶם הוֹדִים וְרַעִים זֶה עִם
זֶה. רַב נְחָמֵן אָמַר, הַהוֹדָאִים מִמֶּשׁ. מַה הַהוֹדָאִים מוֹלִידִים אֶהְבָּה בְּעוֹלָם, אִף הֵם מוֹלִידִים אֶהְבָּה
בְּעוֹלָם. וּמֵאֵי נִתְּנוּ רִיחַ, בְּשָׂרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם לְדַעַת וּלְהַפִּיר לְבוֹרָאִים.

וְעַל פְּתַחֲנוּ, (שיר השירים ז) אֵלֹו פְּתַחֵי שָׁמַיִם שְׁהֶם פְּתוּחִים לְהוֹרִיד נְשֻׁמוֹת לְפַגְרִים. כָּל מְגַדִּים,
אֵלֹו הַנְּשֻׁמוֹת. (שיר השירים ז) הַדְּשִׁים גַּם יִשְׁנִים, אוֹתָם שְׁיַעֲזוּ נִשְׁמָתָם מֵהַיּוֹם כְּמָה שְׁנִים, וְאוֹתָם

שְׂפִי צֵאוּ נִשְׁמַתְם מִיָּמִים מוֹעֲטִים, וְזָכוּ בְּכִשְׁרוֹן מַעֲשֵׂיהֶם לְהַפְּנֵם בְּעוֹלָם הַבָּא, כָּלֶם עֲתִידִים לִירֵד בְּבַת אַחַת לְהַפְּנֵם בְּגוֹפּוֹת הַמוֹכְנִים לָהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶחָא בְּרַי יַעֲקֹב, בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת, חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים הַיּוֹדֵי צְפִנְתִּי לָךְ. צְפִנְתִּי אוֹתָם בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת. לָךְ, בְּשִׁבְלֵךְ, בְּשִׁבְלֵךְ שְׂאֵתָה גּוֹף קָדוֹשׁ וְנָקִי. דְּבַר אַחַר הַיְהוּדָאִים (נְתַנּוּ רִיחַ) אֵלּוּ מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם. נְתַנּוּ רִיחַ, אֵלּוּ הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵם רִיחַ הָעוֹלָם. נְתַנּוּ, שָׂבְקוּ כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (במדבר כא) וְלֹא נָתַן סִיחוֹן אֶת יִשְׂרָאֵל.

דִּתְאֵנָא אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשׁ בְּתוֹת שֶׁל מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת הוֹלְכִים בְּכָל חֲדָשׁ וּבְכָל שַׁבַּת לְלוֹזֹת לְנִשְׁמָה עַד מְקוֹם מַעֲלָתָהּ. וּבְמֵאֵן נוֹקִים עַל פְּתַחֲנֵנוּ כָּל מְגִדִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ הֵן הַגּוֹפּוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּפִתְחֵי קְבָרוֹת לְקַבֵּל נִשְׁמַתָּן. וְדוּמ"ה נוֹתֵן פֶּתַח דְּחֻשְׁבָּנָא וְהוּא מְכַרִּיז וְאוֹמֵר, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים, אוֹתָם שָׂנְקָבְרוּ מִכְּמָה יָמִים וְאוֹתָם שָׂנְקָבְרוּ מִזְּמַן מוֹעֵט, כָּלֶם צְפִנְתִּי לָךְ לְמִיפְק לְהוּ בְּחוֹשְׁבָּנָא.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשַׁמּוֹחַ בְּאוֹתוֹ זְמַן עִם הַצְּדִיקִים, לְהַשְׁרֹת שְׂכִינְתוֹ עִמָּהֶם וְהַכֵּל יִשְׁמַחוּ בְּאוֹתָהּ שְׂמֻחָה, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים קד) יִשְׂמַח יי בְּמַעֲשָׂיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עֲתִידִים הַצְּדִיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, לְבָרֵא עוֹלָמוֹת וּלְהַחֲיוֹת מֵתִים.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסִי, וְהַתְּנֵן (קהלת א) אֵין פֶּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אָמַר לִיה רַבִּי יְהוּדָה, תָּא שְׁמַע, בְּעוֹד שֶׁהַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם וַיְרַבּוּ, כָּל הָעוֹלָם אֵינוֹ פְּקִיּוֹם, וּכְשֶׁהַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם אֵין הָעוֹלָם מְתַקֵּיִם. וְעֲתִידִים לְהַחֲיוֹת מֵתִים בְּדִקְאֲמָרוֹן, (זכריה ח) עוֹד יִשְׁבּוּ זְקֵנִים וְזַקְנוֹת בְּרַחֲוֹבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ מִשְׁעֲנָתוֹ בְּיָדוֹ מְרוֹב יָמִים, בְּדְכָתִיב לְעִיל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, יִשְׁיַגּוּ הַצְּדִיקִים דַּעַת שְׁלֻמָּה, דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּיוֹמָא דִּיחֲדִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדוֹי, זְמִינִן אֵינוֹן צְדִיקָא לְמַנְדַּע לִיה בְּלַבְהוֹן, וּבְדִין יוֹסִי סְבַלְתַּנּוּ בְּלַבְהוֹן פְּאִילוֹ חֲזוּ לִיה בְּעֵינָא, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה וְגו'.

וְשִׁמְחַת הַנְּשָׁמָה בְּגוֹף יִתֵּר מִכּוֹלָם, עַל שִׂיחֵיו שְׂנִיחָם כְּיָמִים וַיְדַעוּ וַיִּשְׁיַגּוּ אֶת בּוֹרְאָם וַיִּהְיוּ מִזִּיו הַשְּׂכִינָה, וְזֶהוּ הַטּוֹב הַגָּנוּז לְצְדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית כה) וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבָרָהֶם, אֵלּוּ הֵם תּוֹלְדוֹת הַשְּׂמֻחָה וְהַשְּׂחֹק שִׂיחָא בְּעוֹלָם בְּאוֹתוֹ זְמַן. בֶּן אֲבָרָהֶם, הוּא הַנְּשָׁמָה הַזּוֹכָה לְכָךְ וְלְהַיּוֹת שְׂלִימָה בְּמַעֲלָתָהּ. (בראשית כה) אֲבָרָהֶם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק, הַנְּשָׁמָה מוֹלִידָה הַשְּׂמֻחָה וְהַשְּׂחֹק הַזֶּה בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲנִיָּא, הָא דְתַנִּינָן דְּעֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה לְצְדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא, מָאִי הוּא. אָמַר לִיה, עַד לֹא אֵזְלִית קָמִי אֵינוֹן מִלְּאֲכֵי קְדִישִׁין מְאִרִי מִתְנִיתִין הַכִּי שְׂמִיע לִי, כִּינֵן דְּשְׂמִיעִית הָא דְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶתִּישְׁבָּא בְּלַבְּאִי, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבָא, כְּהָא דְכְּתִיב (שמות כד) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ, וְדָא הוּא דְתַנִּין בְּיִזְוִינִין.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּאֶתֶר חֵד תְּנִינָן נְהִינָן, וּבְאֶתֶר אַחְרָא תְנִינָן נִיזוּנִין, מָאי בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אָלֵא
הֲכִי אָמַר אַבּוּי, הַצְדִּיקִים שְׁלֵא זְכוּ כָּל כְּהָן נְהִינָן מֵאוֹתוֹ זִיו שְׁלֵא יִשְׁיגּוּ כָּל כְּהָן, אֲבָל הַצְדִּיקִים
שְׁזָכוּ נִזוּנִין עַד שִׁישְׁיגּוּ הַשְּׁנָה שְׁלֵמָה. וְאִין אֲכִילָה וְשִׁתְיָה אָלֵא זִו וְזוּ הִיא הַסְּעוּדָה וְהָאֲכִילָה.
וּמָנָא לָן הָא, מְמַשְׁה, דְּכִתְיִב, (שמות כד) וַיְהִי שָׁם עִם יְיָ אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל
וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מָאי טַעְמָא לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מִפְּנֵי שֶׁהָיָה נִזוּן מִסְּעוּדָה אַחֲרַת מֵאוֹתוֹ
זִיו שֶׁל מַעְלָה, וּבְהָאֵי גְוֹנָא סְעוּדָתָן שֶׁל צְדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה סְעוּדַת הַצְדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא לְשִׁמוּחַ בְּשִׂמְחָתוֹ, הֲדָא הוּא דְכִתְיִב (תהלים לד)
יִשְׁמְעוּ עַנְוִים וַיִּשְׂמְחוּ. רַב הוּנָא אָמַר מְהֵבָא, (תהלים ח) וַיִּשְׂמְחוּ כָּל חוֹסֵי כְּהָן לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק, הָאֵי וְהָאֵי אֵיתָא לְעֵתִיד לְבָא. וְתֵאנָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, יַיִן הַמְּשׁוּמָר בְּעַנְבּוֹ מִשְׁשֵׁת
יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אֵלּוּ דְבָרִים עֲתִיקִים שְׁלֵא נִגְלוּ לְאָדָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְעֲתִידִים לְהִתְגַּלּוֹת
לְצְדִיקִים לְעֵתִיד לְבָא, וְזוּ הִיא הַשְּׁתֵיָה וְאֲכִילָה (וְשִׁתְיָה), וְדָאי דָּא הִיא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם, אִם בֵּן מַהוּ לְוִיתָן וּמַהוּ הַשּׁוֹר, דְּכִתְיִב, כִּי בּוֹל הָרִים יִשְׂאוּ לוֹ. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, וְהָא כְּתִיב, (ישעיה כז) בְּעֵת הַהִיא יִפְקוּד יְיָ בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוּלָה וְהַחֲזָקָה עַל לְוִיתָן
נָחַשׁ בְּרִיחַ וְעַל לְוִיתָן נָחַשׁ עַקְלָתוֹן וְהִרְג אֶת הַתַּנִּין אֲשֶׁר בֵּינָם, הָא הֲכָא תִּלְתָּא. אָלֵא רַמְזוּ הוּא
דְּקָא רַמְזוּ עַל מַלְכוּוֹתָא. אָמַר רַבִּי תַנְחוּם לִית לְמִימַר עַל מַה דְּאָמְרוּ רַבְּנָן, וְדָאי כְּהָ הִיא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָנָּא הוּנָא קַמִּיה דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְשִׂאֵלְנָא הָאֵי מְלָה, אָמְרָנָא, הָאֵי סְעוּדָתָא
דְּצְדִיקָא לְעֵתִיד לְבָא אֵי כְּהָ הוּא, לָא אֲתִישְׁבָּא בְּלַבָּא, דְּהָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סְעוּדַת הַצְדִּיקִים
לְעֵתִיד לְבָא כְּהָאֵי גְוֹנָא דְכִתְיִב, (שמות כד) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ
שִׁפּוּר קָאמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכְּהָ הוּא.

עוּד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, הָאֵי מְהִימְנוּתָא דְּאָמְרוּ רַבְּנָן לְרוּפָא דְּעַלְמָא, דְּזַמְיָנִין אֵינּוּן בְּהָאֵי סְעוּדָתָא
דְּלְוִיתָן וְהָאֵי תוֹרָא וְלְמִשְׁתֵּי חֲמֵרָא טַב דְּאֲתַנְטֵר מִכַּד אֲתַבְּרִי עַלְמָא, קָרָא אֲשַׁכְּחוּ וְדַרְשׁוּ,
דְּכִתְיִב, (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכֶם לְשׁוֹבַע.

דְּאָמַר רַבִּי זִירָא, כָּל מִינֵי פִיתוּי פִתְהַּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְהַחֲזִירָם לְמוֹטָב, וְדָא הוּא
יְתִיר מִבְּפִלְחוֹן, דְּאָמַר לְהוּ וַאֲכַלְתֶּם לַחֲמֻכֶם לְשׁוֹבַע. וּבְקַלְלוֹת, (ויקרא כו) וַאֲכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׁבְּעוּ, וְדָא
קִשְׂיָא לְהוּ מִבְּפִלְחוֹ. מָאי טַעְמָא, דְּכִתְיִב, (שמות זט) מִי יִתֵּן מוֹתְנּוּ בְיַד יְיָ בְּאַרְצֵן מִצְרַיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי זִירָא, מְלַמֵּד דְּמִשּׁוּם הָאֲכִילָה מְסֻרוּ נַפְשָׁם לְמוֹת בְּיָדָם. בִּינּוּן שְׂרָאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
תַּאֲוָתָם, אָמַר לָהֶם, (ויקרא כו) אִם תִּשְׁמְעוּ לְקוֹל הַמְּצוֹת, וַאֲכַלְתֶּם לְשׁוֹבַע כְּדִי לְהַנִּיחַ דְּעַתָּם. כְּהָאֵי
גְוֹנָא חֲמוּ רַבְּנָן דְּגִלּוּתָא אֲתַמְשְׁדֵּי, אֲסַתְפְּמוּ עַל קַרְאֵי דְּאוּרִייתָא וְאָמְרוּ דְּזַמְיָנִין לְמִיכַל וְלְמַחְדֵּי
בְּסְעוּדָתָא רַבָּה דְּזַמִּין קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְדַּ לְהוּ, וְעַל דָּא רוּפָא דְּעַלְמָא סְבָלוּ גְלוּתָא בְּגִין
הִיא סְעוּדָתָא.

אמר רבי יוחנן, לית לן לסתור מהימנותא דכלא אלא לקיימא ליה, דהא אורייתא אסהידת עלוי, דהא אנן ידעין מהימנותא דצדיקיא וכסופא דלהון מאי היא, דכתיב, (שיר השירים א) נגילה ונשמחה בה, ולא באכילה. (שיר השירים א) נזפירה דודיה מנין. וההיא סעידתא דזמינין בה, היא לן חולק למחני מנה וזו היא השמחה והשחוק. ואלה תולדות יצחק, שייצחקו הצדיקים לעתיד לבוא. אברהם הוליד את יצחק, זכות הנשמה מוליד השחוק תזה והשמחה בעולם.

ויהי יצחק בן ארבעים שנה. רבי בו בשם רבי יוסי פתח ואמר, (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו וגו', בכמה מעלות נברא העולם, דתנינן אמר רבי אחא בר יעקב, כל מה שברא קדשא בריה הוא בעולמות שילו חוץ ממנו היו בשתוף. ומי אמר רבי אחא הכי, חס ושלום, דהא במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דאי תימא הכי, המלאכים שהם נבראים רוח הקדש ממשי, יאמר שיש שתוף בהם, הא כל אפיא דדהון ודידן שויין.

אמר רבי אבא, במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא, דהא תנן במתניתין דידן, דכל דעבד קדשא בריה הוא, עבד כגון גופא ונשמתא, ואי תימא דהא לית גופא למלאכים, כל כה. אבל לית אינון יכלין למעבד עבדתא, עד שישתתף בהו והיא נשמתא קדישא, דהיא סיועא דלעילא, ובהאי גוויי כל מאי דעביד אעטרין לההוא סיועא דלעילא מניה.

אמר רבי יוסי, בההיא שעפא דזמין קדשא בריה הוא לאחיא מתיא, והא סופא כל (ס"א עקתי), עמיקין (ס"א עתיקין) בארבעים להוי. וגזר קיים, (דברים כה) ארבעים יפנו לא יוסי. סוף הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים. ארבעים שנה קודם תחית הגוף, ממתנת לו הנשמה בארץ ישראל. בשנת הארבעים יקומון הגופות מעפרא. בארבעים נכלא הגשם, הדא הוא דכתיב, (בראשית ז) ויהי הגשם על הארץ ארבעים יום, וכתיב (בראשית ז) ויהי מקץ ארבעים יום ויפתח נח. זמן גאולתם של ישראל, בשנת הארבעים הוא. ובחמשים אתא ישוב עלמא, דהיא היובל. החזרת הנשמה לגוף, בשנת הארבעים, שהמתנה לו בארץ ישראל. הדא הוא דכתיב ויהי יצחק בן ארבעים שנה, שהמתין לגוף.

בן חתו את רבקה, בהכנסתה בגוף המזומן לו. באותה שעה בהכנסתה בו, אין תאותם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה וליוון מזיוה, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו. אמר רבי אבא, ישקני יפרנסני, שאין פרנסתן אלא ליהנות וליוון מזיוה של מעלה. אמר רבי יוסי סופיה דקרא מוכח דכתיב, (שיר השירים א) פי טובים דודיה מנין.

בת בתואל בת פתו של אל. רב הונא אמר, לא כה הוא, ואנא הוית בכרפי תים ושמענא דהו קראן לההוא גרמא דשדרה, ההוא דאשתאר בקברא מפל גופא, בתואל רמאה. שאלית עליה, אמרו דהוא פרישא (דמא) דחויא, דאיהו רמאה, וההוא גרמא הוא רמאה מפל שאר גרמי.

וְתֵאֵנָּה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲהוּא גְרָמָא לָמָּה אֲשַׁתָּאָר בְּקִינְמָא יִתִּיר מִכָּל שָׂאָר גְרָמִי. מִשּׁוּם דְּאִיהוּ רַמָּאָה. וְלִית סָבִיל טַעְמָא דְּמִזּוּנָא דְּבִנֵּי נְשָׂא כְּשָׂאָר גְרָמִי, וּבְגִינֵי כֶּדָּהּ הוּא תְּקִיף מִכָּל גְרָמִי וְהוּא לִיהוּי עֲקָרָא דְּגוּפָא אֲתַבְּנֵי מִנִּיהּ. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב בַּת פְּתוּאֵל הָאֲרָמִי.

וְתֵאֵנָּה אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא רַמָּאי וּמַעֲלָם רַמָּאי, וְשָׁכַן יַצָּר הָרַע דְּאִיהוּ רַמָּאי. הֲדָא הוּא דְּכְתִיב בַּת פְּתוּאֵל הָאֲרָמִי גְרָמָא רַמָּאָה. מִפְּדֵן אָרַם, מִצְמַד רַמָּאִין, כְּדַתְּנָן פְּדִנָּא דְּתוֹרָא שְׁהוּא צְמָה. אַחוּת לָבָן, אַחוּת יַצָּר הָרַע הָאֲרָמִי, כְּדַתְּנָן, בְּתַחֲלָה שְׁהִיָּה מְנוּוֹל בְּחַטָּאוֹת בְּזָהּ הָעוֹלָם נִקְרָא לוֹט. לְעַתִּיד לָבֹא שְׂלֵא יִהְיֵה מְנוּוֹל כְּדְבַקְדָּמִיתָא, כְּמָאן דְּסָחֵי וּמַטְבִּיל מְסַאֲבִיתֵיהּ, קָרְאָן לִיהּ לָבָן. עַל כָּל פָּנִים אִין יַצָּר הָרַע פְּטֵל מִן הָעוֹלָם.

תָּא שְׁמַע, דְּהִכִּי אָנָּן אוֹקִימְנָא בְּמַתְנִיתָא. שְׁתֵּי בְּנוֹת לוֹט שְׁהֵן שְׁתֵּי כַחוֹת הַגּוֹף הַמְעוֹרְרוֹת לִיצָר הָרַע, עַכְשָׁיו שְׂאִינוּ מְנוּוֹל כָּל כֶּדָּהּ וְנִטְבֵּל מִלְּכַלּוּכֵי נִקְרָא לָבָן, וְאוֹתָן שְׁתֵּי בְנוֹת אִין פְּטִלוֹת מִמֶּשׁ, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית כט) וּלְלָבָן שְׁתֵּי בְנוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כֶּדָּהּ הוּא, תַּמָּן כְּתִיב בְּכִירָה וַצְעִירָה וְהִכָּא כְּתִיב גְּדוּלָּה וְקַטְנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָבֵל אִין בְּכַח לַעֲשׂוֹת רַע וְלַהֲתַעוֹרֵר לִיצָר הָרַע כְּמַתְחַלָּה. מִשְׁמַע דְּכְתִיב שֵׁם הַגְּדוּלָּה לָאָה, שְׂלֵאָה מִכַּחַה וּמִרְשָׁעָתָה. וְשֵׁם הַקַּטְנָה רַחֵל, שְׂאִין בַּהּ כַּח הַמְתַעוֹרֵר, כְּמָה דְּאֵתָא אָמַר, (ישעיה נג) וּכְרַחֵל לִפְנֵי גּוֹזִיזֵיהּ נְאֻלְמָה.

אָמַר רַב הוּנָא, זֶה יַצָּר הָרַע וְשְׁתֵּי בְנוֹתָיו, מַתְחַלְּפוֹת מִכְּמוֹת שְׁהִיוּ כְּרַאשׁוֹנָה. בְּתַחֲלָה לוֹט, מְקַלְל מְנוּוֹל. עַכְשָׁיו לָבָן, מְלוּבָן, שְׂאִינוּ מְקַלְל וּמְנוּוֹל בְּנִיּוּלוֹ כְּכְרַאשׁוֹנָה. בְּתַחֲלָה שְׁתֵּי בְנוֹתָיו חִזְקוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת בְּכַחַה, וְעַכְשָׁיו שֵׁם הַגְּדוּלָּה לָאָה, לָאָה בְּלֵא כַח, לָאָה בְּלֵא חִזּוּק, לָאָה מִמַּעֲשֵׂיָהּ הָרַאשׁוֹנִים. וְשֵׁם הַקַּטְנָה רַחֵל, כְּדְקָאמְרוּן, וְלֵא כְּמוֹת שְׁהִיוּ כְּרַאשׁוֹנָה.

אָמַר רַבִּי אַחָא בַר יַעֲקֹב, תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, וַיַּעֲתֵר יַצְחָק לֵאמֹר לִנְכַח אֲשַׁתּוֹ כִּי עַקְרָהּ הִיא. אָמַר רַבִּי אַחָא מִפְּנֵי מַה הִיא עַקְרָהּ, מִפְּנֵי שְׂיַצָּר הָרַע אִינוּ נִמְצָא בְּכַחוּ בְּעוֹלָם, וְעַל כֶּדָּהּ אִין נִמְצָא פְרִיָּה וְרִבִּיָּה זוּלָתֵי בְּתַפְלָה, מַה כְּתִיב, וַיַּעֲתֵר לוֹ יְיָ וַתַּהַר רַבְּקָה אֲשַׁתּוֹ. כִּיּוֹן שְׁמַתַעוֹרֵר יַצָּר הָרַע, נִמְצָא פְרִיָּה וְרִבִּיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן מַה הַפְּרֻשׁ בֵּין הָעוֹלָם תִּזְהָ לְאוֹתוֹ חִזְמוֹן, וְעוֹד דְּהָא קָרָא קָאמַר דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עֲבִיד. אָמַר רַבִּי אַחָא, כֶּדָּהּ הוּא, דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲתַעֵר לִיהּ לְתַהוּא עַנְיִינָא דְּצָרִיךְ לְזוּנָא, וְלֵא לְכָל שְׁעָתָא דִּיהָא תְּדִיר עִם בַּר נֶשׁ כְּמוֹ פְּעוֹן, דְּאִיהוּ אֲשַׁתְּפַח תְּדִיר וְחֻטְאָן בֵּיהּ בְּנֵי נְשָׂא, אֵלָּא לְתַהוּא זּוּנָא בְּלַחֲדוּדֵי, וְאַתְעָרוּתָא הִיא, אֲתַעָרוּתָא דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לִיהוּי, הֲדָא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל לו) וְהִסִּירוּתִי אֶת לֵב הָאָבֶן מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לְכֶם לֵב בְּשָׂר. מַהוּ לֵב בְּשָׂר. אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, לֵב לְהוֹצִיא בְּשָׂר וְלֵא לְדַבֵּר אַחַר.

רַבִּי יַצְחָק בְּרַבִּי יוֹסִי הוּא אֲתֵי מִקְפּוֹטְקִיָּא לְלוּדָה, פִּגְעַת בֵּיהּ רַבִּי יְהוֹדָה. אָמַר לִיהּ רַבִּי יַצְחָק, תֵּאמַר דְּחִבְרָנָא חִפְיָמִי מַתְנִיתָא אֲתַעָרוּ לְהָאִי עַנְיִינָא, דִּי יַצָּר הָרַע יִתְנַשֵּׂי מִן עֲלָמָא בַר הִיא שְׁעָתָא

כהוראת מו"ר שר בית הזוהר המקובל האלוכי
ר' בנימו שמואל'י שליט"א

לְזוּוּגָא. אָמַר לִיה, חַיִּיךְ הָכִי אַצְטְרִיךְ יַצֵּר הָרַע לְעוֹלָם כְּמִטְרָא לְעוֹלָם, דְּאֵלְמָלָא יַצֵּר הָרַע, חֲדוּוּתָא דְשִׁמְעָתָא לָא לִיהוּי, אֲבָל לָא מְנוּוְלָה כְּקַדְמִיתָא לְמַחְטֵי בֵיה. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (ישעיה יא) לָא יֵרְעוּ וְלֹא יִשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קִדְשֵׁי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הוּא לְפָא דְמְדוּרִיָּה דִּיֵּצֵר הָרַע בֵּיה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לְפָא טַבָּא, בְּנִינָא דְגוּפָא וְנִשְׁמָתָא, וּבְגִין כְּהַ פְּתִיב (דברים ז) וְאֶהְבֶּתְ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ דְהוּא עִקְרָא דְכָלָא.

כַּד אָתָא רַב כְּהֵנָא אָמַר, הָכִי אֲמַרִין מִשְׁמִיהוֹן דְּמֵאֲרִי מִתְנִיתָא, תְּרִי בְּנִינִין דְּגוּפָא אֵינּוּן, כְּבָדָא וְלָפָא. דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּבָדָא וְלָפָא אֵינּוּן מְנַהֲגֵי גוּפָא בְּכָל סְטְרֵי אַבְרוּי, מְנַהֲגָא דְרִישָׁא מוּחָא. אֲבָל דְּגוּפָא אֵינּוּן תְּרִין וְקַדְמָאָה הוּא כְּבָדָא, תְּנִינָא לְפָא. וְהֵינּוּ דְכָתִיב בְּפָרְשָׁתָא, (בראשית כח) וַיִּתְרוֹצְצוּ הַבָּנִים בְּקַרְפָּה, אֵלֶיךָ תְּרִין בְּנִינֵי דְגוּפָא.

מָאִי טַעְמָא וַיִּתְרוֹצְצוּ. מִשּׁוּם דְּלָפָא (אתערי) אֶתְנַשֵּׁי מִנִּיה יַצֵּר הָרַע. וַיִּתְרוֹצְצוּ, (שאלו) וַיִּשְׁלִיּוּ מִיבְעֵי לִיה. אֲלָא אָמַר רַב הוּנָא, וַיִּתְרוֹצְצוּ וַיִּשְׁבְּרוּ, פְּלוּמַר נִשְׁבַּר כַּחַם וְחֵילָם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַגּוּפָא מַהוּ אָמַר, אִם בֶּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי וְלָמָּה נִבְרָאתִי. מִיָּד (בראשית כח) וַתִּלְךָ לְדַרְשׁ אֶת ה'.

וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם כְּבִטְנָךְ וְשְׁנֵי לְאֻמִּים וְגו'. (בראשית כח) אֵלֶיךָ הַשְּׁנַי גַּאִים הַכְּבֵד וְהַלֵּב. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַמּוֹחַ וְהַלֵּב. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַמּוֹחַ אֵין בְּכָלֵל זֶה, מִשְׁמַע דְּכָתִיב כְּבִטְנָךְ, וְהַמּוֹחַ אֵינוּ כְּבִטְנָן אֲלָא בְּרֵאשִׁי. וְשְׁנֵי לְאֻמִּים מִמַּעֲיָה וְגו', וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר זֶהוּ הַכְּבֵד שֶׁהוּא רַב וְגְדוֹל, וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ לְפָנֵי הַלֵּב. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּבֵד קוֹלֵט הַדָּם וּמְשַׁמֵּשׁ בּוֹ לְפָנֵי הַלֵּב.

וַיַּעַז הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוּנִי. (בראשית כה) אָמַר רַב כְּהֵנָא, הַכְּבֵד הוּא הָרֵאשׁוֹן וְהוּא אֲדָמוּנִי. לָמָּה הוּא אֲדָמוּנִי, עַל שְׁבוּלַע אֶת הַדָּם תַּחֲלָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ רֵאשׁוֹן, עַל שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן לְבִלּוּעַ הַדָּם מִכָּל הַמַּאֲכָל, וְהוּא רֵאשׁוֹן לְדָם אֲבָל לָא לִיצִירָה. וּבְמֵאן נֹקִים וְרַב יַעֲבֹד צַעִיר, עַל שֶׁהוּא רַב וְגְדוֹל בְּשַׁעֲרוֹ מִן הַלֵּב וְהוּא עוֹבֵד לְלֵב.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, לָמָּה אָתָּא פְּרִשְׁתָּא דָּא, אֲלָא לְאַחֲזָאָה לְבָנֵי עַלְמָא דְאַף עַל גַּב דִּיהִיא שְׁלִימוּתָא לִיהוּי פְּאַרְעָא, אֲרַחֲיָה וְטַבְעִיָּה דְעַלְמָא לָא אֲשַׁתְּנִי. רַבִּי יוֹסֵא אָמַר בַּא וְרֵאָה הַכְּבֵד הוּא הַצֵּד צִיד וְהוּא צִיד כְּפִיו, וְהַלֵּב הוּא הַחוֹשֵׁב וְהוּא (בראשית כה) יוֹשֵׁב אֶהְלִים הָדָא הוּא דְכָתִיב (בראשית כח) וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נְזִיד. הוֹשֵׁב מִחֲשָׁבוֹת, נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בַּתּוֹרָה.

וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נְזִיד. רַבִּי בַּא בְּשֵׁם רַבִּי אַחָא אָמַר, לְעוֹלָם טַבְעוּ שְׁל עוֹלָם אֵינוּ מִשְׁתַּנָּה, בַּא וְרֵאָה, מַה פְּתִיב, וַיֵּזֶד יַעֲקֹב נְזִיד, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר אֲשֶׁר זָדוּ עֲלֵיהֶם וְתִרְגְּמוּ דְחֲשִׁיבוּ. פְּלוּמַר הַלֵּב הוֹשֵׁב וּמְהַרְהֵר בַּתּוֹרָה בִּידְעִיעַת בּוֹרָאוּ. מַה כְּתִיב, וַיֵּבֵא עֵשָׂו מִן הַשָּׂדֶה. וְהוּא עֵינִי. הַכְּבֵד שֶׁהָרַךְ טַבְעוּ לְצִאת וְלַעֲזוֹד צִיד כְּפִיו לְבִלּוּעַ וְאֵינוּ מוּצָא, נִקְרָא עֵינִי. וְהוּא אָמַר לְלֵב, עַד שֶׁאַתָּה מְהַרְהֵר בְּדַבְרִים אֵלּוּ בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, הִרְהַר בְּאַכִּילָה וּבְשִׁתְיָה לְקִיָּים גּוּפָה. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֵל יַעֲקֹב הֲלַעֲטִנִי נָא מִן הָאֲדוּם הָאֲדוּם הַזֶּה, כִּי בֶן דְרַפִּי לְבִלּוּעַ הַדָּם וְלִשְׁגַר לְשֹׂאֵר הָאֲבָרִים. כִּי עֵינִי אֲנֹכִי, בְּלָא אֲכִילָה וְשִׁתְיָה.

וְהֵלֵב אֹמֶר, תָּן לִי הַרְאֵשׁוֹן וְהַמּוֹבְחָר מִכָּל מָה שֶׁתְּבַלְעַ, תָּן לִי בְּכוֹרְתָהּ, הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית כה) מִכְּרָה כִּיּוֹם אֶת בְּכוֹרְתָהּ לִי, קוֹנְמִיתָא דְתְּאִיבָא. עַד שֶׁהֵלֵב מִהֲרַחֵר וְחוֹשֵׁב בְּמֵאכְל, בּוֹלַע הַכֶּבֶד. דְּאֵלְמִלִּי הוּא כְּסוּפָא וְהִרְהוּרָא דְלָפָא בְּמֵאכְל, לֹא יוֹכְלוּ הַכֶּבֶד וְהָאֲבָרִים לְבָלוֹעַ דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בֵּן דְּרַדְּהָ הָעֵבְדִים, שְׂאִינָם אוֹכְלִים עַד שֶׁהָאֲדוֹן אוֹכֵל.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב לְאַחַר בֵּן, (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב נָתַן לְעֵשָׂו לֶחֶם וַיַּזִּיד עַדְשִׁים. מִהוּ עַדְשִׁים, סְגֻלָּתִין כְּגֻלְגֻלְתָּא, וְגֻלְגֻלָּא סָבִיב בְּעֵלְמָא. כְּלוּמַר, דְּלֹא אֶתְנַשִּׁי מֵאַרְחִיחַ. כִּדָּה הוּא פִּרְ נֶשׁ, בְּהַהוּא זְמַנָּא אַף עַל גַּב דְּכָל הוּא טִיבוּ וַיִּקָּר וּשְׁלִימוּתָא לִיהוּי, אַרְחִיחַ דְּעֵלְמָא לְמִיכַל וְלִמְשִׁתִּי לֹא יִתְנַשִּׁי.

מִתְנַתִּין, תָּנַן אַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם מְנַשְׁבִּין, וְעֵתִיד קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לְהַתְעוֹרֵר רוּחַ אֶחָד לְקַיָּים הַגּוֹרָה, שְׂיֵהָא כָּלוּל מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. הֲדָא הוּא דְכְתִיב (יחזקאל יז) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בָּאִי הָרוּחַ. בְּאַרְבַּע לֹא כְתִיב אֵלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם, שְׂיֵהָא כָּלוּל מֵאַרְבַּעַתָּם.

וְתֵאנָא, אוֹתוֹ הָרוּחַ הוּא רוּחַ הַמּוֹלִיד, הוּא הָרוּחַ הָאוֹכֵל וְשׁוֹתֵה. וְאִין בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ, אֵלָּא שְׁעָבוּד מְלָכִיּוֹת בְּלָבָד. וְאִין בֵּין עוֹלָם הַזֶּה, לְתַחֲיִית הַמַּתִּים אֵלָּא נְקִיּוֹת וְהַשְׁגַּת יְדִיעָה. רַב נַחְמָן אָמַר וְאַרְיִכוֹת יָמִים.

אָמַר רַב יוֹסֵף וְכִי יְמוֹת הַמְּשִׁיחַ וְתַחֲיִית הַמַּתִּים לֹא חַד הוּא. אָמַר לִיה, לֹא. דְּתָנַן, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קוֹדֵם לְקַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קַבּוּץ גְּלִיּוֹת, קוֹדֵם לְתַחֲיִית הַמַּתִּים, וְתַחֲיִית הַמַּתִּים הוּא אַחֲרוֹן שְׁפָכְלָם. מִנָּא לָן, דְּכְתִיב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּם הָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמְחַבְּשֵׁ לְעַצְבוֹתָם. זוּ הִיא תַחֲיִית הַמַּתִּים, שְׂהִיא הָרְפוּאָה לְשִׁבּוּרֵי לֵב עַל מַתִּיחָם. בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם תַּחֲלָה, וְאַחֲרָיו נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּם, וְהָרוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב אַחֲרוֹן עַל הַכָּל.

תָּנַן, אַרְבַּעִים שָׁנָה קוֹדֵם הַקַּבּוּץ גְּלִיּוֹת לְתַחֲיִית הַמַּתִּים, כְּדָא מְרִינֵן וַיְהִי יִצְחָק בֵּן אַרְבַּעִים שָׁנָה. הָאִי אַרְבַּעִים שָׁנָה, מָאִי עֲבִידְתִּיחוּ. אָמַר רַב כְּהֵנָא אָמַר רַבִּי בְרוּקָא, מִקַּבּוּץ גְּלִיּוֹת עַד תַּחֲיִית הַמַּתִּים, כְּמָה צָרוֹת, כְּמָה מְלַחְמוֹת יִתְעוֹרְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַשְׁרֵי הַנְּמַלֵּט מֵהֶם, דְּכְתִיב, (דניאל יב) וּבַעֲתָה הִיא יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנְּמַצָּא כְּתוּב בַּסֵּפֶר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מֵהֶכָּא, (דניאל יב) יִתְפָּרְרוּ וַיִּתְלַבְּנוּ וַיִּצְרְפוּ רַבִּים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר מֵהֶכָּא, (זכריה יג) וַיִּצְרְפוּתִים בְּצִרוּף אֶת הַפֶּסֶף וּבְחִנְתִּים כְּבַחוֹן אֶת הַזָּהָב. וּבְאוֹתָם הַיָּמִים, יְהִיּוּ יָמִים אֲשֶׁר יֵאמְרוּ (קהלת יב) אִין לִי בְהֶם חִפְזָא, וּמִשְׁעָה שְׂיַעֲבְרוּ הַצָּרוֹת עַד תַּחֲיִית הַמַּתִּים אַרְבַּעִים שָׁנָה.

רַב הוֹנָא אָמַר, תָּא חֲזִי (יהושע ה) כִּי אַרְבַּעִים שָׁנָה הִלְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָר וְגו' אֲשֶׁר לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹל ה', כְּהֵאִי גְּוּוּנָא (גוּפָא) הֶכָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף, כָּל אֱלִיָּין חַד מְלָה אָמְרוּ, וְלִסוּף אַרְבַּעִים שָׁנָה שְׂהַצָּרוֹת יַעֲבְרוּ וְהִרְשָׁעִים יִכְלוּ, יְהִיּוּ הַמַּתִּים שׁוֹכְנֵי עָפְרָה. מָאִי טַעְמָא, מְשׁוּם דְּכְתִיב, (נחום א) לֹא תִקּוּם פְּעַמִּים צָרָה, וְדִי לְהֶם כְּמָה שְׂעָבְרוּ. וּמִזְמַן תַּחֲיִית הַמַּתִּים, יִתְיַשֵּׁב עֲלֵמָא בְּיַשׁוּבוּ, הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמּוֹ אֶחָד.

רבי אלעזר בן ערף, הוה יתיב, והוה קא מצטער בנפשו טפי עאל לקמיה רבי יהושע. אמר ליה חיוו נהירו בוצינא דעלמא למה חשוכו. אמר ליה, חיוו ודחילו סגי עאל בי, דהא אנא חמי מה דאתערו חברנא מארי מתניתא, דשארית עליהו ריח קדישין. והוה דאתערו, דבשתייתאי יהא פורקנא, שפיר. אבל אנא חמי אורכא יתירא על אינון דיירא עפרא, דבאלף שתייתאי לזמן (שמות י' ע"א) ארבע מאות ותמניא שנין מניה, יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון.

ובגניי כד אתערו חברנא, על פסוקא דקרא לון בני חת, ח"ת, דיתערו ל"ח"ת שנה, והיינו דכתיב, (ויקרא כה) בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אחוזתו. כשישתלם הזאת, שהוא חמשת אלפים וארבע מאות ותמניא, תשובו איש אל אחוזתו, אל נשמתו, שהיא אחוזתו ונחלתו.

(עוד) אמר רבי יהושע לא תקשי לך האי, דהא תנינן ג' פתות הן, של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים. צדיקים גמורים יקומון בקימה של מתי ארץ ישראל, מהיום פמה שנים, שהם קודמים בתחלה, בשנת הארבעים של קבוץ גלויות. והאחרונים בלם, לזמן ארבע מאות ושמונה שנה לאלף הששי, בדקאמרון. מאן יזכה להאי ארפא, מאן יתקיים בקיום דתיה בין האי זמנא, ועל דא אצטעירנא בנפשאי.

אמר ליה, רבי, הא תנינן, (בראשית א) יהי אור, יהי ר"ז. חזר ואמר, בתשובה יתקדם בלא. אמר רבי יהושע, אי לאו דאמרת הכי, אחסימנא פומין למצפי פורקנא כל יומא, דכתיב, (ישעיה לג) חסן ישועות. מהו ישועות, אלו המצפים ישועות בכל יום.

מה הוא דעתוי דרבי אלעזר. היינו דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו. משמע דכתיב מישיני אלו הם הצדיקים הנקדמים בתייהם קודם זה. וכמה שנים הם נקדמים, רבי יהודה אומר מאתים ועשר שנים. רבי יצחק אומר, רד"י שנה, דכתיב, (במדבר כד) ויר"ד מיצקב וגו'. יר"ד שנה נקדמים הצדיקים לנשאר כל אדם. רב נחמן אומר, לפי השיעור שנבילה בעפר. אמר ליה רבי יוסי, אם פן הרבה תחיות הו, אלא כל התחיות יהיו באותו הזמן, והאי דאתמר בקוזון (דניאל י) ואמת הדבר וצבא גדול.

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם. (בראשית כו) רבי אבהו פתח ואמר, (שיר השירים א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דתנינן, ארבע תקופות וארבע זמנים משונים זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד לבא. האחד, אותו זמן ישגא החכמה בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו בזה העולם. דתנינן, אמר רבי פנחס, השגת הצדיקים לעתיד לבא, יותר ממלאכי השרת דכתיב, (ישעיה יא) פמים לים מכסים. השני תתעסקון (חסר) (עד כאן מדרש הנעלם)

וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחתי היא, (בראשית כו) כמה דאמר אברהם בגין דשכינתא הוה עמיה ועם אתתיה, ובגין שכינתא קאמר, דכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחתי את. ועל דא אתתקף ואמר אחתי היא. תו, אברהם ויצחק, הכי אתחזי, וידיאי בגין קרא דכתיב (שיר השירים ה)

אַחַתִּי רַעֲיָתִי יוֹנְתִי תַמְתִּי, וּבְגִין כֶּךָ וְדַאי אֶתְחַזֵּי לוֹן לֹמֵר, אַחַתִּי הִיא, וְעַל דָּא אֶתְתַּקְּפוּ צְדִיקָיָא
בֵּיהּ בְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וַיְהִי כִי אָרְכוּ לוֹ שָׁם הַיָּמִים וְגו'. (בראשית כו) אֶת רַבְּקָה אִשְׁתּוֹ דִּי יִקְא, (וְדַא שְׂכִינְתָּא, כְּמָה דְעַבְדָּה
זָרָה כְּתִיב בֵּיהּ (שמות לב) וַיְקוּמוּ לְצַחֵק הַכִּי נָמִי מִצַּחֵק אֶת) דָּא שְׂכִינְתָּא דְהוֹת עִמָּה דְרַבְּקָה. דְּבַר אַחַר, וְכִי
סִלְקָא דְעֵתָהּ דִּי צַחֵק הָוָה מְשַׁמֵּשׁ עַרְסִיָּה בִּמְמָא, דְּהָא תַנִּינָן יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין אֵינּוּן וְלֹא מְשַׁמֵּשִׁי
עַרְסִיָּהוּ בִּמְמָא, וַיִּצַּחֵק דְּהוֹה קַדִּישׁ, הוֹה מְשַׁמֵּשׁ עַרְסִיָּה בִּמְמָא.

אַלָּא, וְדַאי אַבְימֶלֶךְ חַפִּים הָוָה, וְאִיהוּ אֶסְתַּכַּל בְּאַצְטַגְנִינוּתָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ חַלּוֹן. כְּתִיב הֲבֵנָה
(בראשית כו) בְּעַד חַלּוֹן, וְכְתִיב הֲתָם (שופטים ה) בְּעַד חַלּוֹן נִשְׁקָפָה וְתִיבֵב אִם סִסְרָא, מַה לְחַלּוֹן
בְּאַצְטַגְנִינוּתָא, אוֹר הַכִּי נָמִי בְּאַצְטַגְנִינוּתָא, וְחֲמָא דְלֹא הָוָה כְּמָה דְּהוֹה אָמַר יִצְחָק. אַלָּא וְדַאי
אִיהוּ מִצַּחֵק עִמָּה, וְאִיהִי אֶתְתִּיהּ. וְכַדִּין (בראשית כו) וַיִּקְרָא אַבְימֶלֶךְ לְיִצְחָק וַיֹּאמֶר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, יְאוּת הָוָה אַבְימֶלֶךְ לְמַעַבְדַּ לְיִצְחָק כְּמָה דְעַבְדַּ לְאַבְרָהָם, בַּר דְּהָא אוֹכַח לֵיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּקַדְמִיתָא.

תָּא חַזִּי, כְּתִיב כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים בְּמַקּוֹם הַזֶּה, אָמַר רַבִּי אַפָּא, בְּגִין כֶּךָ אָמַר אַחַתִּי
הִיא, בְּגִין לְאַתְדַּבְּקָא בְּשְׂכִינְתָּא, דְּכְתִיב, (משלי ז) אָמֹר לְחַכְמָה אַחַתִּי אֶת. מְאִי טַעְמָא, בְּגִין דְּבַהּ
לֹא הָוָה מְהִימְנוּתָא, דְּאִי מְהִימְנוּתָא אִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ, לֹא הָוָה אַצְטְרִיךְ. אַבְל מַגּוּ דְלֹא הָוָה
בִּינֵיהוּ מְהִימְנוּתָא, אָמַר הַכִּי. וּבְגִין כֶּךָ אָמַר (בראשית כ) כִּי אָמַרְתִּי רַק אֵין יִרְאֵת אֱלֹהִים

